

IGEHIRDŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

Gróf széki Telki Sámuel kancellár és könyvtáralapító
sáromberki szobra

Huszonkettedik évfolyam
2011. augusztus

Tartalom

Vasárnapi prédikációk

Bak Áron: A megtalált kincs. Máté 13,44.....	419
Bíró-Halmágyi Sámuel: A tévelygés ellen. Jakab 1,16–18.....	422
Farkas Antal: Tágas teret nyerni. Zsoltárok 118,1–17.....	424
Müller Dezső: Gyülekezeti áldozathozatal. Az apostolok cselekedetei 11,27–30.....	428

Prédikációk újkenyér ünnepének nagyhetére

Lőrincz István: A hangya tanítása. Példabeszédek 6,6	
Hogyan dolgozunk? Példabeszédek 6,6.....	430
Az első parancs. Példabeszédek 6,6.....	431
A második parancs. Példabeszédek 6,6.....	432
A harmadik parancs. Példabeszédek 6,6.....	433
Bölcsesség. Példabeszédek 6,6.....	434
A hangya mint előkép. Példabeszédek 6,6.....	435

Prédikációk újkenyér ünnepére

Id. Szász Attila: Isten szerint való éhség és szomjúság. 5Mózes 8,2–3.....	437
Szász Csaba: Ötezer ember megvendéglése. Lukács 9,10–17.....	442

Lectio continua

Id. Fazakas Sándor: Te pedig amikor alamizsnát osztogatsz... Máté 6,1–4.....	446
--	-----

Prédikációk a nemzetközi homiletikai irodalomból

Lüthi, Walter: A negyedik evangélium magyarázata a gyülekezet számára. (Ford. Kádár Miklós ny. lelkipásztor)	
A Főpap megszentelésért könyörög. János 17,16–19.....	451
A Főpap tökéletes egységért könyörög. János 17,20–26.....	455
Jézus elfogatása és kihallgatása. János 18,1–14.19–24.....	458
Péter megtagadja Urát. János 18,15–18a.25–27.....	462

A Genezáret partján

Gyökössy Endre: Mélységeken át – az öröm titkáig XIX. Mi történik az utolsó „órában”?.....	465
---	-----

Alkalmi prédikációk

<i>Bibliaóra</i>	
Móra László Tibor: A feltámadás. János 11,23–27.....	469
<i>Esketési igehirdetés</i>	
Bányai László: A házasság ajándék. 1János 4,16.....	471
<i>Temetési igehirdetés</i>	
Gudor András: A láthatatlanok örökkévalók. 2Korinthus 4,18.....	473
A címlapon: Gróf széki Teleki Sámuel kancellár és könyvtáralapító sáromberki szobra. Készítette Bakó Levente. Leleplezték 1996-ban.	
A hátlapon: Részletek Deé Nagy Anikó <i>A könyvtáralapító Teleki Sámuel</i> című művéből.	

Vasárnapi prédikációk

Bak Áron

Kecset-Kisfalud

A megtalált kincs

Alapige: Máté 13,44

Bibliaolvasás: Róma 5,12–21

Kedves testvéreim, az elmúlt három vasárnapon keresztül Isten Igéje a szír Naámán meggyógyításának a történetéből szólott hozzánk. A szír Naámán körülbelül Krisztus születése előtt 800 esztendővel volt az Asszír birodalom fővezére. Nagyra becsült, vitéz hős ember volt azért, mert általa szabadította meg Isten Szíriát, nagyhatalommá tette, olyan birodalommá, hogy méltó ellenfele lehessen még az Isten népének is. De mindannak ellenére, hogy ez a szír Naámán, ez a rendkívüli ember mindazzal bírt, amit csak ember megálmodhatott magának, bélpoklos volt. Meg voltak számlálva a napjai, és önmaga előtt éppúgy, mint az embertársai előtt elveszett embernek számított. Olyan betegsége volt, amit nem tudtak gyógyítani. És ez a hatalmas úr egy Izráelből származott rabszolgaleánykának a beszéde alapján tudomást szerzett arról, hogy lehetősége van a szabadulásra. Istennek az embere, aki Samária városában van, Elizeus próféta képes arra, hogy tudtára adja: miképpen szabadulhat meg. S ahogy tudomást szerzett ez az ember Istennek erről a kegyelméről, addig járt, míg el nem nyerte. Elment Izráel országába. Persze a maga elgondolása szerint a királynál kereste a gyógyulást. Azt gondolta, hogy a király fogja megparancsolni a prófétának, hogy gyógyítsa meg őt. Izráel királya azonban, Isten népének az uralkodója kétségbeesett, hogy mit akar tőle ez az ember, ez az ellenséges hadvezér. Kétségbeesésének híre pedig eljutott Elizeus prófétához, aki azután üzent, hogy menjen csak hozzá Naámán, mert ő majd megmondja, hogy mit kell tennie. Mikor pedig elment hozzá, akkor azt üzenté neki: menjen és fürödjék meg a Jordánban, mert meggyógyul. És ez a vitéz, hős katona, ez a hadvezér ilyen kicsiny, semmit jelentő dolgot nem akart megtenni. Nem akarta magát megalázní, s megfordulva, haraggal elment. Az emberei akkor azt mondták neki, hogy ha valami nagy dolgot kért volna tőle az Isten embere, vajon megtette volna? Miért nem teszi meg akkor, ha csak ilyen kis semmiséget kér? Naámán erre a rábeszélésre aztán engedett és megújult. Mert nemcsak testileg gyógyult meg, hanem az egész emberi mivoltában újjászületett. Megtalálta, megkapta Istennek a szabadító kegyelmét. Egészen mássá lett tőle. Erről a megtalált kegyelemről szól, testvéreim, a mai ige Jézus Krisztusnak egy példázatán keresztül, melyet úgy ismerünk, hogy a szántóföldben elrejtett kincs példázata. – Isten országáról vagy a mennyek országáról szól ez a példázat. Azt foglalja össze, hogy Istennek a megtalált kegyelme valóban Istennek az országa. Máté evangéliumában összesen hét példázat van felsorolva egymás után Isten országáról, s közöttük a szántóföldben elrejtett kincs példázata az ötödik. Ezekkel a példázatokkal szólott Jézus Krisztus a mennyek országáról. Arról beszélt, amiről embernek lehetetlen beszélnie azért, mert egyáltalán szavai sincsenek hozzá, és azért, mert ember egyáltalán nem tudná felogni azt értelemmel. Csak példázatokkal lehet róla szólani.

Isten országa vagy a mennyek országa, testvéreim, kulcsfogalomnak számít a keresztyén nyelvezetünkben. Sokat emlegetett kifejezés. Olyan, amelyet nagyon sokszor félremagyaráznak, még többször félreértene, de még annál is többször félreértendő kérdésnek, értelmetlen, semmire sem való dolognak tartják. Azért, mert Isten országa

vagy a mennyek országa, vagy ahogy az eddigi ígéhirdetések rendjen hallottuk, Istennek a jóvolta és az irántunk való kegyelmessége az emberek gondolatában, elképzelésében egészen mást jelent, mint amit kellene jelentenie. Az Újtestamentum korában, mikor Jézus Krisztus példázatokban beszélt, akkor azt gondolták, hogy a mennyek országa azt jelenti, hogy Izráel népének kell uralkodnia az összes pogány népek felett. Ez volt a félreértés, a félremagyarázás. Az ókorban és a középkorban pedig úgy értelmezték Isten országát, hogy azt gondolták: a keresztyén egyháznak kell az egész világ felett uralkodnia. És ez így is volt sok száz esztendőn keresztül. Így értették félre a mennyek országának evangéliumát. Aztán a reformációkor Isten Igéje ismét visszahelyeződött jogaiba, és akkor értették meg igazán, hogyan kell értelmezni Isten országát. Úgy, ahogy Jézus Krisztus mondotta: Isten országa sem nem itt, sem nem ott van, hanem az Isten országa tibenetek van. Mert a mennyek országa vagy az Isten országa nem azt jelenti, hogy az Egyház uralkodik az egész világon, hanem azt, hogy Isten uralkodik az emberen. Az embernek szívében, lelkén, az egész testén-lelkén egyformán, és Ő igazgatja azt az embert, aki benne bizik. Így kell nekünk hallanunk ezt az ígét, amely a szántóföldben elrejtett kincs példázatából szól: Isten az ő kegyelmessége folytán hatalommal bír rajtunk. Ez Isten országa, a mennyek országa. Mi pedig megtalálhatjuk és megszerezhetjük azt magunknak.

Istennek az országa, testvéreim, a megtalált kegyelem. Az a kegyelem, amelyet elfogadunk a saját magunk életére nézve, s aminek folytán csak Istenhez igazítjuk magunkat. Mert Isten érettünk áldozatot hozott az ő szeretetével. Mégpedig olyan áldozatot, amelyet nem érdemlünk meg. Ez a kegyelme lekötelez minket, hogy egyedül Istenhez igazodjunk, ha elfogadtuk. Naámán története jól mutatja ezt. Hallott Isten kegyelméről, s amikor megtalálta, akkor megismerte annak hatalmát maga felett: meg is találta. Mert, ahogy Isten kegyelmét vagy Isten országát a szántóföldben elrejtett kincs példázata mutatja, az nem valamilyen tárgy, amire még esetleg azt is felírhatjuk, hogy hozzánk tartozik, hogy más is szerezzen róla tudomást. Mert Isten kegyelme, Isten országa az ember életét igénybevevő, irányító és hatalmában tartó erő. Olyan rendkívüli érték, amely soha el nem veszíti a maga becsét. Ez pedig, testvéreim, különösen a mai időben, amikor arról szoktak beszélni, hogy az ember értékítélete válságban van, rendkívül jó hírt jelent. Mert nem tudja az ember, hogy mi a jó, mi a helyes, az igazságos, mi az, ami még meg van engedve, s mi az, ami már nincsen. Ebben a helyzetben rendkívüli dolog hallani, hogy milyen nagy érték Isten országa, vagyis Istennek az a kegyelme, amellyel kézben tart minket s megőriz a maga szeretetében, sőt igénybe vesz minket.

A legfőbb érték, testvéreim, Istennek ez a kegyelme: Isten országa. Azt halljuk a példázatból, hogy egy napszámos ember dolgozta a más földjét. Nyilván azért, mert a tulajdonosnak nem volt elegendő ereje hozzá, ideje sem jutott rá, s kiadta másnak. Ezenkívül pedig ez az ember megkereste a napszámos munkával a maga és az övéi kenyerét. Nem tudta, hogy kincs van elrejtve abban a földben, amelynek a művelését elvállalta. Nem tudott róla a gazda sem. Régóta ott lehetett az a kincs. Addig valószínű mások dolgozták a földet, de még senki nem találta meg. Ahogy ez a napszámos dolgozta, egyszerre csak rábukkant: kifordult a földből az elrejtett kincs. Nem gondolkozott azon, hogy kié lehetett, ki rejthette oda, vajon elveheti-e. Csak azt tudta, hogy ő találta meg, és még jobban elrejtette, hogy más ne találhassa meg, amíg meg nem szerzi magának azt a földet. Képes volt érette mindenét odaadni, amiye csak volt. Lehet, hogy nem sok mindene volt, de tudta, hogy amit talált, az olyan nagy érték, hogy semmi nem kár érette, amiye eddig neki volt, mert mostantól kezdve mindent újra lehet kezdenie. A megtalálás pillanatától kezdve már semmi egyéb nem foglalkoztatta, csak az, hogy megszerezhesse magának a kincset, és az valóban az övé lehessen. – A 17. században

élt egy nevezetes holland festő, Rembrandt, akinek sok-sok tanítványa volt. A tanítványai közül az egyik készített egy képet a szántóföldben elrejtett kincsről. Azt ábrázolja ez a kép, hogy a napszámos megtalálja az elrejtett kincset, s mellékuporodva számba vette, az arca azonban valahova a messzeségbe tekint, és rá van írva, hogy tudja: ettől a pillanattól kezdve megváltozott az élete. Többé nem kell úgy élnie, gürcölnie, ahogy eddig. Teljesen meg fog változni az élete. – Ilyen hatalom, testvéreim, Istennek az országa, a megtalált kegyelme, amelyet elfogadunk magunk felett. Egészen igénybe vesz minket, teljesen hatalmában tartja az embert és mindenestől mássá válunk.

El van rejtve ez a kincs, testvéreim, ahogy a példázatból halljuk. Ellentmondásos lehet számunkra ez, mert mi szüntelenül beszélünk, hallunk Isten kegyelméről, országáról. Azt mondjuk, hogy Isten kegyelméből élünk, Isten országa bennünk van. – Pál apostol, mikor a saját testi nyomorúságáról beszélt, elmondotta, hogy könyörgött: vedd el tőlem, Isten. De Isten azt válaszolta neki: elég néked az én kegyelmem. Tehát van kegyelme Istennek, amiről tudunk, amiről hallunk. Mózes azt kérte Istentől, hogy láthassa őt színről színre, hogy az ő életében s a nép között felismerhetővé legyen Isten, el nem halványulóvá váljék az ő kegyelme. De akkor is elutasító volt a válasz: élő ember nem láthatja Istent. Mégis megvan az ő kegyelme, csak éppen el van rejtve, mint a kincs a szántóföldben. Fölötte dolgoznak az emberek, művelik a földet, de nem tudják, hogy ott van. – Jézus Krisztus azért beszélt példázatban róla, mert Isten országát, Isten kegyelmét nem lehet színről színre látni. Mikor a választott nép azt kérte, hogy szemtől-szembe láthassa Istent, akkor az volt a válasz, hogy élő ember nem láthatja Istent. Mózesnek ezért kellett a szikla hasadékába állania, míg elmegy előtte Isten, akit csak hátulról láthatott, mikor megmutatta magát neki. Akkor is arcát eltakarta kezével, hogy mikor átment előtte, életben maradjon. Megvan Istennek a kegyelme, testvéreim, és mégis el van rejtve előttünk. Belőle élünk és azzal tudunk szolgálni. Tudjuk, hogy el kell jönnie annak a pillanatnak, amikor rábukkanunk, mint a példázatbeli ember. Mert ha megtaláljuk, akkor felismertük annak rendkívüli értékét. Ahogy az az ember is felismerte. Egészen véletlenül bukkant rá, de rögtön tudta, hogy nem közönséges értéket talált. Nem kérdezte, hogy ki tette oda. Azt sem, hogy helyes dolog-e, ha ő elveszi. Csak azt tudta, hogy megtalálta és most joga van hozzá, hogy az övé legyen. Nem akart többé lemondani róla, ezért ismét elrejtette. Most már tudja, hogy hol van. Meg fogja találni és egészen az ő tulajdonába fog kerülni. Felismerte az értékét. – Arról panaszkodott volt egy anya, hogy elhagyta őt a fia, többé nem törődik vele. Amikor megkérdezte tőle a lelkipásztor, hogy még levelet sem ír? Azt válaszolta: De igen, levelet azt ír, sőt még apró képeket is szokott küldeni neki, olyan furcsa kis képeket. És meg is mutatta azokat. És egyszerre kiderült, hogy minden egyes furcsa kis kép egy-egy külföldi bankjegy volt: pénz. Csak éppen az anya nem ismerte az értéküket. Nem tudott mihez kezdeni vele. – Éppen ilyen Isten kegyelme is, testvéreim. Ameddig rá nem bukkanunk és fel nem ismerjük az értékét, nem tudjuk, hogy mit kezdjünk vele. De mikor rájövünk az értékére, akkor többé nem akarjuk elveszíteni. Mert igazi és az értékét soha el nem veszíthető kincs az Isten országa és kegyelme, az igazi hamisítatlan jósága Istennek. – Hogyha felismertük, rábukkantunk, akkor mindent oda tudunk adni érte: hajlandók vagyunk rá. Az az ember mindenét odaadta. Szegény ember lehetett, de azért háza, egy kis földje, még állatai is lehettek neki. Azonban semmit sem sajnált, mert tudta, hogy semmit nem veszíthet, csak nyerhet, hiszen az igazi kincset találta meg, s attól a pillanattól kezdve mindent előlről kezdhet: semmi nincsen elveszve!

Emlékezzünk csak, testvéreim, amikor Naámán megalázkodott, vagyis engedelmességet Isten emberének, amire a saját hatalma és akarata folytán soha nem lett volna hajlandó. Akkor elment és beállott azok közé a szegény és lenézett emberek közé, akik

szakrális, rituális mosakodásukat végezték a Jordánban. Megalázkodott, mert elfogadta maga felett Isten akaratát jogerősnek. Attól kezdve egyedül azt tartotta érvényesnek magára nézve. És akkor egyszerre nyilvánvalóvá lett rajta Isten kegyelme.

Milyen nagy dolog, testvéreim, amikor így lesz nyilvánvalóvá Isten jósága. Az ember oda tudja adni a maga önteltségét ahhoz, hogy az övé lehessen. Mert attól kezdve, hogy az övé lett, számára minden újra kezdődött. Istennek megtalált kegyelme akkor lesz igazán a miénk, testvéreim, ha mindent oda tudunk adni érte. Mert van nekünk részünk sok minden földi anyagi jóban, testi, lelki, szellemi értékben is. De amikor mindezt oda tudjuk adni, fel tudjuk áldozni Isten kegyelméért, akkor mindazt ismét visszacapjuk magunknak. Isten kegyelme nemcsak kárpótol minket, hanem vele mindent újra tudunk kezdeni. Ezért ér többet mindennél a számunkra. És amit tőle kapunk ismét, azzal csak Istennek és Isten érdekében tudunk szolgálni, munkálni. Ilyen kegyelme van Istennek. Ha el is van rejtve, megtalálható és felismerhető. Érdemes mindent odaadni érte! Ámen.

Bíró-Halmágyi Sámuel

Alsó-felsőszentmihály

A tévelygés ellen

Alapige: Jakab 1,16–18

Bibliailvasás: Jakab 1,1–8

Isten gondviselése egy nagyon összetett világba helyezte az ember rövid életét. Ebben a keretben vannak rögzített adottságok és vannak olyanok, amelyek az ember döntésétől, választásától függenek. Az utóbbi időben megszoktuk azt, hogy mindent és mindenkit szabad bírálni: a világot, a társadalmat, az egyházat, vezetőinket, feletteseinket, csak önmagunkat felejtjük ki a sorból. A világ önmagában nem rossz, csak az ember, az emberek rosszasága miatt lesz azzá. Jó lenne a tényeket helyesen megállapítani: van eltévelyítés és van eltévelyedés, tehát tévelygés. És van diverzió- és pánikkeltés. Bőséges, választékos kínálat, tetszetős csomagolás és minden ellenállást kiiktató rábeszélés. És van csábítás, törbecsalás, pusztulás és szomorúság. Semmi sem új a Nap alatt. Ezt a költő is felismerte, mikor leírta emlékezetes sorait (1843): „S csak midőn a tömkelegbe lépünk, Venni észre gyászos tévedésünk.” Világunknak és mindennapi életünknek szomorú jelenségei úgy állnak előttünk, mint az ördög mesterkedésének az eredménye, mert Isten és az ember ellen történnek. „Azért jelent meg az Istennek Fia, hogy az ördög munkáit lerontsa.” Isten tehát jó világot teremtett és azt jó világgént akarja megtartani. (1Jn 3,8b) Jézus Krisztus is ezt kéri az Atyától: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” (Jn 17,15) Az alapige első mondata ébresztő hatással van ránk. Isten gyermekei vagyunk és egymásnak testvérei. Életünk, életvitelünk nem lehet akármilyen: „Ne tévelyegjetelek ...” (imperatívusz)! A tévedéseket, tévelygésünket fel kell ismernünk és be kell ismernünk. Isten és egymás előtt nincs helye a mentegetőzésnek vagy a szégyenérzésnek. Amint vagyok, csak úgy állhatok meg Istenem előtt. De egyszer meg kell állnunk! Az emberi élet vissza kell kerüljön arra a vonalra, amelyet a bűnbánat, a *böjt* és a megtérés fémjeleznek. – A tékozló fiú is döbbenően állt meg a tévelygés eredménye, az idegenség és kiszolgáltatottság vályúja előtt, döntött és elindult hazafelé. Az Istenhez vezető út ma is járható. Ezt az utat kell idejében keresni. Meg kell érezni, hogy ez a mi utunk és a mi szeretett testvéreink útja.

Nem a véletlen eredménye az, hogy Isten nevét a mi nyelvünkben gyakran megelőzi a *jó* jelző. Az arámi és sémi nyelvekben a jó jelző egyedül Istent illeti meg. A jótól vagy jóból csak jó származhat. Isten nem tagadja meg önmagát. A jó adomány és tökéletes ajándék az emberre nézve mind a képességet, mind annak elfogadását jelentik. Isten kiválasztó és elhívó kegyelme és az emberi engedelmisség hozza létre az iránta való elkötelezettséget, a felelősségteljes hitéletet. Ő ezt őszintén adja, mert a világosság Atyja, az ember pedig képmutatás nélkül fogadja el, mert aki a világosságra jutott, nem térhet vissza a sötétségbe. A gyertyának, a fényforrásnak rendeltetése van, éppen így az elhívott hívó egyháztagnak is. Ez a rendeltetés pedig nem más, mint a mi atyánkfiainak őszinte tanítása, vezetése, segítése, oltalmazása. A Kis Hercegről is azt olvassuk, hogy felelősséget hordozott rózsája iránt! Azért kell mindezeket kiemelten elmondanunk, mert mostani világunkban ezek a dolgok nem így vannak. A sok önbecsülés, önértékelés és önmotogató már túl nagy méreteket ölt. Vagyunk már annyira bátrak, hogy merjük kimondani, túl nagyok az embereket elválasztó szakadékok. Egyik oldalon ott vannak az *elitek*, a másikon pedig a *mellőzöttek*. A mindenkori tömeg. Nagyon helyesen fogalmazott valaki a közelmúltban egy rendezvényt kapcsolatosan: „szükség van a töltelékre!” Ezekre a dolgainkra is oda kellene figyelnünk, mert a Passió időszaka nem azért van, hogy Krisztus szenvedései mellé saját magunk által okozott szenvedéseket halmozzunk. Hisszük vagy hinni akarjuk, hogy a világosság Atyja mást akar: a *hívó ember boldogságát* (jó = jóságos, jótékony, üdvös. K. S. Újszöv. Szótár). Az Istentől alászállt üdvöztető ajándék képessé tesz arra, hogy ne tévelyegjünk. Az őszinteség jegyében képesek leszünk vigyázni arra, hogy szeretett atyánkfiaink közül senki se essék a tévelygés csapdájába. Csábításokkal, kísértésekkel teletűzdelt világunkban ez nem könnyű feladat, de a világosság Atyjától alászálló elhívás és megbízás kötelez. Hiszszük, hogy a világosság Atyjának legnagyobb és legjobb ajándéka az Ő szent Fia, Jézus Krisztus, akinek akarata az volt, az ma is és az is marad, hogy az Ővéi boldogok legyenek, hogy örömük teljes legyen. És tudjuk, hogy Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökké ugyanaz. (Zsid 13,8) A Zsidókhöz írt levél szép mondata megerősít valamennyiünket a megbízás öntudatos vállalásában. És jönnek az igék az Ige mellé: tudom, kinek hittem. Nem vagyunk a meghátrálás emberei, hogy elveszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk. Jó dolog ezeket ismerni, olvasni, hallani és újra hallani! És jó dolog érezni, hogy Isten kegyelmével erősítetik meg a szív. Isten féltő szeretete mutatkozik meg ebben a megerősítésben is.

Az alapigében benne van a *változás* kifejezés is. Maga a szó Istenre vonatkozik. A szó hallatára felbukkan a jelen egyházi életünknek egy érdekes törekvése. Ez pedig abban áll, hogy sok mindent meg kell, meg kellene változtatni. Szükséges lenne a nagyobb méretű alkalmazkodás az egyház részéről. Vannak, akik csak felvetik a kérdést, vannak, akik ezen igénnyel lépnek fel és vannak (már), akik követelőznek. Az igaz, hogy az egyház szolgáló egyház. Viszont az is igaz, hogy az egyház annak a tulajdona, akinél nincs változás vagy változásnak árnyéka, aki tegnap és ma és mindörökké ugyanaz. Vigyáznunk kell arra, hogy az egyház maradjon meg szolgáló egyházként és ne váljon kiszolgáló egyházzá. A kiszolgáló egyházból könnyen lehet kiszolgáltató egyház! Az egyház ne engedje, hogy egyes önkényes akarnokok lefokozzák, hanem szívvel-lélekkel szolgáljon, hogy az ilyenek is elérjék az Isten rendelése szerinti szintet. Ennek a szolgálatnak az eredménye az lenne, hogy az ember megváltozzon. Álljon meg őszintén Istene előtt, hagyja el a rossz szokásait, tudjon megválni kényelmétől, tudjon lemondani önös érdekeiről, tudjon egy kicsit túrni és egy kissé többet vállalni (mert nagyon sokan vannak, akik a jelenben az egyházi életben nem vállalnak semmit).

Isten akarata által vagyunk amik és akik. Mert Őbenne élünk, mozgunk és vagyunk. (ApCsel 17,28). Isten gondolata, szándéka, célja ma velünk is az, ami volt a mi eleinkkel: hogy az Ő teremtményeinek valami zsengeje legyünk. A zsenge szavunk az első termést jelenti, de a nem mindennapos minőséget, jóságot is. Volt, van és lehet, az igazság ígéje által.

Bízzunk Istenben, hogy lehet. Ámen.

Farkas Antal
Nagyvárad-Velence

Tágas teret nyerni

Alapige: Zsoltárok 118,1–17
Bibliolvasás: Róma 8,28–39

Ha azt tartjuk, hogy a szív az érzelem, az értelem, az akarat, az erkölcsi élet központja – akkor a 118. zsoltárról elmondhatjuk, hogy a Szentírás „középpontja”, közepe (pontosabban annak a 8. verse), hiszen előtte és utána is pontosan 594. fejezet van. Ezt bibliakutatók állítják és a Biblia terjedelmére alkalmazva mondják.

Az egyháztörténelem során a 118. zsoltár sok híres ember hitéletében vált „középponttá”, fontossá. A legkiemelkedőbb példa erre nézve maga Luther, aki „sajátjának” nevezte. Olyannyira, hogy 60 oldalas magyarázatot írt róla, amit a nürnbergi Szt. Giles apátságnak ajánlott. Ez olvasható a kommentár előszavában: „Ez az én saját zsoltárom. Rendkívül közel áll hozzám a Zsoltárok könyve, és a teljes Szentírásból meríték bátorítást és életerőt az élet terheinek elviseléséhez, de ez a zsoltár különösen sokat jelent nekem. A magaménak vallom. Amikor az uralkodókban és a királyokban, a tudósokban és már az Úr szentjeiben sem reménykedhettem, segítségemre volt e zsoltár üzenete. Értékesebbnek tartom a hatalmasok minden kincsénél – legyen az a pápa, a törökök vagy akármelyik király. Nincs az a vagyon, ami többet érhet e zsoltár üzeneténél.”

A kérdés az, hogy számunkra mennyit „ér” az üzenete? Ugyanis a 118. zsoltár rendkívüli bizonyágtétel a hit erejéről. Sok ezer hívő évszázadokon át ezzel növelte a hitét. Ők is alakultak általa, de a zsoltár is (üzenete értékében) általuk.

I.

A 118. zsoltár a sátoros ünnepek liturgiájához tartozott. Képzeljük el, amint egy tarka sereg a Sion lábától, a templom tövétől indul felfelé körmenet formájában. A sátoros ünnepek 7 napig tartottak, melyhez még hozzáadódott ráadásként a 8. nap, a főünnep. Kétségtelen, hogy nagy áldásai vannak e felsereglésnek, az Isten színe elé járulásnak, leborulásnak. Az ember akkor a legmagasabb, amikor térdre ereszkedik – olvastam valakitől. William Cowper angol költő (1731–1800) azt írja: „A Sátán reszket, amikor látja, hogy a leggyengébb szent térdepel.”

A zsoltáriró idején – amint tudósít – az Isten hajlékába sereglő nép különböző csoportokból állott. Elsősorban is ott volt a szent nép, aztán az ároni papság, majd pedig az istenfélő pogányok (prozeliták) „akik félik az Urat” (4a). Az egységnek a szép megvalósulása érhető itt tetten. A zsoltáriró felhívása egyen-egyenként és együttesen is szól mindenkihez. A magunk gyülekezete sem homogén közösség: sokféle ember, család, különböző meggyőződésű, anyagi háttérű, iskolázottságában is vegyes csoport alkotja. Milyen szép, hogy mindezek ellenére egy nagy hozsánázó, Istent magasztaló gyüleke-

zetként, közösségként vagyunk jelen ma a templomban. Vajon ez az összhang fellelhető-e a hétköznapiakban is? A gyülekezet, a presbitérium, a lelkipásztor, tősgyökeres reformátusok, jövevények, ill. más nyelvű és felekezetűek között? Biztosan nincsen, de legalább emlékeztet a zsolttáros arra, hogy mire kell törekedjünk. Miként az ApCsel 2,42-ben olvassuk az őskeresztyénekről: „És foglalatosok valának az apostolok tudományában és a közösségben, a kenyérnek megtörésében és a könyörgésekben.”

Nagy Szent Baszileiosz (v. Vazul, 300–370), Caesarea püspöke írta a következőket: „A zsolttár egybegyűjti a barátokat, egységre vezeti a szembenállókat és kibékíti egymással az ellenségeskedőket. Hiszen ki is tarthatná még ellenségének azt, akivel együtt emelte föl Istenhez a hangját?” Ezt várja Urunk az ő népétől ma is, hogy sokféleségünkben egyek legyünk.

II.

A felolvasott zsolttár-rész alapmotívuma az 5. versben van megfogalmazva: „Szükségemben segítségül hívám az Urat, meghallgatott és tágas térre tett engem az Úr.” Önkéntelenül is a zsidó nép 40 évi pusztai vándorlása jut eszünkbe. Teljes odaadással kellett bíznom az Úrban akkor is, ha sok szenvedést átélt. Az Úr mindvégig gondoskodott népéről. Hol vizet fakasztott a hegyből, hol mannával és fűjjel táplálta őket. És a vezetése! Nappal felhőoszlopban, éjjel tűzoszlopban. Ezt nem lehet elfelejteni, erre szüntelenül emlékezni kell!

A magad életében megtapasztalt isteni segítségre lehet, te is emlékszel testvérem, akár még csak 4 napja, vagy 4 éve, vagy 40, vagy akár több éve tapasztalod. Hogy sokszor volt úgy, hogy sehogy-sem-volt, emberi számítások, tudomány, próbálkozások mondtak „csütörtököt”, s te mégis vagy, mégis itt vagy, s bár nem gondoltad, nem remélted, csak hitted, hogy „Az Úr csodásan működik, de útja rejtve van”, ahogyan énekeljük (MRÉ 458.).

A zsolttáríró kimondja a vakmerő ígét, melyet az Újszövetségben így fogalmaz meg Pál: „Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?” (Róm 8,31b) Egyik bölcs lelkész kollégámtól hallottam e kérdésre adott válaszát: mindenki! Csakhogy amikor az ember ellenem támad, voltaképpen az Úr ellen teszi, s mit is tehet a féreg Istennel szemben? De rávilágít a kérdés másik oldalára is: minél bizonyosabb az Úr segítsége, annál feleslegesebb vagy semmit érőbb az emberek segítsége. Olyan szépen fogalmazta ezt meg a *Kire nézzünk, ki reménnyel...* kezdetű jól ismert énekünk, melyet sajnos kivettek az új énekeskönyvből:

Emberekben lehetetlen A mi reménységünk.
Mindenekben tehetetlen az ő segítségük.
Ők is enyhet És kegyelmet, Attól várnak, attól nyernek,
Ki Ura mindennek.

Isten a mi segedelmünk, Ki sohasem hagy el,
Másban semmi hiedelmünk, Gondot reánk Ő visel.
Hatalommal, irgalommal, igazgatja életünket,
Oltalmaz bennünket. (MRÉ 95)

Azt olvassuk a Zsid 13,6b-ben: „Az Úr az én segítségem, nem félek; ember mit árt-hat én nékem?” Drága biztatás van a 400a énekünk 4. versében is:

Ha egy sem volna e világon, Kire magad rábízhatnád,
Akkor is állna oldaladon, És hűségét tapasztalnád.
Ő tudja titkos bánatidat, Elvenni mikor kell azokat:
Légy csendes szívvel!

Testvérek, a 118. zsolttár egy ember személyes vallomása. Elmondja a zárandokoknak: Én vagyok az az ember, aki már elvesztettem reménységemet, de lehajolt hozzám az Úr és megmentett. Bárcsak ma is több személyes bizonyágtételre kerülne sor, bárcsak többen erősítenék meg: Elveszett voltam, de az Úr megtalált, könyörült rajtam, megmentett. Ezért dicsérem az Urat, amíg élek. Sőt felkérem testvéreimet is: „Dicsérjétek az Urat mind!” (1a).

„Jobb az Úrban bízni, mint emberekben reménykedni. Jobb az Úrban bízni, mint főemberekben reménykedni.” (8–9) Más szavakkal: Vessük bizalmunkat az Úrba, aki vezet bennünket. Engedjük, hogy vezetett emberek legyünk!

Az emberi kapcsolatok, barátságok átalakulhatnak, változhatnak, de az Úr mindig ugyanaz. Shakespeare a *VIII. Henrik* című színdarabjában Wolsey bíboroson keresztül tanította meg ezt az igazságot, aki nagy tekintélynek örvendett és büszke volt a királlyal való barátságára. Amikor annak vége lett, Wolsey bíborost megfosztották hatalmától és ennek következtében elveszítette befolyását és tekintélyét. Egyike volt azoknak, aki mindent megkapott, majd mindent elveszített. Szíve bánatában egy valódi igazságot mondott szolgájának, Cromwellnek (harmadik felvonás, második szín – Szász Károly fordítása):

„Cromwell, Cromwell, ha csak
Fél oly híven szolgáltam volna Istent,
Mint a királyt: vén napjaimra, így
Kifosztva nem hagyt vón' ellenim
Kezébe'!”

A zsolttáros háromszor is variálja szorongatásait: „Körülvettek engem mind a pogányok, de az Úr nevében elvesztém őket. Körülvettek, bizony körülvettek engem, de az Úr nevében elvesztém őket. Körülvettek engem, mint méhek; eloltattak, mint tövis-tűz, mert az Úr nevében elvesztém őket.” (10–12) Biztosan ismerős ez az élethelyzet, vagy annak valamelyike. Személy szerint engem még nem támadtak meg méhek, de egy tűzzel kapcsolatos élményemről beszámolhatok. Gyülekezetünk egyik presbiterével sövénygyepűt égettünk Nagyvárad egyik telkén. Meggyújtottuk az aljzatot, mely lángra kapott, s később, mikor már a bozót is égett, nem tudtunk úrrá lenni rajta. Félő volt, hogy a tűz áterjed a szomszédos telekre is. Szörnyű volt! Ma is borzalommal gondolok rá, ha ott járok, s eszembe jut. Mert mindig eszembe jut. Végül sikerült a tüzet megfékezni, s így magam is elmondhatom: „de az Úr megsegített engem” (13a).

Ha megtapasztaltuk az Úr segítségét, megtehetjük-e, hogy ne dicsérjük tettét? A zsolttáríró azt mondja: „Erősségem és énekem az Úr, és Ő lőn nékem szabadulásul” (14). Sz. Ágoston hippói püspök mondta tanítványainak: „Aki szeret, az énekel.” Aki hisz, az énekel – mondom én. Dicsőíti Isten nagy kegyelmét és halát ad a szabadításért. Ahogyan Babits Mihály írja a *Zsolttár gyermekhangra* c. versében:

„Az Úristen őriz engem
mert az ő zászlóját zengem.”

A zsolttáríró segítségül hívta az Urat, aki meghallgatta, s ezért mondja: „és tágas térére tett engem az Úr” (5a). Tágas tér. Milyen jó volt nekem is az előbb említett tűz után „tágas térére” mennem, veszély nélküli teret, helyet látni magam körül. A zsolttár 18. versével együtt vallom: „Keményen megostorozott engem az Úr; de nem adott át engem a halálnak.”

Igaz, kellenek tapasztalások, de ezeket sokszor önmagunknak keressük. Azt írja Thomas Mann: „Aki nem hatol át szenvedélyei poklán, sosem küzdheti le azokat.” Mi

viszont arról teszünk bizonyosságot a zsolttáriróval, hogy az akadályokat, küzdelmeket csak az Úr segítségével lehet legyőzni, mert „örökkévaló az Ő kegyelme!”

III.

A 118. zsolttár az utolsó, melyet a zsidók a páska ünnepén énekeltek. Ezt „halle”-nek, vagyis dicséretnek nevezték. Jézus Krisztus „azon az éjszakán, melyen elárultaték” (1Kor 11,23b), kiment tanítványaival az Olajfák hegyére, és utolsóként ezt a zsolttárt énekelte. Ő, aki tudta, hogy meg fog halni, keresztre fogják feszíteni, mert „körülveték” az ellenségei, hogy elveszítsék. Gondoljunk csak bele: hány halálba menő ember zengte Istenbe vetett hittel, hogy örökkévaló a kegyelem és ezért nem fél. A zsolttáriró bizonyosságot tesz, hogy „az Úrnak jobb keze hatalmasan cselekedett!” Azt is töredelmes szívvel vallja, hogy „keményen megostorozott engem az Úr; de nem adott át engem a halálnak”. Végül pedig ujjongó szívvel és lélekkel mondja „Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úrnak cselekedeteit!” (tudni kell, hogy a 18. és 17. vers felcserélődött).

Ezt a zsolttárt később az üldözött hugenották is énekeltek, még a kivégzésük napján is. Micsoda erő, hit és bizonyosság! Bizonyosság az örök élet felől. Bárcsak lenne a magunk hitbizonyossága is, akik sokszor félünk a haláltól, az elmúlástól. Olvastam, hogy Sztudita Tivadar (+894) szerzetes úgy rendelkezett, hogy halálos ágyánál a 118. zsolttárt olvassák fel. Amikor az olvasás során a 17. vershez értek, meghalt. Azóta a keleti szerzeteseknek nemcsak az egész életéhez tartozik hozzá a zsolttároskönyv, hanem haláluk után is mindenekelőtt ezt kell felolvasni ravataluknál.

Mint mondtam, a 118. zsolttárt a sátoros ünnepek alkalmával énekeltek. Megemlékeztek az Úr szabadításáról. Nektünk pedig arról kell szüntelen emlékeznünk, hogy megszabadítottak vagyunk, mert van SZABADÍTÓNK, aki maga Jézus Krisztus, aki legyőzte a halál hatalmát és feltámadásával örök életet kínál fel a benne hívőknek. Bárcsak bizonyosságot tennénk Pállal együtt: „Krisztussal együtt megfeszítettem. Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus, amely életet pedig most testben élek, az Isten fiában való hitben élem, aki szeretett engem és önmagát adta érettem.” (Gal 2,20)

A feltámadás hitében élve énekeljük erős hittel, egymást segítve, buzdítva: „Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert örökkévaló az Ő kegyelme.”

Aki életében már megtapasztalta Isten próbatételét és ugyanakkor a megmentő, Krisztusban bűnöket megbocsátó kegyelmét és szeretetét, a zsolttárossal együtt mondhatja: „Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úrnak cselekedeteit!” (17) Ámen.

Gyülekezeti áldozathozatal

Alapige: Az apostolok cselekedetei 11,27–30
Bibliolvasás: Az apostolok cselekedetei 4,32–37

I.

Évszázadokkal a kispróféták és évtizedekkel Keresztelő János munkálkodása után, apostolok álltak a gyülekezetek élére. Ezután ki ne gondolná, különösképpen a bibliolvasást elhanyagolóok közül, hogy végleg lehanyaglott a próféták kora, hajnalcsillaga.

Ezzel ellentétben szent igénk arról tudósít, hogy a jeruzsálemi keresztyén gyülekezetből próféták érkeztek az antiókhiai keresztyén gyülekezetbe. Érkezésük, vizitációjuk célját nem tudjuk meg a történetből. Valószínű azért jöttek, hogy a jeruzsálemi anya-gyülekezet magához ölelje, támogassa az antiókhiai ifjabb, zsegebb hitű gyülekezetet.

Egyáltalán nem pöttömnyi dolog, amit ezek a jeruzsálemi próféták az antiókhiai gyülekezetért tesznek, ugyanis valósággal megszégyenítenek bennünket áldozatuk nagyságával. Tudniillik, Antiókhia Jeruzsálemtől mintegy 500 km távolságra van. És nekünk, lelkipásztoroknak, presbitereknek sokszor terhünkre esik 2–3 kilométerre levő beteg testvérünket meglátogatni, vigasztalni. Márpedig a mi utazási lehetőségeink egészen mások, mint a Kr. u. 40-es években. A Jeruzsálemből érkező prófétákat természetesen a Lélek ereje buzdította arra, hogy az antiókhiai testvéreket felkeressék. Ehhez hasonló áldozatra csal Pál apostol volt képes, aki napokig, hetekig tartó gyaloglás, megkövezés, megostorozás és betegségorozat után is tudott így bizonyosságot tenni: „De semmivel sem gondolok, még az én életem sem drága nékem, csakhogy elvégezhessem az én futásomat örömmel, és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól, hogy bizonyosságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról.” (ApCsel 20,24)

II.

A továbbiakban újra meglepő dolgokról tudósít Lukács evangélista. Nem jegyzi föl, hogy ezek a próféták mit szoltak az üdvösségről, miképpen nevelték, tanították a gyülekezetet. De feljegyzésre érdemesnek tartja, hogy egy a próféták közül, név szerint Agabus megjövendöli, hogy nagy éhség fog elkövetkezni „az egész föld kerekéségére”. Egy olyan méretű csapásról van szó, amit nem lehetett véka alá rejteni. Agabust is, akárcsak a többi jeruzsálemi prófétát, a Lélek buzdította a szólásra, jövendölésre.

Lukács evangélista azt is feljegyzi, hogy az éhség valóban bekövetkezett Klaudiusz császár idejében. Végeredményben ez mutatja a legfényesebben azt, hogy Isten Igéje nem lebeg a levegőben, nem kallódik el az űrben, hanem mindig történelmi háttere van annak. Agabus próféta masszív jövendölése Isten Fiának irtalmát és a mi üdvösségünket mutatja föl. Ezután hogye mondana az egyház nemet minden igaztalanságra, ami ártatlan népekkel, emberekkel történik. Hogye küzdene az egyház a világ nagy részén tomboló éhezés ténye ellen. Hogye tartaná az egyház тұrhetetlennek a zsarnokságot, mely végérvényesen emberi lelkeket csonkít meg. Hogye tiltakozna az egyház a háború ellen, amely értékes emberi életet pusztítja el irtalmatlanul. S hogye hozná meg az egyház áldozatát az árvíz sújtotta népekért, emberekért, amikor Isten maga mondotta: „Nem átkozom meg többé a földet az emberért, mert az ember szívének

gondolatja gonosz az ő ifjúságától fogva; és többé nem veszem el mind az élő állatot, mint cselekedtem. Ennekutánna míg a föld léssen, vetés és aratás, hideg és meleg, nyár és tél, nap és éjszaka meg nem szűnnek.” (1Móz 8,21–22)

III.

Igénk szerint az antiókhiai gyülekezet tagjai úgy döntöttek, hogy megsegítik a júdeai gyülekezetet. Az antiókhiai gyülekezet minden tagja feladatának tartotta a szeretetszolgálatot. „Kinek-kinek, ahogy módjában állt” – úgy adakozott. A gazdagok és a szegények egyaránt kötelességüknek tartották azt, hogy támogassák a júdeai atyafiakat. Valahányszor éhezők, szegények, árvák, özvegyek, betegek és veszélyben élő megsegítéséről van szó, akkor Isten előtt éppúgy áldásos az özvegyasszony két fillére is, akár csak a jómódúak feleslege.

Az antókhiai tanítványok serényen összegyűjtötték az adományokat. Ezután csak az jelentett gondot számukra, hogy miképpen juttassák el azokat a júdeai gyülekezet tagjainak. Isten ma is jó szemmel nézi azt, ha egy-egy nagyobb, jobb módú eklézsia felkarolja a szegényebb és nehezebben érvényesülő eklézsziákat.

Alapigénkből az is kiviláglik, hogy Isten gondoskodik arról, hogy az összegyűjtött adományok eljussanak a rendelt helyre. Saul és Barnabás bíztnak meg azzal, hogy az adományokat kézbesítsék az illetékeseknek. Lelkükben nincs tiltakozás, ellenszenv. Örömmel és lelkesen tesznek eleget megbízatásuknak, miközben az adományokat leteszik a júdeai előljárók elé.

Voltaképpen magasztos dolog történik itt. Ehhez hasonló szeretetszolgálatot, tanítványi áldozatkészséget csak az alapigét tartalmazó könyv 4. fejezetének utolsó verseiből olvashatunk, ahol a lévita származású József, akit az apostolok Barnabásnak neveznek el, eladta mezejét, melynek árát mind letette az apostolok lábaihoz.

Az egyháztörténelem is tele van olyan alázatos, hithű emberekkel, akik az evangéliumnak és az éhező szegényeknek ügyét a legeldugottabb helyeken, gázai utakon is lelkiismeretesen szolgálták. Példaként álljon előttünk a nagy misszionáriusnak, Studd T. Károlynak hűsége és áldozathozatala, aki egy alkalommal azért imádkozott és kente meg földagadt lábát olajjal, hogy Isten Szentlelke alkalmassá tegye őt a tudatlan, szegény afrikaiak tanítására, megsegítésére.

Testvéreim, bűnjon ma felénk is az ige kürtszava: „Mert amiképpen holt a test lélek nélkül, akképpen holt a hit is cselekedetek nélkül.” (Jak 2,26) Ugyanakkor „Aki azért tudna jót cselekedni, és nem cselekszik, bűne az annak.” (Jak 4,17) Ámen.

Prédikációk újkenyér ünnepének nagyhetére

Lőrincz István

Marosvásárhely-Alsóváros

A hangya tanítása

Példabeszédek 6,6

Hogyan dolgozunk?

Példabeszédek 6,6

Ebben az esztendőben is megértük az újkenyér ünnepének nagyhetét, az új kenyérért való hálaadást. Ebben az esztendőben különösen hálásak kell lennünk a kenyérért, hiszen tavasszal óriási szárazság volt, ami alig verte el a port. Már az újságok is tele voltak borúlátó jóslatokkal, hogy nem lesz búzatermés. És Isten az utolsó pillanatban megmentette a termést. Május végén, június elején megjöttek a kiadós esők s a vártnál sokkal jobb és több termés lett – elegendő egy esztendőre. Méltó hát hálát adnunk, méltó Istent dicsőítenünk. A mai estén őseink rendelése szerint elkezdjük a bűnbánati hetet, amikor is egész héten át a hangyáról fogunk hallani. Az egész hét üzenetét így lehetne összefoglalni: a hangya tanítása.

A Szentírásban sokszor olvasunk arról, hogy az állatok tanítanak bennünket. Jób 12,7-ben olvasunk egy ilyen meghökkentő ígét: kérdezd csak meg a barmokat, majd megtanítanak, és az ég madarait, azok megmondják néked. Sokszor megszegyenítő példaként állnak az állatok előttünk. Ilyen igék: az ökör ismeri az ő gazdáját és a szamár is az ő urának jászlát, Izráel nem ismeri, az én népem nem figyel reá. Még a gólya is az égen tudja költözése idejét, a gerlice, a fecske és a daru is vigyáz, mikor kell megjönnie, csak az én népem nem ismeri az Úr törvényét.

Ezen a héten egy kedves kis állat, a hangya fog tanítani minket. Mindnyájan ismerjük ezt az állatkát, ha nem máshonnan, hát a meséből, amely a tücsökről és a hangyáról szól. A hangya még a mesében is a szorgalom jelképe, aki nyáron összegyűjti a télre való eledelét, ellentétben a tücsökkel, aki erre nem gondol és télen a hangyához megy eledelt kérni. De hagyjuk most a mesét és kezdjük el ennek a gazdag igének a magyarázatát. Itt tulajdonképpen egy parancsról van szó: eredj a hangyához, te rest és légy bölcs! Talán az első reakciónk erre az igére az, hogy ez egyáltalán nem vonatkozik rám, hisz én nem vagyok rest, lusta ember. Főleg azok mondhatják ezt el, akik még aktívan dolgoznak, akik még nem nyugdíjasok, megvan a munkahelyük, akik naponta keményen megdolgoznak a mindennapi kenyérért, s akik ezért kisebb-nagyobb fizetést is kapnak, akiket elismer a főnökük, elismernek a munkatársak. Az ilyen ember azt gondolja, hogy ez az ige egyenesen sértő az ő számára, hisz restnek nevezi őt, és ezért ezt az ígét szeretnénk kiiktatni a Szentírásból, de mivel ezt nem tehetjük, ezért eleresztjük a fülünk mellett. Azt mondjuk, hogy ez az ige egyszerűen nem hozzánk szól, mert íme, mi mennyit dolgozunk, szorgoskodunk.

De figyeljük jól meg ezt az ígét. Mert ez az ige nem azt mondja, hogy eredj a hangyához, te rest és azután gyerünk dolgozni, hanem azt, hogy légy bölcs. Nem arról van hát szó, hogy dolgozunk-e vagy sem, vagy hogy sokat vagy keveset dolgozunk. A kérdés sokkal inkább az, hogy bölcsen dolgozunk-e, bölcs emberként dolgozunk-e? Tud-

duk azt, hogy a 111. zsoltár a bölcsességet az istenfélelemmel azonosítja, amikor azt mondja, hogy a bölcsesség kezdete az Úrnak félelme. Hogyan dolgozunk mi? Istenfélelemmel vagy anélkül? Mert ha nem vagyunk bölcsék, akkor akárhogy és akármennyit is dolgoznánk, restek vagyunk. Restek vagyunk, ha nem Isten van a szemünk előtt minden munkánk közben, hanem csak mi magunk vagy pedig csak a munka. Akkor Isten szemében restek vagyunk, s akkor bizony sok tanulnivalónk van a hangyától. Akkor mégiscsak oda kell menjünk a hangyához, meg kell vizsgáljuk útját, hogy bölcsé lehessünk. Ilyen értelemben bölcs lehet az is, aki már talán nem is tud dolgozni, a beteg, a gyermek, a fogyatékos. Mert benne mégis Isten félelme van, s amit tesz, azt hitből és hittel teszi, az Úr dicsőségére.

Jól jegyezzük meg a Szentírás tanítását, mert ez Isten mértéke. Nem az a kérdés tehát, hogy dolgozunk-e és hogy mennyit dolgozunk, hanem az, hogy Istent, Isten dicsőségére dolgozunk-e? Ha Pál apostol leveleit elolvassuk, akkor gyakran találkozunk ilyen megjegyzésekkel: ne látszatra, ne a szemnek szolgáljatok, mint akik embereknek akartok tetszeni, hanem tiszta szívvel, félve az Urat. Amit tesztek, azt jó szívvel tegyék, mint az Úrnak és nem embereknek. Aki így dolgozik, az nem csak akkor dolgozik, amikor rajta van a főnök szeme, hanem akkor is, amikor senki sem látja, mert ő tudja, hogy mindig Isten szeme előtt van. És nemcsak akkor dolgozik, ha megfizetik úgy, ahogy ő azt elképzei, hanem akkor is, amikor kevesebbet kap érte. Ő így nem rest, mert az Úrnak dolgozik. Jegyezzük jól meg a hangyának ezt az első tanítását! Ámen.

Az első parancs

Példabeszédek 6,6

Tegnap este elkezdtünk egy igehirdetési sorozatot *A hangya tanítása* címmel. Láttuk azt, hogy Isten még az állatokat is felhasználja, hogy tanítson minket. Az állatok sokszor jó és megszégyenítő példát szolgáltatnak nekünk. A mai estén álljunk meg még egy pillanatra annál a gondolatnál, hogy itt egy parancsról van szó: „eredj a szolgálóhoz, te rest!” Az emberek nemigen szeretik, ha parancsolgatnak nekik. Valljuk meg őszintén, hogy még mi, keresztyén emberek is felhorkanunk, ha parancsokról, parancsolatokról hallunk. Nem szeretjük a parancsokat, még Isten parancsait sem. Jobban szeretjük azt, ha a prédikáció is inkább Isten ígéreteiről, mint parancsolatairól szól. Ez benne van a mi egész emberi természetünkben. Úgy születünk, hogy jobban szeretünk parancsokat osztogatni, mint parancsoknak engedelmeskedni. Szeretünk mi parancsolgatni otthon, az iskolában, a munkahelyen, mindenki szereti azt, ha olyan pozícióba kerül, hogy másoknak parancsolhat és mások engedelmeskednek neki. Ha valaki parancsolni akar, mindjárt felháborodottan kérdezzük: hát ki vagy te, hogy parancsolgatsz nekem? Pedig a keresztyén életben ott vannak Isten parancsolatai. Ott van a Tízparancsolat, de ott van a szeretet nagy parancsa is. És még nagyon sok más parancs. Ebben az egyetlen rövid igében is három parancsot kapunk.

1. Eredj a hangyához!
2. Tekintsd meg az ő útját!
3. Légy bölcs!

Három parancs áll előttünk egyetlen rövid mondatban, de ezek nagyszerű parancsok a mi számunkra. Érdemes őket megvizsgálni. Érdemes nekik engedelmeskedni. Nagy kárt okozunk magunknak, ha ezeknek a parancsoknak nem engedelmeskedünk!

A mai estén az első parancsot fogjuk megvizsgálni: eredj a hangyához. Mit is jelent ez a mi számunkra? Először is azt, hogy Isten ismeri ezt az egyik legkisebb, legjelenték-

telenebb teremtményét is. Ezt már önmagában is olyan jó tudni nekünk. Tudni azt, hogy a hatalmas Isten, akit az egkek egei sem fogadhatnak be, tud az egyik legkisebb teremtményéről, hisz itt maga Isten beszél róla. Ő ezt a kis teremtményt példaképpül, leckéül állítja elénk. Másodsor: azt jelenti, hogy nemcsak ismeri ezt a kis teremtményt, hanem egy fontos feladatot is ad neki, méghozzá egy emberre néző feladatot, hogy ezt a kis állatot eszközzé teszi az ember bölcsé tételében. Isten nem egy tehetséges ígéhirdető, egy nagyszerű prédikációt, egy dogmatika-kurzust, egy előadást, hanem egy hangyát használ fel arra, hogy tanítson minket. Isten mindent fel tud és fel is akar használni a mi tanításunkra, okításunkra, bölcsé tételünkre. Lám, így gondolkodik Isten a hangyáról, de vajon hogyan gondolkodunk mi? Nem így! Mi a hangyát egyszerűen eltaposuk a lábunkkal. Pedig Isten nem arra tanít, hogy a hangyát eltaposuk, kiirtsuk, hanem hogy menjünk szépen oda hozzá, figyeljük meg az ő útját, hiszen a mi üdvösségünkben ennek a kis állatkának is szerepe van, mégpedig az, hogy bölcsességre vezessen minket.

Lehet, hogy mi ezen még nem gondolkodtunk el, ez a megközelítés egészen új a mi számunkra. Lehet, hogy mi eddig egészen másképp gondolkodtunk a hangyáról, nem úgy, ahogy Isten. De akkor épp itt az ideje, hogy a hangyához menjünk és tanuljunk tőle. Ha nincs bölcsességünk, akkor menjünk oda, ahova Isten küldd minket, s ahol azt meg lehet kapni. Ha mi a hangyához megyünk, megvizsgáljuk útjait, akkor ez a látás, ez a vizsgálódás bölcsé fog tenni minket. Ne féljünk hát ezt megtenni, ne kételkedjünk abban, hogy Isten jó helyre küld minket, jó tanítást akar adni nekünk. Legyen alázattunk, nekünk, nagy embereknek odamenni a kis hangyához, és kérni, hogy tanítson minket. Tanulni csak alázattal, odahajolva lehet, főleg ha a hangyáról van szó. Aki büszke, aki azt gondolja, hogy ő már mindent tud, hogy ő már bölcs, az sohase fog tanulni a hangyától. Adja meg nekünk az Úr ehhez a kellő alázatot! Ámen.

A második parancs

Példabeszédek 6,6

A mai estén a második parancsral foglalkozunk: és lásd meg az ő útját. Más szavakal így lehetne mondani: figyeld meg, hogy mit tesz. Nyilván, hogy már ez önmagában is fáradságot jelent a mi számunkra. Egyáltalán az, hogy fel kell állni, el kell indulni, le kell hajolni. Mert nekünk is kell tennünk valamit azért, hogy tanuljunk, hogy bölcsé legyünk. Aki nem indul el például az Isten házába, aki jobban szereti a kényelmét, a tévéjét, az sohase fog tanulni, sohase lesz bölcs. A bölcsesség, a tanítás nem hull csak úgy az ölünkbe. El kell jönni az Isten házába, ki kell nyitni a Bibliát, tanulmányozni kell, kutatni kell, keresni kell. Hányszor nem tud Isten minket kimozdítani, hányszor nem engedelmesködünk a parancsnak: eredj és hajolj le, alázkodj meg! Aki magát felmagasztalja, megaláztatik, aki magát megalázza, felmagasztaltatik. Nem így volt ez Jézus életében is? Hát nem azt olvassuk Róla a Filippi levélben, hogy megalázta magát a keresztfának haláláig és ezért Isten felmagasztalta Őt és adott neki oly nevet, ami minden név fölött való?

Nagy áldás van azon, amikor az ember Isten parancsára feláll, kimozdul tétlenségéből, hitetlenségéből, kényelméből és elindul tanulni. Tanulni jelen esetben a hangyától. Mit tanulhatunk mi a hangya útjaiból? A hangya háromféle utat jár be. Az első útja a királynőjéhez vezet. A hangyáknál éppúgy, mint a méheknél, királynő van, egész sereg hangya forgolódik körülötte, hogy táplálják, védelmezzék, s így az el tudja végezni fontos feladatát. A második út a társához, a többi hangyához vezet. Tudjuk azt, hogy a hangyáknak úgynevezett „közös” gyomruk van, ez azt jelenti, hogy mindig át tudják

egymásnak adni a gyomrukban levő eledelt. A harmadik út pedig az ellenséghez vezet, hisz a hangyák náluknál sokkal nagyobb és hatalmasabb állatokat is le tudnak győzni, meg tudnak ölni, még a kígyót is. Mit tanulhatunk tehát a hangyák útjáról? Azt, hogy ők nem maguknak élnek, nem önző módon élnek, hanem tisztelik és szolgálják a királynőjüket, szolgálják egymást és megsemmisítik az ellenséget.

Milyen jó lenne nekünk is ezt a három dolgot a hangyától megtanulni és e szerint élni! Milyen komoly tanítása van hát a hangyának! Milyen példaképek ők a mi számunkra! Milyen jó lenne megtanulni, hogy az életünk középpontjában ott van a Király, Isten, Őt kell szolgálni, az Ő akaratát kell cselekedni, Neki kell mindenben kedveskedni. Aztán ott van a felebarát, akiért nekünk tenni, szolgálni kell. Milyen rettenetes az, ha egy ember önmagáért él, önző életet él. Készek vagyunk-e javainkat másokkal is megosztani? Tudjuk-e táplálni egymást, ha kell, kenyérrrel, s ha kell, az Élet Kenyerével? És ott van végül az ellenség: harcolunk-e a bűn, a Sátán, tulajdon testünk, a világ ellen, tudva azt, hogy bár a bűn hatalmasabb és erősebb, mint mi, de a Király erejével, vezetésével legyőzhetjük azt.

A hangyák mindezt ösztönszerűen teszik, mert ez a természetük. Ez van beléjük kódolva és ők egyszerűen engedelmeskednek ennek. Mi természetünkől fogva ezeknek épp az ellenkezőjét tesszük, mert megromlott a természetünk. De Isten kegyelme a megváltás által mindezt elvégezheti bennünk. Bárcsak megtanulnánk mi is és járnánk is ezeket az utakat. Ámen.

A harmadik parancs

Példabeszédek 6,6

Már negyedik alkalommal foglalkozunk a hangya üzenetével. Már eddig is sok kedves tanítást kaptunk tőle. Isten ezt a kis állatot is felhasználja a mi bölcsé tételünkre. Meg kell vizsgálnunk az ő útját. Tegnap láttuk, hogy ez három dolgot jelent, a hangya útja három irányba vezet: a királynője, a másik hangya és az ellenség felé. A királynő előtt hódol, a társát táplálja, az ellenséget pedig legyőzi.

A mai estén a harmadik parancssal foglalkozunk: légy bölcs. Ez egyszerre parancs és ígéret. Isten parancsolja, akarja, hogy bölcsök legyünk, de ugyanakkor ígéri és munkálja is ezt bennünk. Ha az első két parancsnak engedelmeskedtünk, akkor a harmadik már ígéret lesz számunkra. Ha Isten ezt megadja nekünk, ez az Ő nagy szeretete és kegyelme. Mert mi is történik itt? Nem kevesebb, mint az ember megtérése, megváltozása. Ez egy rendkívüli, nem egy magától érthető dolog. Mert mit tesznek általában az emberek, ma idegen szóval patronoknak mondjuk őket, a rest emberrel, aki nem akar dolgozni, és nem akar tanulni? Hát egyszerűen elbocsátják. Ha valaki lusta, ha valaki nem végzi hűségesen és lelkiismeretesen a munkáját, azt minden további nélkül, különösebb felszólítás és figyelmeztetés nélkül egyszerűen elbocsátják, szélnek eresztik. Mehet le is, fel is, nem törődnek vele.

Isten azonban nem így cselekszik, Ő megmenti a rest embert. Nem elbocsátó, felmentő levelet ad neki, hanem elkezd dolgozni rajta, parancsot ad neki, tanítja és formálja. Ez óriási kegyelem, meg nem érdemelt szeretet. Ezt jó nekünk is megtanulni és gyakorolni felebarátunkkal szemben. Ahogy Isten cselekszik, úgy kell nekünk is cselekednünk. Mert hogy szoktunk mi felebarátunkkal cselekedni? Ha ő nem azt teszi, amit mi szeretnénk, otthagyjuk őt. Azt mondjuk neki, hogy csalódtunk benne, nem azt kaptuk, amit vártunk, ezért menjen tőlünk, megérdemli a sorsát, megérdemli a büntetést, csak magára vessen, jöjjön a következő. Ha valaki nem válik be, azt lecserélik. Hányszor így

történik ez ma már a házasságokban is. A házastársak tele vannak elvárásokkal egymás iránt és ha ezek nem jönnek be, akkor jöhet a válás, jöhet a következő házastárs. Ez a kényelmes és önző emberi magatartás. De Isten nem így tesz. Pedig hányszor megérdemeltük volna, hogy felmondjon nekünk, hogy lemondjon rólunk, hogy mást vegyen fel helyettünk. Mert hányszor voltunk restek a szolgálatában, hányszor voltunk restek az imádkozásban, a jó cselekvésében! Hányszor nem voltunk bölcssek, hanem nagyon is oktalanok voltunk. De Isten nem bocsát el, nem küld el minket magától, hanem a restség helyett bölcsességet ad. A csődöt mondott embernek új lehetőséget ad. Gondoljunk csak Jónásra. Elfutott küldetése elől, de Isten másodszor is próbálkozik vele, és utána is mennyit kell még formálnia, alakítania őt. Isten nem adta fel Jónást, újra és újra próbálkozik vele.

Nekünk is meg kell ezt tanulnunk. Sok időbe, türelembe, küzdelembe kerül ez. De Isten így tett velünk a múltban és így tesz most is. Nem vált le minket, hanem a hangyához küld, hogy tanuljunk bölcsességet, hogy legyünk alkalmasak az Ő országát munkálni. Hát nem nagyszerű, nem csodálatos ez, hogy Isten a resteket, bűnösöket, alkalmatlanokat, hitetleneket nem penderíti ki, hanem dolgozik rajtuk, küzd értük. Most épp úgy, hogy a hangyához küldi őket. De vannak neki más módszerei is, magunkba szállásra, bűnbánatra szólít, próbákat ad. Bárhogyan is dolgozzon rajtunk, legyünk hálásak érte! Ámen.

Bölcsesség

Példabeszédek 6,6

Egész héten a hangya üzenetével foglalkozunk. Már az eddigi alkalmainkon is láttuk, hogy milyen gazdag ennek a rövid igének az üzenete. Tegnap este arról hallottunk, hogy Isten másképp cselekszik, mint mi, emberek: mi a rest embert elbocsátjuk, lemondunk róla, Ő pedig dolgozik rajta, megpróbálja átformálni, bölccsé tenni. Még ad neki egy esélyt!

A mai estén álljunk meg ennél a szónál: bölcs. A Szentírás általában mindig kétféle emberről beszél, a bölcs, illetve a bolond emberről. A kettő egymásnak szöges ellentéte. Ez végig vonul az egész Szentíráson. Gondoljunk csak a Zsoltárok könyvére. Ott is sokszor esik szó a bolond, emberről, aki azt mondja magában, hogy nincs Isten. Ez a legnagyobb bolondság, ami létezik, csak a bolond ember mondhat ilyet. Mi azt szoktuk mondani, hogy tisztelni kell minden embernek a felfogását, az ateistát is tisztelni kell, ha neki ez a meggyőződése. A Szentírás nem így tesz, ő kerek-perec kimondja az ilyen emberről: bolond. Vagy még inkább gondolhatunk arra a könyvre, amiből ezt az ígét is vettük, a Példabeszédek könyvére. Szinte végig az van benne, hogy mit gondol, beszél és cselekszik a bolond illetve a bölcs ember. Érdemes lenne egyszer így végigolvasni ezt a könyvet és egyik oszlopba kiírni, hogy mi jellemző a bolond, a másik oszlopba pedig, hogy mi jellemző a bölcs emberre. Sok mindent tanulhatnánk ebből, sok mindent látnánk meg a saját életünkre nézve is. De nemcsak az Ószövetségben van sok szó a bolond, illetve bölcs emberről, hanem az Újban is. Gondoljunk csak Jézus példázatára: a bolond gazdag, aki nem gondolt sem Istenre, sem felebarátjára, sem jövőjére, csak vagyonával, csürjeivel foglalkozott. Isten azt kérdezi tőle: bolond ember, ha az éjjel elkéri a te lelkedet, mi lesz veled? De ott van a szüzek példázata is, akik közül öt okos volt, ők olajat vettek, így várták a vőlegényt, öt pedig balga, akik nem tartogattak olajat a vőlegény érkezésére. De kétségtelenül a legismertebb ige a Hegyi Beszéd végén található, a kétféle építőmesterről. A bolond építőmester a homokra építette a házat, s ami-

kor eljött az eső és az árvíz, akkor nagy lett annak a romlása, a bölcs azonban kősziklá-
ra épített, s az eső és árvíz után semmi baja sem lett. A bolond ember az, aki csak hall-
gatja Jézus szavait, de nem cselekszi meg, a bölcs ember azonban meg is cselekszi Jé-
zus szavát.

Isten tehát azt akarja, hogy mi bölcssek legyünk. Ezért küld minket a hangyához is.
Milyen bölcsességet tanulhatunk mi a hangyától? Hát azt, hogy a hangya jóra használja
az időt, amit Istentől kapott. Ő ellentéte a mesebeli tücsöknek, aki az életét szórakozás-
ként fogja fel, Ő csak hegedül. Ő csak azt teszi, ami könnyű, kellemes, s ami élvezetet
biztosít számára. Manapság óriási reklámja van a szórakozásnak, egy hatalmas iparág
fejlődött ki belőle. Óriási pénzeket mozgat, az emberek hihetetlen összegeket fordítanak
szórakozásra. Nézzük csak meg, hogy hány kaszinó, éjjeli bár s más szórakozóhely nyit
ma már nemcsak városokban, hanem falvakon is. Mert ez a jelszó: minél többet szóra-
kozn! Ha lehet, minél kevesebbet dolgozni, semmit se szolgálni! Csak éljünk magunk-
nak! Vajon nem azért van annyi válás is, mert fiataljaink csak szórakozni tanultak meg,
de azt már nem, hogy a házasságban egymásnak szolgálni kell, egymásáért sok minden-
ről le kell mondani, áldozatokat is kell vállalni, terheket és felelősséget kell hordozni. A
mai ember olyan, mint a tücsök, csak a mának él. Mit tesz vele szemben a hangya? Ő
gondol a jövőre, a holnapra. Nyáron tudja, hogy nemsokára jön a tél, és arra az eddelét
s így a jövőjét nyáron kell bebiztosítsa. Megható azt látni, hogy nyáron a kis hangyák
testsúlyuk többszörösét kitevő ételdarabokat cipelnek, húznak-toznak, hogy azt télire
elraktározzák.

Mekkora tanítást adnak ők nekünk! Hogy ne a mának éljünk, hogy ne csak a mai
napra gondoljunk. Hogy gondoljuk meg: van holnap, s holnap talán meg kell halni és
meg kell állni Isten színe előtt. És Isten majd megkérdezi: mit gyűjtöttél? Gyűjtöttél-e
lelki kincseket, termett-e életed jó gyümölcsöket, kihasználtad-e az életedet arra, amire
Isten rendelte, hogy az Ő dicsőségére élj, hogy felebarátodnak szolgálj. Ott majd hiába
mondjuk: hát én csak szórakoztam, én csak a karrieremet építettem, én csak pénzt gyűj-
töttem, én csak az egészségemre vigyáztam, hogy minél tovább élhessek ezen a földön.
Ezek ott nem lesznek kincsek, ezek ott majd mind kihullnak a kezünkéből. Jézus azt
mondja a példázatában, hogy így jár az, aki nem Istenben gazdag. Ha Istenben vagyunk
gazdagok, akkor vagyunk bölcssek. Ámen.

A hangya mint előkép

Példabeszédek 6,6

Égész héten át a hangya üzenetét hallgattuk. Jó volt ez, gondolom és remélem,
mindnyájunk számára. Lehet, hogy sok mindent el fogunk felejteni, de sok mindent
kitörölhetetlenül a szívünkbe véstünk. Talán ezután másképp tekintünk a hangyára,
mint eddig tettük és ha hangyát látunk, sok minden eszünkbe fog jutni ebből az igehir-
detési sorozatból. Láttuk azt, hogy Isten a hangyát arra használja fel, hogy bölcsse te-
gyen bennünket. Láttuk, hogy a hangyának is vannak útjai, amiből nekünk is tanulni
lehet és kell is. Láttuk a tegnap este a hangya bölcsességét is. Ő arra használja fel idejét,
amire kell, hogy dolgozzon, hogy elvégezze a reá bízott munkát. Gondol a jövőre, ké-
szül a télre, gyűjti azt, ami a jövőben nélkülözhetetlen lesz. Láttuk azt is, hogy Isten
nem szórakozásra teremtett minket, hanem szolgálatra, hogy nekünk olyan kincseket
kell gyűjtenünk, amelyek megállnak majd az ítéletben. Azt is láttuk, hogy a hangyához
le kell hajolni, meg kell alázkodni. A teremtés koronája oda kell alázkodjon az egyik
legpicibb teremtményhez. Mert csak így lehetünk bölcsés! A felmagasztaláshoz vezető

út mindig a megaláztatáson át vezet. A húsvéthoz vezető út a nagypénteken át vezet. Feltámadás csak ott van, ahol sírok vannak. Ez volt Krisztus útja és ez a mi utunk is, az Ő követésének útja. Így jutunk mi el a hangyához való lehajlás által a bölcsességig. De hogy történik ez, mert a hangya csak utat mutat, de nem tud segíteni rajtunk. A hangya nem Megváltó és nem Szabadító. De a hangya előkép, előfutár, mégpedig a legkisebb előképe Jézus Krisztusnak. A hangya végülis Jézus hírnöke. Ezt az igét újszövetségi nyelvre lefordítva így lehetne mondani: menj ember a te Megváltóddhoz! Menj Krisztushoz, nézd meg az ő útját és légy bölcs. A hangya is azt mondja nekünk, amit Keresztelő János is mondott: íme az Istennek Báránya, aki elveszi a világ bűneit. Krisztus maga mondja a János 5,39-ben, hogy az Írások rólam tesznek bizonyosságot. Így a Példabeszédek könyve és az abban szereplő kis hangya is Jézus Krisztusról tesz bizonyosságot. Mert a hangya sem önmagáért van, hanem azért, hogy tanúskodjon az Ő Teremtőjéről és arról, akit Ő küldött ebbe a világba. Aki azért jött, hogy mi restek, mi eltévelyedettek Hozzá járulhassunk, megtérhessünk Hozzá, és bölcs emberekké válhassunk. Tekintsük meg Jézus útjait, ezek nagyban ugyanazok, mint a hangyáé kicsiben. Mert mi volt Jézus legfontosabb cselekedete, mit akart Ő? Tisztelni Atyját, a mindenség Urát, a Teremtőt. Neki mindennél fontosabb volt Atyja akarata. Mindig azt mondta, hogy az Atyja akaratát teljesüljön. Utolsó szavával is az Atyához szólt: Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet.

És a második dologban is hasonlít, hisz Ő mindent továbbadott abból, amit Atyjától kapott nekünk. A hangya gyomrából táplálja társait, Jézus szívéből vérével táplál minket. Ezért került az Erdélyi Református Egyházkerület címerébe a pelikán, aki vérével táplálja kicsinyeit, ezért található ez Erdélyben a legtöbb szószékkoronán.

És a hangya harmadik útja is hasonlatos: legyőzte az ellenséget: a Sátánt, a halált, a bűnt, a poklot. A kereszten elkiáltotta: elvégeztetett. A halál már legyőzött ellenség a mi számunkra, ki van húzva a fullánkja, elvétellett diadala.

Igen, testvéreim, a hangya végsősoron Jézus Krisztushoz vezet minket, és azt akarja munkálni, hogy mi az Ő útjain járjunk. Ne a saját magunk útján, ne a bűn útján, hanem az ő útján, a keskeny úton. Ő nekünk ehhez erőt ad. Holnap délelőtt meg lesz itt is terítve a szent asztal, s ezen az asztalon lelki eledel lesz, hogy azon haladva tudjunk járni az Úr útján. Így zárjuk most szívünkbe a hangya üzenetét! Adja Isten, hogy ez az üzenet egész életünkön elkísérjen, munkálja üdvösségünket, erősítse hitünket. Ámen.

Prédikációk újkenyér ünnepére

Id. Szász Attila

Körtvélyfája

Isten szerint való éhség és szomjúság

Alapige: 5Mózes 8,2–3

Bibliaolvasás: János 6,27–35

Mennyire igazat kell adnunk a közhelynek számító megállapításnak: az ember életének középpontjában a kenyér áll!

Életünk mindig is a kenyér körül forgott és forog, ugyanis az minden időben az életet, a jövő biztonságát jelentette az ember számára. A kenyérért való naponkénti küzdelem határozta meg gondolkodásunkat, tetteinket, és a kenyér birtoklásának óhaja adja nap mint nap ajkunkra az imádságot: *Mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma...* Mert a kenyér tart életben bennünket.

Isten kenyeret biztosított az embernek a maga teremtő munkájával, amikor rögtön az ember teremtése után ezt mondta neki: *Nektek adok az egész föld színén minden maghozó növényt és minden fát, amelynek maghozó gyümölcse van: mindez legyen a ti eledelletek.* Így biztosította Isten az ember számára a jövőt. De Isten a maga végtelen szeretetében az állatvilág holnapjáról is gondoskodik: *Minden földi állatnak, az ég minden madarának és minden földi csúszómászónak pedig, amelyben élet van, eledelül adok minden zöld növényt. És úgy történt.*

A bűneset az ember életében fájdalmas változást hoz, mely szintén kapcsolatban van a kenyérral, ugyanis a bűneset következménye az isteni ajándékba kapott kenyérnek a verejtékes munkával megszerzett kenyérral való kényszerű felváltása volt. *Arcod verejtékével eszed a kenyeret, míg visszatérsz a földbe...* Ettől a pillanattól kezdve az ember életét a kenyérért való küzdelem határozza meg. A kenyérért vívott az ember gyilkos háborúkat és robbantott ki rendszereket megdöntő forradalmakat, a nagyobb kenyér reménye készítette hűségre vagy árulásra, tartotta itthon, a szülőföldön, vagy indította el az ismeretlen világba. A kenyeret bőkezűen adó föld vonzott és vonz ma is, vagy pedig épp ellenkezőleg: a megváltozott éghajlat következtében kenyeret teremni már nem tudó, kiszikkadt föld valósággal kitaszítja magából a holnap biztonságát kereső embert. Kenyér! Mintha mágikus hatalma lenne e szónak. Királyokat taszít le a trónról és királyokat támaszt, kormányok kezébe ad hatalmat és kormányokat dönt meg. Birtoklása milliőkat tesz elégedetté, hiánya ugyanennyi lélekben kelti fel a *feszítsd meg* érzését. Nem véletlen, hogy a Sátánnak Jézust hatalmába keríteni akaró első kísértése épp a kenyérről szólt: *Ha Isten Fia vagy, változtasd a köveket kenyerekké!* Ha ezt meg tudod tenni, valóban isteni hatalommal rendelkezel. Akkor tiéd az egész világ! Mert a világ mindig annak a kezében van, aki a kenyér nagyobbik részét birtokolja vagy legalábbis azt ígéri az embereknek. Azóta tudjuk Jézustól: *Nemcsak kenyérral él az ember...* És mégis, mintha egyébről sem akarnánk hallani az életben, csak a kenyérről... Minél többet szerezzünk meg belőle és lehetőleg minél könnyebben. Aggódunk érte, és birtoklása megnyugtat. Ha éppen hiányzik, vagy megszerzése veszélyben van, kétségbeesünk, ha bizonyítottnak látszik, megelégedéssel telik meg lelkünk. Előteremtése mindig a legnagyobb gondja volt az embernek. Értékelni viszont mindig azok tudták igazán, akiknek nem hullott könnyen asztalára, hanem az Ige szerinti verejtékes munkával megdolgoztak érte.

Az Istennel élő kapcsolatot ápoló ember mindig sajátosan viszonyult a kenyérhez. Úgy tekintett rá, mint Isten ajándékára. A kenyérgabonát megtermelő ember mindig is érezte, hogy a maga erejéből legfeljebb a plántálásra meg az öntözésre telik, de az áldást maga Isten adja. Erre az élet oly sok fájdalmas eseménye, természeti katasztrófák emlékeztették, amikor kiderült, az ember nem ura önmagának és a vetés még nem jelenti magát a termést. Azaz a legkeményebb munka sem garantálja az eredményt.

Nem, mert az áldást Isten adja.

Ezért a szántóvető ember a kenyeret mindig kellő tisztelettel vette kezébe, legkisebb darabkját is megbecsülte és erre a megbecsülésre tanította gyermekeit.

Egyházunk augusztus utolsó vasárnapján éppen e tisztelet jeleként szentel ünnepet a kenyérnek, azaz az emberi munkát az ő gondoskodó szeretetéből megáldó Istennek. Megterül ezen a napon a szent asztal és Isten hívő népe hálát ad a kenyér ajándékában a holnap biztonságaért, a Noénak adott ígéret örömeért: *Amíg csak föld lesz, nem szűnik meg vetés és aratás, a hideg és meleg, a nyár és a tél, a nappal és az éjszaka.* Nem szűnik meg, mert Isten maga ígérte ezt az embernek. Tehát az életnek van folytonossága, és Isten kegyelméből a jól végzett munka megtermi gyümölcsét. Megtermi, de nem szabad elfelejtenünk: Isten kegyelméből.

Amikor kenyérről beszélünk, természetes módon az éhségről is szólnunk kell. Mert a kenyér és az éhség együtt jár. Akár a fény és az árnyék, a nappal és az éjszaka. Éhségben becsüljük igazán a kenyeret. Hiánya tanít meg annak értékére. Az éhség kielégítést vár. A naponként érzett éhség az emberi szervezet egészségének jele. Nagy baj, amikor nincs egészséges éhségérzetünk. Van úgy azonban, hogy az éhség éhínségbe csap át, amikor az ember a kenyér hiánya miatt huzamosan nem tudja csillapítani éhségét. Háborúk és természeti katasztrófák okozta éhínségek emberek százazreit pusztították el, hatalmas területeket néptelenítették el, népek jövőjét tették kérdésessé a történelem folyamán. Mert kenyér mindig ott és akkor van, ahol és amikor béke és nyugalom van.

Az éhség egyszerre legyőzhetetlen hatalommá válik, hajtja és űzi az embert. Jákób Egyiptomba küldi gyermekeit, hogy az otthoni éhséget ott vásárolt gabonával csillapítsák. A világ szegény, éhező népei tömegével kelnek vándorútra, hogy a fejlett Nyugat asztaláról számukra is lehulljon egy morzsa. Eladják testi erejüket, szellemi képességeiket, csakhogy a megszerzett kenyérral a holnap biztonságát is megszerezzék.

A világ népeinek legnagyobb része éhező Lázárként tengeti életét egyik napról a másikra, és remegve tekint a bizonytalan jövő felé. Ámós próféta a mindenkori ember által annyira ismert éhség képét használja, amikor népe bűneinek következményeiről beszél. Egy olyan korban szól Izráelhez, amikor Kr. e. 760 körül, Jeroboám király idejében mind politikailag, mind pedig katonailag megerősödött az ország, amikor megszűnt egy 40 esztendeig tartó arám fenyegetettség. Az északi, izraeli királyság, kihasználva a kedvező politikai helyzetet, igyekezett határait kiterjeszteni a régi dávidi-salamoni birodalom határáig. Juda, a déli országrész is megerősödött, gazdaságilag fellendült. Hogy mennyire hamis volt a biztonságérzetük, azt a szomszédban lévő nagyhatalom, Asszíria sorozatos betörései, dúlásai érzékeltették. A pillanatnyi jólét feledtette azonban a társadalmi igazságtalanságokat, a gazdagok és szegények közötti egyre inkább elmélyülő ellentéteket. A csalóka látszat mögött jelentkező bajokat csak kevesek látták. Arról, hogy a látszólagos jólét mögött megindult a bomlás, csak kevesen mertek szólni.

A vallási életben is a hanyatlás jelei mutatkoztak. Száz évvel korábban a prófétai támogatást élvező Jéhu megpróbálta megújítani a vallásos életet, kiirtotta a pogány Baál-imádatot, de reformja megbicsaklott azzal, hogy Bételben és Dánban meghagyta

az aranyborjút imádó szentélyeket. Az elhajlás az ő fia idejében tovább tartott. A hit tisztaságához ragaszkodó prófétákat, köztük Ámost, minden eszközzel megpróbálták elhallgattatni. Látszatra minden rendben van. Az országban biztonság és jólét uralkodik. Csakhogy a látszat csal. De erről, mint ahogy lenni szokott, akkor sem illet beszélni. Valóságos ünneprontásnak tűnt, ha valaki ilyenkor a bajokat, a visszásságokat említette. De Isten embere, a népéért felelősséget hordozó próféta nem hallgathat. Szólnia kell akkor is, ha szavai nem népszerűek, ha mondandójával szembemege a közhangulattal, az országnak a mindig jót és szépet hallani akaró vezetőivel. Ámos prófétában sokkal nagyobb az Úr és az ő népe iránti szeretet, ragaszkodás, mint a prófécia következményeitől való félelem. Csontjaiba rekesztett tűzként érzi Isten üzenetét, melyet tovább kell adnia még akkor is, ha a legkellemetlenebb következményekkel kell is számolnia: életének elvesztésével.

Épp ez a belső lelki kényszer teszi őt az Úr igaz prófétájává, Istennek a prófétai küldetését a legnehezebb időkben is teljesítő gyermekévé.

Szembemenni a közhangulattal, mást mondani, mint amit elvárnak tőlünk, mindig kellemetlen volt és ma is az. Az elvárásokat nem kiszolgálni, hanem az Ige igazsága kényszerének engedni sosem volt kényelmes dolog. Az első keresztyének idejében oroszlánok elé vettetéssel járt, a protestantizmus hőskorában gályarabsággal, a közelmúltban hátrátétellel vagy súlyosabb esetekben börtönnel, a jelen korban pedig a népszerűség elvesztésével. A keresztyén egyháznak, az igehirdetőnek mindig nagy kérdése volt: vállalja-e a prófétai küldetését annak minden nehézségével, hátrányával, vagy pedig vonuljon be a templom falai közé, és ne vegyen tudomást mindarról, ami a falakon kívül, a társadalomban történik. Emelje-e fel szavát a társadalmi igazságtalanságok ellen? Nyilvánítson-e véleményt Isten Igéjének tükrében a szegénység, a társadalmi méltányosság, a háború és béke, a keresztyén erkölcs stb. kérdéseiben, vagy pedig vonuljon vissza a hallgatás kényelmes elefántcsonttoronyába? Mindenképpen a legkényelmesebb magatartás lenne ez, amely még találkozik is a világ vezetőinek elvárásaival. Csakhogy akkor épp az egyház prófétai küldetése szenvedne csorbát. Hallgatni ott, ahol Isten Igéjének mondanivalója van, gátat vetni a Szentlélek munkájának, az Ige üzenetét nem csontjainkba rekesztett tűznek érezni, és nem akként viszonyulni hozzá nem csupán megalkuvás, hanem bűn.

A hallgatás kényelme vagy pedig a szólás kényszere az egyház és annak szolgálói, tagjai számára mindig kényes dilemma, de ugyanakkor mindig az Isten iránti hűség próbája volt. De a hűség próbája keresztyén életünk számára is, ugyanis megmérgettünk minden olyan helyzetben, amikor Isten a szólást várja tőlünk, de mi a kényelmes hallgatást választjuk.

Ámos próféta nem hallgathat. Engednie kell a belső kényszernek. Olyan időkről beszél, amikor az Úr éhséget és szomjúságot bocsát a földre. Ez az éhség és ez a szomjúság azonban merőben más lesz az addig ismertnél. Az emberek nem kenyérré lesznek éhesek és nem vízre szomjasak, hanem Isten Igéjére.

Olyan embereknek hangzik el e prófécia, akik nem tudják, mi a kielégíthetetlen testi éhség, akik kényelmes házakban laknak, asztalukról nem hiányzik a mindennapi kenyér. Elégedettek, hiszen az élet minden kényelmét élvezik. Igényeik nem is lépik túl a test kívánságait, melyekben nem szenvedtek hiányt. A 119. zsoltár szellemében szívük kövér és érzéketlen nemcsak Isten iránt, hanem az emberi szenvedés, nyomorúság iránt is. A próféta szavai bizonyára nem arattak tetszést, valósággal ünneprontásnak számítottak a jólétben élő, megelégedett emberek szemében.

Ámos próféta szavai a korabeli társadalom kritikája. De nemcsak. Kritikája a mindenkori, csupán a földi kenyér, az élet kényelme körül forgó emberi gondolkodásnak és

életformának. Ítéletet mond egy olyan emberi magatartás fölött, mely csupán a testnek él, amelyben csak a testi kenyér, azaz a jólét a fontos, de amelyből hiányzik Isten. A testi kenyérral megelégedett embereknek mondja: Jön majd idő, amikor megismertek egy másfajta éhséget és szomjúságot, és ez kínoz majd benneteket, mert megelégitésre vár és nem elégtettek meg. Az Isten Igéje utáni éhség és szomjúság ez. Támolyogtok majd tengertől tengerig és északtól keletig. Bolyongtok és keresitek az Úr Igéjét, de nem találjátok. Jön majd idő, amikor rádöbbsz, hogy nem elégt ki benneteket a testi kenyér, e világ kínálta jólét, hanem többre vágyik majd a ti lelketek, és pedig Isten Igéjére, amely nélkül belső ürességet éreztek, és amely nélkül céltalan az élet. Amikor a jólét már nem jelent számotokra örömet, mert egészen megszokottá válik. Amikor a kielégített vágyak helyére újabb vágyak lépnek és így egy ördögi kör áldzataivá válnak. Boldogságra vágyik a ti lelketek, de az anyagi javak hajszolásával, halmozásával nem éritek el e boldogság érzését. Mert van éhség és szomjúság, melyet egyedül Isten csillapíthat és elégíthet ki. Ezt érezte a keresztyénség nagy tanítója, Ágoston, amikor eljutott a mindenkori ember számára oly tanulságos felismerésig: Az én lelkem nyugtalan Uram, amik benned el nem pihen.

Jó, éppen ma, a kenyérré váló hálaadás ünnepeán Ámos próféta igéjét hallani. Hajlamosak vagyunk ugyanis csupán e földi kenyeret látni, amely fontos ugyan, hiszen mint testünk eledele, az tart bennünket életben. De az nem minden! Mert oly sokszor tapasztaljuk Jézus szavainak igazságát: Nemcsak kenyérral él az ember... És mégis, megpróbálunk csak kenyérral élni, és nem vesszük észre, hogy közben áldozataivá lettünk a kenyérnek. Megpróbálunk minden igyekezetünkkel abból minél nagyobbat szelni, legyen nekünk belőle több, mint másnak, és közben a nagy rohanásban észrevétlenül elveszítjük egymást, társunkat, gyermekeinket. Ha egyáltalán lesznek gyermekeink! Hiszen akkor többfelé kell osztani kenyerünket, amire féktelen, ki nem mondott önzésünkben oly sokan nem hajlandók. Hány fiatal életében elmaradt a gyermekáldás, mert sokkal fontosabb volt a kenyér, azaz a karrier. Mert az életet előbb meg kellett alapozni, házra, autóra volt szükség, és mire e célok megvalósultak, már nem jutott idő a gyermekáldásra. Előbb élni akarom az életet, mondják némelyek. Utazni akarok, világot látni, feljebb akarok jutni a ranglétrán, mondják mások. Hajlamosak vagyunk csak a testi kenyérré és a kenyérnek élni, és közben szomorúan tapasztaljuk: egyre szegényebb lesz a lelkünk. Az annyira áhított boldogság csupán délibábként lebeg előttünk és egyre inkább elérhetetlennek tűnik.

Jön majd idő...

Jön majd idő, amikor mindaz, amit megnyertél e földön, már nem elégti ki lelketed. Amikor a megszerzett pénz, az oly nagy étvágygal habzolt örömeid, az elért sikerek már nem jelentik számodra az annyira áhított boldogságot. Jön majd idő, amikor érzed, hogy valami másra, többre van szükséged, ami egyszerre más színben láttatja megszerzett javaidat, elért sikereidet és megtanít azokhoz kellő bölcsességgel viszonyulni.

A próféta által említett idő az élet különböző helyzeteit is jelenti. Olyan helyzeteket, melyek más síkban láttatják törekeny életed. Amikor lendületedet megtöri egy nem várt betegség. Mások fájdalmát látva talán eddig arra gondoltál: ez velem nem történhet meg! De fájdalmasan tapasztalod, hogy a te életed is csupán törekeny váza, mely, ha földre esik, ezernyi szilánkra török. Vagy sikereid csúcásáról zuhansz le a kudarcok mélyére. Addig ismeretlen fogalom volt előtted a tisztelet, alázat. Most egyszerre megtanulsz járni ezeken az utakon. Vagy elveszítéd magad mellől a társat, az egyetlen gyermeket és egyszerre üressé és céltalanná válik számodra az élet. Ez az az idő, amikor az odafennvalókkal is kezdesz törődni, amikor Isten Igéjének fényében kezded nézni az életed és mindazt, ami veled és körülötted történik. Talán ekkor fedezed fel először a

másik embert, aki éppen a szomszédod, és akivel eddig alig váltottál szót. Most érzed először, hogy szükséged van rá és minden emberre, aki benyitja ajtódát, enyhíti kínzó magányodat. Talán ekkor érzed azt, hogy meg kellene törnöd kenyeredet az éhezőknek, fel kellene ruháznod a mezítelent. És az a tény, hogy adhatsz a rászorulóknak, egy addig nem ismert boldogság érzésével tölti el lelkedet. És érzed a lelki éhséget a minden emberi értelmet felülhaladó isteni bölcsesség, az Ige után. Ez az az idő, amikor felfedezed a templomot, amikor érzed, hogy a harang érted, neked is szól. Lelki éhséget érzel Isten beszéde, az Igét hallgató lelki közösség iránt, és ennek az éhségnek a kielégítése igazi öröm lesz számodra.

Mindannyiunknak meg kell éreznünk ezt a lelki éhséget. Egyéni életünkben minél hamarabb következnek be ez, annál jobb. Jézus iskolájába ugyanis jobb minél hamarabb beiratkozni. Mert csak a testi és lelki kenyér közötti egészséges egyensúlyt megtartva tudunk teljes életet élni. Engednünk kell, hogy Krisztus éljen bennünk azért, hogy így földi javainkkal is háládatosan tudjunk élni. Mert Krisztusban élve ismerjük fel az igazságot: *Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, mely Isten szájából származik.* (Mt 4,4) Krisztus nélkül csupán a testi éhséget érezzük, de övele naponként táplálkozva érzi lelkünk az ő Igéje utáni éhséget és szomjúságot. Milyen boldogító érzés, amikor testi éhségünket és szomjúságunkat ki tudjuk elégíteni. Ennyire boldogító a lelki életet élő ember számára a lelki éhség és szomjúság kielégítése. Szükségünk van a lelki kenyérré, mely maga az Úr Jézus Krisztus. Míg a földi kenyér csupán testünket táplálja, a mennyei kenyér, Krisztus az örök életre táplál bennünket. Ezért mondja az Úr a János 6,48–51-ben: *Én vagyok az élet kenyere. Atyáitok a mannat ették a pusztában, mégis meghaltak. De ez az a kenyér, amely a mennyből szállt le, hogy aki eszik belőle, meg ne haljon: Én vagyok az az élő kenyér, amely a mennyből szállt le: ha valaki eszik ebből a kenyérből, élni fog örökké, mert az a kenyér, amelyet én adok oda a világ életéért, az az én testem.*

Ámos próféta a kielégítetlen lelki éhség állapotáról is beszél: *Támolyognak majd tengertől tengerig és északtól keletig. Bolyonganak és keresik az Úr Igéjét, de nem találják.*

A Szentírás még tudósít olyan korról, amikor az Úr megvonta kijelentését Izráel népétől, amikor *ritkaság volt az Úr igéje, nem volt gyakran látomás.* (1Sám 3,1) A kielégítetlen lelki éhség kora ez, Isten büntetése népe bűneiért.

Adjunk hálát Istennek, hogy van kijelentése számunkra, hogy azt bűneink ellenére sem vonja meg tőlünk. Éhségünket és szomjúságunkat nemcsak földi eledellel és itallal csillapítja, hanem a mennyei kenyérrel is, aki szent Fia, az Úr Jézus Krisztus.

Ezért a hálaadás napja a mai nap. Ámen.

Ötezer ember megvendéglése

Alapige: Lukács 9,10–17
Bibliolvasás: 2Mózes 8,1–11

Anyaszentegyházunk kiemelkedő ünnepe az újkenyér vasárnapja. Újkenyér vasárnapján Erdély református gyülekezeteiben úrvacsorával egybekötött istentiszteleten, hálaadással emlékezünk meg a kenyéradásról.

A mai vasárnapon, amikor Isten kegyelméből hálát adunk a megterített asztalokért, Isten bőséges áldásáért és kegyelméért, a gyermekkorunk óta ismert bibliai történeten keresztül keresi a mi Mennyei Atyánk szívünket. Az ötezer ember megvendéglésének története ez, amelyből tudomást szerzünk Jézus csodájáról: hogy öt kenyérből és két halból jóllakatott egy hatalmas, ötezer lelket számláló sokaságot.

Kinőttünk már a gyermekkorból és megtanultuk azt, hogy ahhoz, hogy az asztal megterüljön, dolgozni kell, Isten kegyelme által pedig felismerjük azt is, hogy imádkozni is kell, nemcsak dolgozni.

A kenyér a mindennapi táplálékunk. Világszerte ez a fő táplálék, amely az életet fenntartja. A kenyér az életerő adója. Jó is a jó kenyér! Nem unja meg az ember soha. Egy székely mondás szerint: „Nincs rossz fa és rossz kenyér.” Isten a kenyérben rejtette el azt, ami a mindennapi táplálkozásunkhoz és megelégedésünkhöz nagyon szükséges. Ezt az életerőt a maghozó füvek, a gabonafélék magjába helyezte bele a Teremtő Isten. Sokféle módszerrel, sokféle kenyeret sütnek, s csaknem minden nép táplálkozásában megtaláljuk. Régen a kenyeret, a testünk táplálékát általában búzából készítették, de a szegényeknek be kellett érni az árpakenyérrel is. A mindennapi kenyér készítéséhez nagy gondoskodással felhasználták a lisztet, az élesztőt, az olívaolajat és vizet, vagy a tejet. Az Ószövetségben sütöttek kenyeret élesztő nélkül is, mint például a páskaünnep kovásztalan kenyerét. Az aratási ünnepen a két kovásztalan tésztaból sült első kenyér jelképesen Isten Gyülekezetének összetételét mutatja, zsidókból és pogányokból! (3Móz 23,17) Isten olykor-olykor eltörte egyik-másik népnél a „kenyér botját”. Éhséget bocsátott a népre bűnei miatt. Másutt pedig áldott bőségben volt a gabona. Isten választott népének, Izraelnek a pusztai vándorlás alatt „mennyei gabonát adott”, angyalok kenyerét ette az ember, bőséggel vetett nekik eleséget. (Zsolt 78,24–25). A pusztai manna az Ige előképe volt. Az Ige pedig Jézus Krisztus: „Én vagyok az életnek kenyere.” (Jn 6,48)

Amikor Jézus Krisztus ennek a csodálatos történetnek a bevezetőjében találkozik a tanítványokkal, az apostolok ekkor térnek vissza első küldetésükből. Tele lelkesedéssel, örömmel. A tanítványok a Tőle kapott hatalommal hirdették a megtérés evangéliumát, tisztátalan lelkeket űztek ki és betegeket gyógyítottak, majd visszatértek Jézushoz. „Ő pedig monda nekik: Látám a Sátánt, mint a villámlást lehullani az égből.” (Lk 10,18) Milyen felemelő, lélektől megáldott pillanat ez, ami mellett az ötezer férfinak éhezése olyan, mint a fény mellett az árnyék. Jézus szeretne visszavonulni a tanítványokkal, szeretné velük megbeszélni élményeiket. Az imádságnak, az együttörvendezésnek, a lelki megerősödésnek a pillanatát készítené elő ott a pusztában, amikor feltűnnek a sokaság első tagjai, akik elindulnak Jézus keresésére. Nem lehet megállni, nem tudnak magukra maradni, elmaradt az áldott beszélgetés, elmaradt ennek az első missziói útnak a kiértékelése, mert ott van a sokaság – „És kimenvén Jézus nagy sokaságot látá, és megszáná őket, mert olyanok valának, mint a pásztor nélkül való juhok” (Mk 6,34) –

akik már rég nem jutottak igazi legelőkhöz, lelki és testi táplálékhoz. Jézus megnyitván száját, tanítja őket Isten királyságáról és azután meggyógyítja betegeiket és így az áldott istentiszteleten tovább folytatódik a tanítványok missziói útja Bethsaidában. Bethsaida (halászat háza, halászháló helye, vadászat háza) – város a Genezáret-tó keleti partján. Most Jézus maga az, aki cselekszik, aki istentiszteletté teszi azt a kedves beszélgetést és templommá a Galileai-tenger észak-keleti partját, Bethsaidát.

Azóta, 2000 esztendeje újra és újra a Krisztusban megtalálható csendességet megzavarja a sokaság, amelyik jön. Nem tapintatos ez a sokaság. Egyszerűen éhes az Igére és a kenyérré. És aki igazán érzi az Igét, az Ige iránti éhséget és a kenyér iránti éhséget, az sohasem tapintatos. És mégis áldott ez a csendzavarás. Jézus szeretettel fogadja őket. Nem kerget el senkit. Azt mondja, hogy aki énhozzám jön, nem vetem el, nem küldöm el. Amikor fogadja a sokaságot, egyszerre szemébe tűnik a betegeknek, nyomorultaknak a sokasága. Hisz ezekért jött Ő!

Ott a pusztá helyen Jézus tanít, csodát tesz és amikor beesteledik, a tanítványok azt mondják az Úrnak: „Bocsásd el a sokaságot, hiszen már este van és ezek az emberek otthontalanok és éhesek.” Olyan magától értetődőnek halljuk mi ezt a tanítványt szót: „Bocsásd el őket!” A tanítványok szerint elvégre Jézus azért jött, hogy prédikáljon! Neki nem lehet gondja és ideje az 5000 éhes emberre. Mindannyiunknak nagyon fájdalmas ez a tanítványt kinyilatkoztatás, mert benne nemcsak néhány embernek az érzéketlenségét és tehetetlenségét látjuk, hanem kétezer év sok-sok emberi mulasztását. Amikor a tanítványok arra kérik Jézust, hogy bocsássa el a sokaságot, nemcsak saját tehetetlenségüket ismerik el, de feltárják belső énjüket is, ahol ott van a közömbösség és a szeretetlenség. De Jézus nem hagyja szó nélkül ezt a tanítványt beszédet. Azt mondja: „Adjatok nékik ti enni.” (13. v.)

A tanítványt tanácstalanságnak oka emberileg nyilvánvaló. Ötezer ember vár éhesen, kimerülve, és az Úr azt kívánja, hogy ők adjanak nekik enni. Számba veszik a készletet: öt kenyér és két hal nevetségesen kevés, ahogy mondani szokták, 5000 embernek csak éhenhalásra elég. Az Úr Jézus szándéka, hogy itt ebben a pusztaságban, ilyen körülmények között táplálni akarja a sokaságot, vakmerő és esztelen vállalkozásnak tetszenék előttük, ha nem az Úr állna ott, sőt még így is lehetetlennek tűnik a hitetlenkedő tanítványoknak.

Az egyház mindig tömeggel áll szembe, éhező, kimerült, elbágyadt és tehetetlen lelkekkel, látva a maga tehetetlenségét, erőtlenségét, eszközei gyarlóságát. És mindig itt áll az egyház előtt a felelősség: az éhező embereket, a bűn mélyében vergődő lelkeket neki kell megtalálni, táplálni és megújítani. Jézus annak az ötezer embernek, az Istennek hálát adó sokaságnak a tápláltatását, anyagi gondját akarja reábizni a tanítványokra.

Nagyon könnyű volna az egyháznak, a hívő embereknek a gondja, hogyha csak addig tartana az Ő szolgálata, amíg Igét hirdet és csodát tesz. Kétségtelenül a mi Urunk Jézus Krisztus is elsősorban azért jött, hogy az emberek lelkét megmentse, megváltsa. De ez a kérdés felszínre hoz egy kétezer éves riasztást. Áldásom reátok! Menjetek el békességgel, s azután marad minden úgy, ahogy volt. Maradnak az asztalok üresen. Újból éhesen néznek egymásra az emberek. Megint csak marad a megoldhatatlan kenyérgond. Megint elborít bennünket az aggodalmaskodás és a félelem.

Jézus Krisztus nemcsak a lelkeknek Ura, hanem az egész embernek, amely testből és lélekből áll. Jaj volna, ha Krisztus csak a léleknek a hangjaira volna érzékeny és nem volna érzékeny a test szükségeinek megérzéseire is. Útmutató számunkra a Heidelbergi Káté 125 kérdés–felelete: „A mi mindennapi kenyertünket add meg nekünk ma.” Azaz vedd gondjaidba minden testi szükségünket, hogy így megismerjük, hogy minden jó egyedüli forrása te vagy, és hogy a te áldásod nélkül sem a mi gondoskodásunk és mun-

kánk, sem adományaid nálunk nem gyarapodnak. Éppen ezért, a mi bizodal munkat minden teremtménytől elfordítva, egyedül csak beléd helyezük. Jézus keze, szíve, a szeretete van ott az emberiség verő, jajgató, lüktető, kiáltozó ütőerén, amelyből sokszor a leghétköznapibb és legemberibb panaszok, vágyak, kívánságok és szükségek jönnek elő. Krisztus az igehirdetést folytatja. Amikor leülteti az embereket ötvenenként, akkor Krisztus tovább hirdeti az ígét, de úgy, hogy a keze és a szíve is prédikál. Azokhoz prédikál, akik éhesek, akiknek joguk van az emberibb életre.

Hogy irultak-pirultak a tanítványok! Érezték, egy olyan hatalmas gonddal állnak szembe, amit ők maguk nem tudnak megoldani. Ahol megint csak Jézus Krisztus a megoldás. Ő a teljes ember megváltására és megszabadítására jött, s akkor nem lehet csak úgy érzéketlenül azt mondani: „Bocsásd el a sokaságot!” Sajnos, az egyház már sokszor elbocsátotta a sokaságot. A tanítványok szava nyomán elment, szétszéledt a gyülekezet. Elment a gyülekezet a kocsmákba, a széthullott családokba, a megszenstség-telenített hajlékokba, elment a lázadásig, az Isten-tagadásig, a megkeményedésig és szembefordult azzal a közösséggel, amelyik a legválságosabb pillanatokban, sajnos, nem tudott mást mondani, mint azt, hogy „Bocsásd el a sokaságot.”

Krisztus leülteti az embereket és érezzük, hogy itt valami olyan kezdődik, amivel folytatódik a krisztusi életmű az embereknek az életében. Az Úr Jézus veszi a kenyeret, feltekint a mennybe, hálákat ad és szétosztja ezt a földi kenyeret, hogy általa mennyei kenyérré váljon. Sokszor töprenghetünk azon, hogy mi lehet ennek a kenyérmegszaporodásnak a titka. Hogy és miképpen ismétlődhet meg a mi életünkben az, hogy a kevés is elég és még marad is belőle? Ebben a kérdésben a mennybe tekintő Krisztusra kell néznünk. Krisztus előtt nincs sok vagy kevés. Előtte csak „elég” van. Az az „elég”, amit Ő isteni hatalmával felhasznál, ha neki felajánlják, hogy tegyen csodát vele. A megszaportítás, a táplálás, a megelégtetés, az isteni kegyelem túlaradó bőségének csodája.

Ha nem ajánljuk fel, a miénk marad és elsorvad, elfogy, az a kevés is semmivé lesz. De ha van bennünk hit, ha merjük hinni, hogy Isten kevés pénzzel, kevés erővel és kevés alkalom birtokában is tud sokat tenni, hogy amit Ő nekünk adott, elég arra, hogy eszköze lehessen az Ő csodatevő hatalmának, akkor meglátjuk, megtapasztaljuk a csodát, amely minket és másokat táplál, megelégtet. Ha mi a markunkba szorítjuk és eszelősen nézegetjük azt az öt kenyeret és két halat, ami a miénk, ha mindennap azt nézzük, amink van, akkor ezt nem lehet túlélni, ebből csoda nem lesz, csak kétségbeesés. Földhöz kötött életünknek a felfelé tekintő Krisztust kell maga előtt látnia.

Hogy lesz a kevésből sok? Úgy, hogy nem a nyomorúságunkat nézzük, hanem felfelé tekintünk, arra, Aki végtelen kegyelmű, s aki megtudja szaporítani a keveset. Jézus mindig a mennybe néz. Amikor betegeket gyógyít, nem a betegre néz, hanem az Atyára, amikor az 5000 éhezőt látja, nem a kenyérré néz, hanem az Atyára. Újból meg kell tanulnunk, hogy szemünket a hegyekre emeljük! Ha fölemeljük fejünket, ha a hitünkkel föltekintünk, akkor lesz mérhetetlenül sokká az öt kenyér és a két hal. „Aki nem hisz Istenben csodák nélkül, az a hitét a csodákra, és nem Istenre alapozza.” (C. H. Spurgeon)

A földi kenyér is tartalmazza létszükségletünk egyes vitaminjait. A mennyei kenyér az összes mennyei vitamint tartalmazza, az ajándékot, a békességet, a csendet, a dicsőséget, az erőt, amit Teremtő Atyánk ajándékoz nekünk. Vegyük és együk a kenyeret, amelyet Jézus kínál nekünk: „Mert az az Istennek kenyere, amely a mennyből száll alá és életet ad a világnak.” (Jn 6,33) Munkába, szolgálatba állva minden reggel le kell tennünk egész napunkat az Úr elé, és kérni kell, hogy Ő rendezze el a részleteket, a napnak ügyes-bajos dolgait.

Végül azt olvassuk az alapigében, hogy összeszedtek tizenkét teli kosárral. Máté apostol azt írja, hogy haza is vitték a maradékot. Mi, Isten gyarló gyermekei, hálásak lehetünk azért, hogy van maradék, kétezer év óta naponta megvendégel minket Isten lelki és testi táplálékkal és reméljük, hogy marad gyermekeinknek és unokáinknak is. Testvérem! Talán valaki vár otthon, valaki van melletted, akinek nem jutott a morzsalékból sem, s ha mást nem is tudsz vinni haza, akkor vigyed a te Istenben megbékélt teli szívedet. Vigyed a te hitedet és akkor az otthon levők is meg fognak gazdagodni. Van maradék bőségesen, nehogy magunknak tartsuk meg az egészet! Krisztusból jutnia kell mindenkinek, hiszen Ő magát osztotta szét drága mennyei ajándékként az egész világnak.

Az Úr ma, újkenyér ünnepén vendégel meg minket. Ő teríti meg nekünk az asztalokat, belőlünk, eltévelyedett gyermekeiből asztaltársaságot teremt, hogy felismerjük, felelősek vagyunk azokért, akiket Isten Igéje és a földi kenyér utáni éhség odavezet az Úr lábaihoz. Ha Ő tőle kérünk, a végtelen bőségből mindenkinek jut.

Az egész világnak el lehetne juttatni az evangéliumot ebben a nemzedékben, ha a keresztyének Krisztus rendelkezésére bocsátanák önmagukat és féltett tulajdonukat. Ez az ötezer ember megvendégelésének maradandó tanulsága.

Imádkozunk: adja a kegyelmes Úristen, hogy e csodálatos történet tanulságul szolgáljon mindannyiunknak. Kérjük újszenge ünnepén a Mindenható Isten gazdag áldását gyülekezeteink, szórványaink, szétszórtságban élő testvéreink életére, kívánva, hogy a magunkhoz vett úrvacsorai kenyér és bor szolgáljon testünk és lelkünk táplálására, megtisztulására és Krisztussal való közösségünk megerősítésére. Adja a Kegyelmes Úristen! Ámen.

Kenyér

A kenyér (heb. lehem; gör. artosz) ősidők óta nemcsak a legfontosabb élelmiszer volt, hanem gyakran egyenesen a szimbóluma annak, ami az élethez nélkülözhetetlen. Így kapja a manna a „mennyei kenyér” elnevezést, pedig az tulajdonképpen nem kenyér volt (2Móz 16,4). Az Úr Jézus az „igazi mennyei kenyér... amely a mennyből száll alá és életet ad a világnak” (Jn 6,32 skk.). Kereszthalálában vetett hit által, a testét és véréát áldozta az elveszett bűnösökért, elnyertük az örök életet, és ha állandóan vele és a munkájával foglalkozunk, akkor minden napra megkapjuk a szükséges szellemi táplálékot (Jn 6,47–59).

Betlehem városának a neve; ahol az Úr Jézus született, azt jelenti: „kenyérháza”. Elimélek, Naómi férje egy éhínség idején hagyta el ezt a várost, és vándorolt ki Moáb földjére, ahol azután a fiaival meghalt; csak Naómi és Ruth tértek vissza (Ruth 1).

A találkozás sátrában, az asztalon Izrael törzsei számának megfelelően tizenkét kovásztalan kalács vagy kenyér volt elhelyezve. A szent kenyerek jelképesen szüntelenül Isten népének teljességét jelentették a szentélyben, Isten színe előtt (2Móz 25.30; 3Móz 24.5–9). Az aratási ünnepen a két kovásztalan tésztából süített első kenyér képszerűen Isten Gyülekezetének összetételét mutatja zsidókból és pogányokból (3Móz 23,17). Krisztus Testének ennél mélyebbre hatoló képi ábrázolásával nem találkozunk az ŐSZ-ben, mert akkoriban a Gyülekezet és annak egysége még olyan titok volt, amelyet majd csak az ÚSZ jelentett ki (Róm 16,25; 1Kor 2,7–10; Ef 3,3–11). Csak miután Krisztus kereszthalála megteremtette ennek alapját, alkotott a Szent Lélek a megváltozott zsidókból és pogányokból, nemzetekbeliekből egy testet (Ef 2,14.16). Az úrvacsorai kenyeret mint Jézus Krisztus testének egyszer és mindenkorra történt feláldozásának emlékeztetőjeként, mint pedig lelki Teste egységének szimbólumaként kaptuk (1Kor 10,16.17; 11,24).

(Átvettük a *Presbiter* 2004. július–augusztusi számából.)

Id. Fazakas Sándor

Derecske, Magyarország

Te pedig amikor alamizsnát osztogatsz...

Alapige: Máté 6,1–4

Az ige megértéséhez

dikaioszyné = igazság. Luther és Károli az 1. versben is alamizsnát fordít, de az eredeti görög kifejezés, dikaiosyné poiein, „igazságot cselekedjétek” jelentéssel bír. Schlatter a jelentésbeli feszültséget így oldja fel: „Az igazság kifejezés a palesztinoknál a jótékonyosság fogalmává lett” Ez a dikaiosyné az 5,20-szal ellentétben igaz tett és Isten szerinti cselekedet, azaz az új élet gyümölcse. Igazságot cselekedni (6,1), azaz alamizsnát osztogatni a tanítványok számára nem ugyanaz, to auto, mint amit a farizeusok cselekednek, hanem valami rendkívüli, magától értetődő, azaz perissoon. Olyan, mint a több igazság (5,20) és a másoknál többet cselekedni (5,47).

eleemosyné = jótett, jótétemény, alamizsna. Gyökere az eleosz, irgalmasság, szánalom, könyörület, és az eleó, könyörülni, irgalmasságot gyakorolni. Hiányzik belőle az a pejoratív, lekicsinylő jelentés, ami a mai nyelvhasználatban kíséri. Az Újtestamentum az irgalmasságból fakadó jótéteményt érti alatta. Jelentése tehát sokkal tágabb, mint a magyarban gyökeret vert alamizsna jelentése. Jelenti a mások javára végzett szolgálatot, segítségnyújtást. Olyan, Istennek tetsző jócselekedetet kell értenünk alatta, mint amilyen a belső szobában, bezárt ajtó mögött elhangzó imádság, és a bűjt, amelyet nem látnak az emberek. A jótékonyosság, az alamizsnaosztás akkor következik be, amikor úgy szeretem felebarátomat, mint önmagamat (Mk 12,31). Ez a szeretet pedig teljes öntadás, önfeladás. Az első keresztyének örömmel és készséggel osztogattak alamizsnát. Dorkás esetében az alamizsna és a jó cselekedet együtt említetik: „Ez gazdag vala jó cselekedetekben és alamizsnában, melyeket osztogat.” (ApCsel 9,36) Kornéliusz is „sok alamizsnát osztogat vala népének” (10,2). Az angyal pedig így szól ezzel kapcsolatban: „Kornéliusz, a te könyörgéseid és alamizsnáid felmentek Isten elébe emlékezetnek okáért.” (10,4) Pál apostol utolsó, Jeruzsálembé tervezett útjának célja: „az én népemnek alamizsnát hozok és áldozatokat” (24,17). Az eleemoszynasz poieó, alamizsnát (cselekedni) osztogatni héber megfelelője az asah tsedaqah. Ezt váltja fel az, amire Péter utal a sánta meggyógyításakor tett kijelentésével, azaz, hogy az alamizsnáért való könyörgés és irgalom idejét felváltja a názáreti Jézus Krisztus nevében bekövetkező teljes irgalom.

upokritesz = színész, de képmutatót is jelent. Jézus az üres dicsőségre vágyó, színlelő embereket nevezi hipokritáknak, akik szerepet játszanak, elismerésre várnak, akik kegyességüket közszemlére teszik, színpadra viszik, akik rivaldafényben várnak a publikum tapsára. Igazi farizeusi magatartás.

Prédikáció

Emlékezzél meg a szegényekről (Gal 2,10)

Dél-India egyik falujában áll egy többszáz éves óriás fa, melyet anya-faként tisztelnek a helybeliek. A legenda szerint törzsének egyik üregében valamikor egy bölcs la-

kott, aki a fa gyümölcsét ette, és kérgéből készített magának ruhát. Halála után kéreg-ruhájának egyik darabkájában ezt látták bekarcolva:

*Miként a fa sem eszi saját, édes gyümölcsét,
sem a folyó nem issza saját vizét,
miként a felhő sem önmagának hullatja esőjét,
úgy a jó ember is mások hasznára fordítja erejét.*

Te sem élheted fel javaidat, sáfárkodj vele mások javára. Ha te is úgy szeretsz, ahogy Jézus szeretett téged, akkor te sem keresed a magad hasznát, hanem mindig a másokét, és a te Atyád, aki titkon néz, megfizet neked nyilván. Nem önmagadért, másokért kell élned! Ez mai igénk üzenete. Ezért hát emlékezzél meg a szegényekről és jótékonykodj! Ugyanis: „Akinek van miből élnie e világon, és elnézi, hogy az ő atyafia szükségben van, és elzárja attól az ő szívet, miképpen marad meg abban az Isten szeretete?” (1Jn 3,17) Nem csak Jézus idejében kellett segíteni a szűkölködőkön, amikor még egyáltalán nem létezett intézményesített betegbiztosítás, munkanélküli és szociális segély és idősgondozás. Ma is, a létező szociális háló dacára is mily nagy a szegénység és a nyomorúság. Csak járj nyitott szemmel, s látni fogod, hogy hol jótékonykodj, hol van szükség nyitott pénztárcára. Jézus igénkben nem parancsolja, hogy jótékonykodj, de azt igen, hogy ha már jótékonykods, akkor *szérinte* jótékonykodj, különben nem lesz jutalmad a te mennyei Atyádnál.

Ne az emberek előtt, hogy lássanak titeket

Paulai Szent Vincze az éhség idején véletlenül összefutott a kastély folyosóján Ausztriai Annával, Franciaország királynőjével. A királynő csodálatos, igazgyöngy nyakékére tekintve így szólt: „Felség, nem akarja, hogy ezek a drágakövek kenyérré változzanak?” A királynő rögtön megértette, hogy miről van szó. Nyomban levette értékes nyakékét, és csak ennyit mondott: „Nem kell, hogy tudjon róla senki.” Néhány óra múlva valóban „kenyérré változtak” a drágakövek. Nagy éhség idején, hogy másoknak is jusson egy falat kenyér, megválnál pecsétgyűrűdtől, arany nyakláncodtól, avégre, hogy azok is kenyérré változzanak, de úgy, hogy ne beszélj róla másoknak?

Tégy jót és beszélj róla! – mondja a világ. Az az igazság, hogy olyankor is, amikor az Úrért jótékonykodunk, nem bánjuk, ha mások is látják és hallják. Székelyvajában minden karácsony első napján fel kellett olvasni több száz hívünknek a nevét és adományát, akik a karácsony esti kántáláskor fogadták a dalárdát. Igaz, hogy évről évre nőtt a kántálási adomány, mely az egyház számára komoly jövedelmet jelentett, de sokaknak legyezgette hiúságát, hogy nevüket és adományuk összegét hallották. Tanítványi magatartás ez? Ha jótékonykods, akkor feltűnés nélkül tedd. Ez illik Krisztus követőikhez. Ez a rendkívüli, ez a *perisson* nem avégre történik, hogy tudjon róla az egész gyülekezet, hogy lássák az emberek, hanem kizárólag a *rendkívüliség* kedvéért. Ez a látható jótékonykodás sohasem a láthatóság kedvéért történik. Miként a tanítványok *több igazsága* (5,20) és *másoknál többet cselekvése* (5,47) sem öncél, akként a jótékonykodás sem. Bár jótékonykodni láthatónak kell lennie, de paradox módon soha sem történhet avégre, hogy lássák az emberek. És mégis „Úgy fénylnek a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket” (5,16). Láthatóságában is rejtve kell maradnia, különben a rendkívüli többé már nem rendkívüli, csak a saját akaratom és vágyam következménye. Micsoda ellentmondás! A kérdés így hangzik: A Krisztus követésében ki előtt kell rejtve maradjon a látható? Nem mások előtt, sőt előttük úgy kell fénylenie, mint a tanítványok világosságának, hanem előtted, az előtt, aki azt cselekszi. De egyidejűleg olyan messzire kell látszania, mint a hegyen épített város-

arra, aki előtted jár, Krisztusra, aki önmagát adta a viláért. Az, hogy magad is látod a rendkívülit, a perissont, az magától értetődő, de rejtve hagyod, nem kürtölöd világgá. És látni is csak akkor és annyiban látod, amikor és amennyiben egyedül Krisztusra tekintesz. Ebben a pillanatban pedig többé már nem rendkívüli, hanem *magától értetődő, a legtermészetesebb*. Mivel Jézus iránti engedelmességedből cselekszel, ezért lesz az egyébként rendkívüli (több és más, mint a farizeusoké) egyszerre magától értetődő. Ha pedig mégis öntelten rendkívüliként értékelnéd, az már azt jelenti, hogy nem a Krisztus követésében cselekedtél. Ez már csak humánus, mely hit nélkül is lehetséges. De ha Jézust követed, akkor más a motiváció, akkor az ő akarata szerint cselekszel, akkor már teljesen képtelen vagy másként látni jótékonyágodat, mely rendkívülisége, perissont dacára is a világ legtermészetesebb dolga.

Ne tégy úgy, ahogy a képmutatók tesznek! – mondja Jézus. Abban az időben a zsidó jótékonykodás nem volt szűkmarkú, és a nyilvánosság előtt *kell*ett történnie, az egybe gyűlték szeme láttára. A hívők istentisztelet után egyenként álltak fel a zsinagógában, és jelentették be alamizsnájuk nagyságát. Ha valaki az átlagnál jóval többet adott, azt kihívták az emelvényre, a *bemára*, s abban a megtiszteltetésben részesült, hogy a rabbi mellé ülhetett. A zsinagóga szolgája pedig megfújta a kürtöt, hogy „az égiek figyelmét is” felhívja az adakozó bőkezűségére. Minél nagyobb volt az alamizsna, annál színpadiasabbá vált elsősorban a zsinagóga, de a közterek és a keresztutak is, ugyanis itt is osztottak alamizsnát. Mi célból? Öncéliból! Kegyességüket mintegy közszemlére tették, színpadra vitték. Ezért nevezi őket Jézus képmutatóknak, hipokritáknak, azaz színészeknek. A publikum előtt, rivaldafényben elismerésre és tapsra vártak, miként a színészek a színpadon. A *bemáról* széttekintve, az emberek tekintetét fürkészszerűen a hatásra voltak kíváncsiak. Tudni akarták, hogy mit gondolnak és mondanak róluk az emberek. A cél az volt, hogy sok tanúja legyen jótékonyáguknak, és még nagyobb dicsőséget szerezzenek önmaguknak. A fitogtatás miatt többnyire a leglátogatottabb, legzsúfoltabb helyeket keresték fel.

Ugye, mennyire undort keltő, álságos ez a magamutogató, jótékonyágával hengegő, kérkedő, hiú és öntelt ember minden jóézésű ember szemében? Nem csoda, ha Jézus ítéletet hirdet azok felett, „akik egymástól nyertek dicsőséget, és azt a dicsőséget, amely az egy Istentől van, nem keresik” (Jn 5,44). Ez nem történhet meg veled! Ha őt követed és az ő tanítványa vagy, nem tudhatja a te bal kezed, hogy mit cselekszik a jobb kezed!

Ne tudja a te balkezed, hogy mit cselekszik a jobb kezed

Ez egy kép, hogy jobban megértsd az ige mély üzenetét. Ha a te bal kezeden nem kell tudnia arról, hogy mit cselekszik a jobb kezed, mennyivel inkább a te atyádfiának, embertársaidnak sem kell tudnia, hogy éppen te voltál a „jobb kéz”? De van valaki, aki tudja, hogy mit cselekszik a te jobb kezeden, van valaki, akinek tudomása van rejtett jótékonyágodról, szíved együtt érző odafordulásáról, áldozathozataláról: az Atya, a te szerető, jóságos, igazságos Atyád, aki nem csak atyai érdeklődéssel tekint jótetteidre, de számon is tartja azokat. Jobb kezeden jótéteményei csak abban az esetben maradhatnak Isten jótéteményei, ha nem tudsz róluk, ha nem tartod számon őket, ha szeretetből fakadó cselekedeteid előtted is rejtve maradnak. De ha tudsz róluk, és számon tartod őket, akkor azok már nem Istenéi, nem tőle vannak, nem Istené a dicsőség. Miként ellenséged iránti rendkívüli szeretetedről sem kell tudnod, és rejtve kell annak maradnia, hasonlóképpen jótéteményeidnek is. Ha szereteden ellenségedet, akkor többé már nem az ellenségedet látod benne. Ez az a *szent vakság*, a Krisztus-követők vaksága, mely Krisztus

szerinti látásuknak egyetlen bizonyossága. Ezt a szent vakságot, ezt az általad soha számon nem tartott jótékonykodást, ezt a jobb kéz tettei felől való teljes tudatlanságot igazolja majd csodálkozó kérdésed akkor, amikor Jézus ama napon „jobb keze felől állít”: „Uram, mikor láttuk, hogy éheztlél és tápláltunk volna, vagy szomjúhoztál, és innod adtunk?” (25,37) És csak azért kérdezhetsz ilyen *naivan*, mert nem tartottad számon, nem is tudtál arról, hogy földi életedben bizony a jövővényt befogadtad, ruhát adtál a mezteleneknek, a betegeknek és a foglyokat meglátogattad. Hiszen ez annyira természetes és magától értetődő volt, hogy észre sem vetted, emlékezetedben sem őrizted. Ebben az *önmagáról elfelejtkező szeretetben* hal el az óembered, régi Ádámod minden erényével, kvalitásával. Ebben a mondatban, hogy ne tudja a te bal kezűd, hogy mit cselekszik a jobb kezűd van leírva óembered halála. S ha ez megtörtént, te is mondhatod: „Élek többé nem én...” (Gal 2,20) Mi él benned? Az óemberedet halálra adó krisztusi szeretet él benned.

Elvették jutalmukat

Ha önérekből jótékonykods, akkor elvetted jutalmadat, de nem Istentől, csupán emberektől. Ha csak földi jutalomra aspirálsz, akkor már hátat fordítottál Istennek, s csak az emberek elismerésében és dicséretében részesülsz. Lehet, hogy mély tisztelettel csodálkoznak rád az emberek, de az Úrtól semmit sem kapsz. Legyenek jótetteid bármennyire is áldásosak, Isten mégsem azokat, hanem azok *mozgatórugóját* méltányolja. Legyen hát minden jócselekedeted mozgatórugója az Ő iránta és mélységben élő felebarátjaid iránti szereteted!

Tudod, mikor silányul „adásvételi szerződéssé” Istenhez való viszonyod? Amikor azért teszel jót, hogy érdemeket szerezzél. Amikor ez a viszony a szolga és az úr közötti viszonyra degradálódik, akkor csupán azért teljesíted az „előírt feladatokat”, hogy majd Isten elé lépve benyújtsd a számlát. De Isten jutalma nem egy teljesítményhez kötött, kialakított fizetség, bér munkaadó és munkavállaló között. Isten és közötted a helyes viszony az apa és gyermeke közötti viszony. Részedről engedelmségből fakadó, minden számítástól mentes, teljes önátadás történik, míg Isten részéről egy olyan, nem tarifa szerinti jutalmazásban részesülsz, mely nem más, mint az atyai szív nyitottsága feléd, gyermeke felé. Engedelmségednek jutalma *maga Isten*: „Ne félj Ábrám: én pajzsod vagyok tenéked, a *te* jutalmad.” (1Móz 15,1) Jutalmad *dicsőség* (Jn 5,44) és *dicséret*, azaz elismerés nem embertől, hanem Istentől (Róm 2,7.29b). Jutalmad meglepetés: „örököljétek az *országot*” (Mt 25,34), miként meglepetés „*az örök tűz*, mely az ördögnek és az ő angyalainak készítettett” (25,41). Jutalmad az ő *jósága* (20,1–15), *kegyelme* (Róm 4,4). Jutalmad a *nyilvánosság*. „Mert nincs oly rejtett dolog, ami napfényre ne jönné, és oly titok, ami ki ne tudódnék.” (10,26) Ki előtt? Isten előtt, aki előtt minden rejtett dolog nyilvánvaló. Ez a nyilvánosság a rejtettségnek Isten által rendelt jutalma. Csupán az a kérdés, hogy kitől fogadod el ezt a nyilvánosság-jutalmat. Ha emberektől várod, akkor elvetted jutalmadat az emberektől. Ha a bal kezűd tudja, hogy mit cselekszik a jobb kezűd, akkor magad készíted elő a nyilvánosság-jutalmat, holott Isten azt önmaga számára tartja fenn. Aki azonban kitart a rejtettség mellett, „aki mindvégig állhatatos marad” (24,13), az a nyilvánvalóvá válás jutalmát Istentől nyeri. Kálvin szerint: „A jó cselekedetek jutalmának keresésében *türelmesen kell várnunk* a feltámadás utolsó napját, amikor az Atya megfizet nyilván. Mikor? Akkor, amikor az utolsó nap hajnalának hasadtán nyilvánvalókká válnak, amik most el vannak rejtve a sötétben.” Jutalmad, hogy *egyáltalán teheted*, amit tőled vár Isten. Wilhelm Löhe (1808–1872) Neuendettelsau-i lelkipásztor, a német bel- és külmiszió egyik irányítója ezt írja a jutalommal kapcsolatban:

*Mit akarok? Szolgálni akarok!
Kinek? Az Úrnak, az ő elesettjeinek, szegényeinek.
És mi a jutalmam? A jutalmam, hogy ezt tehetem.*

Ha erre a jutalomra vársz, nem hiába vársz. Csak keresd őt, „mert aki Isten elé járul, hinnie kell, hogy ő létezik, és megjutalmazza azokat, akik őt keresik.” (Zsid 11,6) Ámen.

Ajánlott irodalom

- BONHOEFFER, Dietrich: *Nachfolge*. Gütersloh 2008.
GIRGENSOHN, Herbert: *Die Bergpredik*. Witten 1962.
HOFFSÜMMER, Willi: *Kurzgeschichten für Gottesdienst, Schule und Gruppe*. Mainz 1990.
KÁLVIN János *Magyarázata Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához*. Székelyudvarhely 1939.
REMMERS, Arend: *Die Bergpredikt*. Ulm 1997.
RIENECKER, Fritz: *Das Evangelium des Matthäus*. Wuppertal 1994.
SCHLATTER, Adolf: *Das Evangelium nach Matthäus*. Stuttgart 1965.
SCHNIEWIND, Julius: *Das Evangelium nach Matthäus*. NTD 2. Göttingen 1950.
THEOLOGISCHES HANDWÖRTERBUCH ZUM NEUEN TESTAMENT. Wuppertal 1971.

Pénzért vehetünk...

Ézs 55,1; Jel 3,18

Pénzért vehetünk

– ágyat	de álmokat nem
– könyveket	de értelmet nem
– élelmiszert	de étvágyat nem
– házat	de otthont nem
– zászlót	de hazát nem
– hanglemezt	de hallást nem
– orvosságot	de egészséget nem
– luxust	de elégedettséget nem
– szórakozást	de boldogságot nem
– Bibliát	de hitet nem
– templomot	de Isten országát nem
– keresztet	de a Megfeszítettet nem.

H. Baumeister nyomán

Prédikációk a nemzetközi homiletikai irodalomból

Lüthi, Walter

A negyedik evangélium magyarázata a gyülekezet számára

A Főpap megszentelésért könyörög

Alapige: János 17,16–19

Itt szinte leplezetlenül áll előttünk Krisztus egyházának fundamentuma, s beelátunk az evangéliumi tanítványság legbensőbb titkaiba. Akinek látó szeme van, ebből az igéből erőteljes vigaszt és örvendező bizalmat nyer, s hálára buzdul. Az örök Főpap könyörög, hogy tanítványai megszenteltek legyenek. És mit gondolhat, amikor azt kéri az Atyától: „Szenteld meg őket a te igazsággal”? És mit jelenthet tanítványainak, ha őt halljuk imádkozni: „Én őérettük oda szentelem magamat, hogy ők is megszenteltek legyenek a te igazságodban.”

A megszentelés, amiről itt nyilván szó van, a keresztyénségnek egyik alapfogalma. Így sok múlik azon, hogy megismerjük: mi a megszentelés. Aki ebben nem lát tisztán, az egész életében nem tudja, mi az egyház. Így hát, ne untasson titeket, ha kissé elemezzük ezt a dolgot. Megéri a fáradságot! De hála Istennek, hogy nem nekünk kell ezt magyarázgatnunk. A tiszta Igéhez kell tartanunk magunkat. Ez maga magyarázza meg azt, amit meg kell magyarázni. Krisztus az ő tanítványairól feltételezi, hogy a Biblia alapján tudják, mi a megszentelődés. A tanítványok ezt a szót bizonyára nem először hallják. Ha az Ótestamentumot olvassuk és halljuk, csak áldhatjuk Istent, hogy léptenyomon találkozunk ott megszentelt emberekkel, akiken végbement az, amit itt Jézus az ő tanítványai számára is kér, amikor ezt mondja: „Szenteld meg őket a te igazságoddal!” Az Ótestamentumban a megszentelődés úgy történik, hogy Isten emberek után nyúl, foglyul ejti őket, mint az ő szolgáit, beállítja őket abba a tervbe, amelyet a szárandó világ számára felállít. A megszentelődés ez: Isten nemcsak a szolgálatába fogad, hanem arra le is köti. Azok az ótestamentumi szentek, akik mint Ábrahám is, szülőföldjükről, hazájukból, baráti körükből kivezettetnek és az Úr ügye szolgálatára le is foglaltatnak. Péter az első levelében szent asszonyokról is beszél. Itt azoknak a szent asszonyoknak hosszú sorát érti, kezdve Éván, Sárán, a parázna Ráhábón, Ruthon, Anánát egész az újszövetségi Erzsébetig, Máriáig, akiket a minden emberek Atyját különös küldetéssel a maga szolgálatába állított és fogadott. Aki Isten szolgálatában áll, aki mintegy „el van különítve” a mindennapitól, a közönségestől megkülönböztetve, elkülönítve, az meg van szentelve, s ezért: szent.

A Biblia ebben a különleges értelemben nemcsak szent emberekről szól. Alkalmilag dolgokra is kiterjeszti ezt a fogalmat. Az igében hallunk szent helyről, megkülönböztetve ezeket a közönséges lakóházaktól. Hallunk szent iratokról, megkülönböztetve ezeket a közönséges iratoktól. Ezekben a szent iratokban a Szentföld más, mint a közönséges országok. Az iratok különbséget tesznek szent étkezés között, ami más, mint mindennapi étkezés. A szent ellentéte a profán, a közönséges, a mindennapi. Sőt, az Ótestamentum szent irata – ezt a tanítványok is tudják – nemcsak azokról a kevesekről szól,

akiket Isten megszentelt, hanem merészen egy egész népről, amelyet Isten az egyesek köré gyűjt. Sok más nép közül ragadta ki őket az Úr, üdvterve számára elkülönítette, szembeállítva az ún. „nemzetekkel”. És ez a nép: Izráel! Neki mondatik ünnepélyes helyen: „Ti lesztok valamennyi nép között az enyéim, mert enyém az egész föld. És lesztok nekem papok birodalma és szent nép.”

Izráel tehát nem azért szent, mintha jobb és nemesebb volna, mint a közönséges nemzetek, hanem mivel őket Isten kiragadta és a maga szolgálatába állította. Csak egyedül Isten szentelhet meg, ő az „Egyedül SZENTI!” De itt bámulatos tény előtt állunk. Jön valaki, aki magáról ezt mondja: „Megszentelem magamat” Magát megszentelni!? Ki teheti meg? Ezt nem tudta megtenni sem Ábrahám, sem Illés, sem Dávid, sem Dániel. Eddig senki sem mondhatott ilyet. És ha valaki ilyet mond, szörnyű dolog lett volna. Aki ezt mondja, az az Első és Utolsó gyanánt mondja, mondhatja ezt, mivel különös mértékben részesül Isten szentségének titkában. Itt „több van, mint Ábrahám”. A Fiú az, aki ezt a hallatlan ígét mondani merészeli: „Megszentelem magamat”. Hogyan történik ez? Hogyan szenteli meg magát? Úgy, hogy elvégzi azt a szolgálatot, amelyet csak ő tud, amelyet neki kell megtenni, és ezt az Atya tanácsa és akarata szerint, önkéntesen engedelmeskedve végzi el. Ez az ő közvetítő szolgálata menny és föld között. Úgy állítja magát az Atya szolgálatába és szenteli meg magát, hogy így szól: „Ne úgy legyen, amint én akarom, hanem amint te.” Engedi, hogy keresztre vigyék, be a sírba, a síron keresztül a feltámadásba, az Atya jobbára, ahonnan ismét visszajön majd. Ez a teljesen önkéntes fiúi engedelmisség az önmegszentelődésének titka. Így gondolja ő, amikor egyedül áll az Atya előtt és kijelenti neki: „Megszentelem magamat”.

És most hallatlan dolog történik. Krisztus az Atyához azért folyamodik, hogy a keresztben való önmegszentelését átruházza a tanítványokra. Az Atya ne nézzen az ő tanítványainak múlt-, jelen- és jövőbeli méltatlanságaira, a maga megszenteléséért szentelje meg az Atya az ő tanítványait is. Habár az ősbűn gyermekei a paradicsomból kiűzött, szárandó emberek, mégis szentelje meg az Atya. Atyám, fogadd szolgálatodba ezt a Tamást, bár nehéz, lomha vére csüggedésre és kishitűségre hajtja. Fogadd munkába ezt a Pétert, és segítsd át azon a helyzeten, amikor a szolgáló előtt esküdözni fog: „nem ismerem ezt az embert”. Szenteld meg őket, nem érettük, hanem érettem. „Én óérettük oda szentelem magamat, hogy ők is megszentelteké legyenek.”

„Óérettük”! Ez a döntő: „Óérettük odaszentelem magamat.” Az ő szentségük soha nem a maguk megszentelése, hanem ajándék. És micsoda ajándék! Nem kevesebbet jelent ez, minthogy odavétnék Ábrahám, Izsák és Jákob körébe. Te, Jakab, mint egykor Jákob, szenteltesd meg! Te, János, éppen úgy szenteltesd meg, mint Illés! Te, Péter, légy olyan szent, mint egykor Mózes volt! Az Ószövetség atyáival, mint az Újszövetség atyái fogtok asztalhoz ülni Isten országában és Izráel 12 törzse fölé helyeztetek. Ez a neki ajándékozott szentség. És ha így van, bizvást nevezhetjük Pétert így: szent Péter és szent Tamás, szent János, szent Pál. Cselekedjék meg ezt minden gondolkodás nélkül, mert hiszen tudjuk: ez ajándékozott szentség. Sőt, ha festő volnék, mint református festő is bizvást festenék dicsfényt azoknak az ó- és újtestamentumi alakoknak a feje köré, hiszen tudnám, hogy a dicsfény nem tulajdon erényeik fazekának fehérjéből való, hanem ez a dicsfény egészen máshonnan származik. Látnánk, hogy az az ecset, amely a tanítványok feje fölé ezt a dicsfényt festi, a kereszt vérebe merül. Jézus Krisztus vére megszentel. Egyedül ez a mi ékességünk és tisztas öltözetünk, fe-
jünk körüli ékességünk.

Ez az a sereg, amelyik bevétellett az ő szolgálatába, amelyik tűzön és vízen, egyéni bűnön és méltatlanságon, síron és poklon keresztül is megmarad az ő seregének. Ezek az ő foglyai. Ők, ahogyan Pál szívesen nevezi magát ennek: rabszolgák, Jézus Krisztus

tulajdonai. Őket küldötteiként tudja és akarja használni. „Amiképpen te küldtél engem e világra, úgy küldöm én is őket e világra.” Ilyen emberekre van szüksége szőlőjében, nem mintha alkalmasok lennének, hanem mert ő szentelte meg őket önmagával: érettük. Ilyen embereken alapszik az az egyház, amelyről megíratott, hogy a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat. S most mi is megértjük azt, amikor az elején ezt gondoltuk, ezt mondtuk: itt az egyház fundamentumáról és az evangéliumi tanítványság legbensőbb titkáról van szó.

De menjünk csak tovább. Azzal, hogy Krisztus a tizenegyért meghalt és odaszenteli magát „őrettük”, Krisztusnak ez a maga odaszentelése nem reked meg a tanítványoknál. Azáltal, hogy odaszenteli magát érettük, ugyanakkor „mindenkiért” is, akik bármikor engedik, hogy őket a tanítványok szava elhívja a Fiú országába. A tanítványok, az apostolok és próféták csak az első, csak a legelső sora az épületköveknek, amelyek viszont a szegeletköre, Jézus Krisztusra épülnek fel. Ámde Krisztus nem hagyja abba ennél az első sornál, tovább épít. A fundamentumra újabb köveket rak, és nem nyugszik meg addig, amíg nincs befejezve az épület. Ezekhez az első, mindenestre alapvető, apostolokhoz és prófétákhoz naponként élő kövek kerülnek. Amikor még tudták, hogy csakis ajándékozott szentségről lehet szó, amikor még világosan látták, mely törzsön és fán érlelődött a legedesebb gyümölcs, akkoriban valamennyi keresztyén gyülekezet bizvást és vidáman „szentnek” kezdte nevezni magát. Úgy szólították egymást az utcán és az összejöveteleken, így köszöntötték egymást leveleikben: Ti, Jeruzsálemben levő szentek, ti, Rómában levő szentek, ti, Ázsiában levő szentek, ti, szentek Korinthusban. Nem támadt kínos érzésük, hogy fennhéjázással vádolják magukat. Ezért ez a megszólítás mindazokra érvényes, akik engedik, hogy hívja és szólítsa őket a tanítványok, az apostolok és a próféták szava. Ez mind a mai napig érvényes, akik most halljátok az ígét, érvényes mindenkire, aki érvényesülni engedi és elfogadja azt, amit ez jelent: „Mind testestől, mind lelkestől, akár élek, akár halok, nem önmagamé, hanem az én hűséges Uramnak és Megváltómnak, a Jézus Krisztusnak tulajdona vagyok.” Bárcsak ma is meghallanánk és elfogadnánk, hogy ez az „őrettük” végeredményben „mireánk is vonatkozik”, nekünk is szól. Ez esetben tudatára jutnánk, hogy itt ugyanazon „érettek”-ről van szó, amit az úrvacsoránál is hallunk, amikor Krisztus e szavakat intézi hozzánk: „tiérettetek megtöretik”, „tiérettetek kiontatik”. – „És én őrettük odaszentelem magamat, hogy ők is megszentelteké legyenek az igazságban.”

„Az igazságban.” Feltűnő, hogy itt kétszer is szó van az igazságról. Miért? Bizonyára azért, mert minden megszentelést minduntalan és különösképpen az igazságtalanság rohamoz meg. Ennek az igazságtalanságnak az alapja mély nyomorúságban rejlik. A keresztyén egyházban jelentős csoport van olyan emberekből, akik egész életükben a megszentelődés utáni csillapíthatatlan vágyakozásban, honvágyszerű kívánságban állandóan emésztődnek. Szeretnének megszentelt emberek lenni, megszentelődésükért küzdve gyötrődnek, agyoncsigázzák magukat. Jézus idejében is volt az egyházban ilyen csoport. Azokból az emberekből állt ez, akiket ő így szólongatott: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelttetek, és én megnyugosztallak titeket.” E szóval hív Jézus minden megfáradtat, elesettet és a maga megszentelésével kétségbeesetten kísérletező, megtört embert: jöjjön hozzá és a megszentelést, melyet „őrettük” valósított meg, kezéből ajándékképpen fogadja el.

Aki elfogadja ezt a meghívást, az észreveszi, hogy „az ő ígája gyönyörűséges, és az ő terhe könnyű” Aki azonban nem fogadja el, az kétségbeesetten továbbra is arra fog törekedni, hogy önmagát szentelje meg. De ez a kísérlete sohasem fog sikerülni. Eljön a pillanat, amikor rádöbben arra, hogy minden önmegszentelés csődöt mond. Akkor érkezik el ez a veszélyes óra, amikor a kísértés az igazságtalanságra és a lépés a hazugságra

nagyon közel van. Olyannak kell az emberek előtt látszania, és úgy kell cselekednie, mintha az önmegszentelés sikerült volna. Önmagunkat kell magasztalnunk az emberek előtt, s így kezdődik a kegyes hazugságba, a képmutatásba való zuhanás. A kegyes igazságtalanság abban áll, hogy a megfáradt és megterhelt ember nem mer az egész világ előtt a bűnbocsánat kegyelméből élni, a kegyelem kenyérébe harapni. Ahelyett, hogy megkegyelmezett bűnösöknek mutatkoznánk, úgy tüntetjük fel magunkat a világ előtt, mintha legyőztük volna a bűnt. Ő, az egyház Ura jól tudja, miért kéri az Atyát: „Szenteld meg őket a te igazságoddal”, megvan az alapos ok arra, hogy hozzátesszi: „És én őretttük odaszentelem magamat, hogy ők is megszentelteké legyenek az igazságban.”

Fentebb azt olvassuk: „A te Igéd igazság.” Nem véletlenül áll ez itt ebben az összefüggésben. Nem úgy van-e, s nem tanít-e az egyháztörténet is eléggé erre: minden ún. megszentelési mozgalmat az a veszély fenyeget, hogy a Szentlelket az Ige ellen vezetői harcba? Mennyire széles teret hódít az Ige megvetése és megvetendővé tétele éppen ott, ahol az önmegszentelés szava hangzik el: Szenteljük meg magunkat! Csak vessétek meg az Igét! Csak indítsátok harcba az „életet” az Ige ellen! De jól vigyázzatok, hogy ne borzasztó öncsalással végezzétek. „A te Igéd igazság”, mondja Krisztus, s ez így is van.

Krisztus egyházában minden időben vannak mások is, akik időnként számbelileg szinte túlsúlyban vannak, akik azzal dicsekednek, hogy a megszentelődés szükségének érzése még egyetlen álmatlan éjszakát sem okozott nekik, egyetlen hajszálukat sem fehéřítette meg. Verik a mellüket, hogy nem tartoznak azokhoz a fáradtakhöz és megterheltekhez, akiket szorongat az, hogy félelemmel és rettegéssel megszerezzék üdvösségüket. No, no – ti mások! Bizony, veszedelmes dicsekvés ez. Aki azzal dicsekszik, hogy életében még egyáltalán nem törődött az üdvösségével, azt arra szeretném emlékeztetni, hogy van még Istenen kívül egy hatalmas valaki, aki fogságba tud vetni, aki szintén rabul tud ejteni, szívesen venne minket szolgálatába, aki maga is tud ígét mondani és prédikálni is. Ennek a másik hatalmas valakinek megszámlálhatatlanul sok hangszóró és szócső, adó és vevő áll szolgálatában. És ma – de nemcsak ma –, de ma különös módon így áll a helyzet: Akit nem foglal le magának Krisztus, az ennek a másiknak a martaléka lesz, aki a Sátán maga. Vagy engedjük, hogy Krisztus megszenteljen bennünket, vagy pedig az ördögnek szolgálunk, az ő igájába kerülünk. Alaposan lejárt az Istennel szembeni semlegesség ideje, az a páholyból néző, mosolygó szerep, amelyik annyira elterjedt volt az elpolgáriasodott egyház idejében és világában. A mosolygó közönyösök között, akik nem nagyon törődnek üdvösségükkel, ott ezen a széles aratási területen úgy esnek az erőknél, hatalmasságoknak és a sötétségnek martalékául, mint a száraz lomb a novemberi fagynak.

Krisztus azonban gyülekezetéért Főpapként imádkozva áll az Atya színe előtt, s eszedik érettünk: „Szenteld meg őket a te igazságoddal!” Az Úrnak ez a magasztos közbenjárása a mi bizodalunk, de sürgető intelem is a világhoz: Ember, ember, itt az ideje, hogy gondolj és törődj az üdvösségeddel is! Ámen.

A Főpap tökéletes egységért könyörög

Alapige: János 17,20–26

„De nemcsak őérettük könyörgök (a tanítványokért), hanem azokért is, akik az ő beszédükre hisznek majd énbennem.” Ez azt jelenti, hogy az Úr mindazokért imádkozik az Atyához, akik azóta, közel kétezer éve kerültek Krisztus egyházába. Egyedül Isten tudja ezek nevét és számát. De azt is jelenti ez, hogy Krisztus itt mindazokért könyörög a továbbra is hangzó ige által, akik csak a jövőben fognak benne hinni vagy hitre jutni! Más szavakkal: bárhova is érkezik távoli, idegen helyre is misszionárius, küldött, ez az idegen part lehet a mi városunk, e városban bármelyik hajlék – Krisztus már előbb odaérkezett. Egy küldött soha nem érkezik elsőnek – mert Krisztus mindig már ott volt előtte, mert ő, mint Főpap, azokért is könyörgött, akik az ő (a tanítványok) beszédére hisznek majd benne. Azért nemcsak megengedett dolog, hanem parancs is, hogy ezt a magasztos ígét magunkra vonatkoztassuk. Halld meg, te is jelen voltál akkor, amikor Jézus övéért könyörgött: „akik az ő beszédükre hisznek majd énbennem”. Attól a naptól kezdve, amikor az ember kezdi komolyan venni az elhangzott főpapi könyörgést, teljesen másképp érintkezik az emberekkel is. Hiszen minden ember, akivel találkozol, egy lehet azok közül, akikért az Úr itt könyörgött. Az embereken eleinte természetesen ez nem látszik meg, hogy Krisztus választottaihoz tartoznak-e vagy nem. Odatartoznak ők, még mielőtt a tudatára ébredtek volna ennek, mert Krisztus könyörgése merészen a jövőbe nyúl, azokért is könyörög, akik a tanítványok beszédére hinni fognak őbenne. Ne lepjen meg bennünket ez a jövőbe tekintés. Már Ábrahám atya is hallotta a csillagos ég alatt a nagy kérdést: „Megszámálhatod-e azokat?” Erre azt a titokzatos feleletet kapta, hogy gyermekei annyian lesznek, mint a tenger fővénye és mint csillagok az égen. Krisztus pedig ma meg tudja számlálni őket, mert Úrrá tétetett mennyen és földön. Krisztus több, mint Ábrahám. Azért könyörög azokért, akik a tanítványok beszédére hisznek majd őbenne. Így imádkozik az Úr egyházáért.

Most menjünk tovább egy lépéssel. Mi is az, amit itt Jézus az ő egyháza számára kér? Mi az imájának pontos tartalma? Sőt, bátran azt lehetne kérdezni, azon túl, amit egyháza számára kért, mi az, amit Krisztus még kérhet? Amint hallottuk, könyörgött érettük, hogy az Atya tartsa meg őket az ő nevében. Továbbá könyörgött érettük, hogy az Atya szentelje meg őket igazságával. Most az övéért való könyörgés oly magasra, oly merészre lendül, hogyha ő nem a Fiú volna, azt kellene mondani, hogy határozottan túllépte a mértéket. Azokért könyörög, akik majd ezután hinni fognak benne. Szinte alig merjük utána mondani: Krisztus azért könyörög, hogy mi bevétessünk az Atyával való fiúi közösségbe.

Jelenítsük meg egy pillanatra, hogy mit jelent ez? Amikor a nép szája rokonságot emleget, nem különösebb barátsággal gondol a hozzátartozókra. Ha valaki házasodik, e házasságba rendszerint hozzátartozót visz magával. Vannak testvérei, vagy öreg édesanyja, gondozásra szorult édesapja, akiket szeretne magával vinni a házasságba. Talán özvegy, aki első házasságából egész csomó gyermeket visz a házasságba, az új közösségbe. A nép ezt érti hozzátartozók alatt. Krisztus is hozzátartozókról beszél itt, akiket úgy szerzett és minden nap újra szerez, egészen a világ végezetéig. Ezt a „hozzátartozó” csapatot nem szeretné kívül hagyni, szeretné magával vinni a mennybe, részesíteni őket a saját dicsőségében. És – ne hallgassuk el – nem kivételezett elitcsapatot akart hazavinni az Atyához. Nagy szemeket fognak mereszteni a mennyben az angyalok: akiket magával visz, azokat a világ országútjáról szedte fel, és a kerítések mellől hívta el. De ő azt akarja, az Atya engedélyét kéri, hogy magával vihesse mindezeket, „Hogy mindnyá-

jan egyik legyenek, amint te énbennem, Atyám, és én tebenned, hogy ők is egyik legyenek mi bennünk.”

E kérés annyira átfogó, hogy nehéz nekünk, embereknek ezt egész magasságában, szélességében és mélységében felfognunk. Ezért minduntalan előfordul velünk, hogy ezt az ígét az egygyléletről nem tartjuk meg egész teljességében és dicsőséges voltában, hanem megrövidítjük, s úgy teszünk, mintha Krisztus főpapi imájában csupán azért könyörgött volna, hogy itt a földön valamennyi hívő egymás között legyen egygylé. Bizonyára ezért is könyörög, de kérése ennél is átfogóbb. Azt kéri, hogy mindazok, akik a földön élnek, hisznek, egyik legyenek a mennyel az Atyával a Fiú által a Szentlélekben. Vagy arra korlátozzuk Krisztus kérését, hogy itt valami emberi egységért imádkozik. De ő nem ezt tette. Krisztus jól tudja, hogy e földön is van sok minden, ami magát egységnek nevezi. Néha 2.000 ember is egységgé válik egy ostoba focimérkőzésen. Kétes értékű ügy körül a Sátán egy szempillantás alatt kétszázmillió embert is tud egyesíteni. Az Úr soha nem látja feladatának, hogy bármi áron, bármiféle emberi egységet kérjen az Atyától. Előtte most határozott és különös egység lebeg: az egyház egysége az Atyával a Fiú által a Szentlélekben.

„Hogy mindnyájan egyik legyenek, amint te énbennem, Atyám, és én tebenned, hogy ők is egyik legyenek mibennünk.” Krisztusnak megvan az alapos oka arra, hogy ennyire kiemeli: „Mi bennünk!” S ezt: „mint mi!” Jézus egy pillanatra sem akarja kétségben hagyni a világot afelől, hogy az Atya az, aki meg akarja menteni a világot, az Atya az, aki őt az utakra és a kerítések mögé küldi, hogy ott megkeresse az elveszetteket. Itt azt a hamis látszatot lehetne kelteni, mintha az Atya nem értene egyet a Fiúval, mintha az Atya arra gondolna, hogy itt vagy amott a Fiú nagyon is bőkezűen, nagyvonalúan járt el mentőmunkájával. Nem! Különösképpen tudja meg a világ, hogy tökéletes egyetértés mutatkozik és uralkodik az Atya és a Fiú között. Ismerje meg a világ, hogy az Atya az, aki a Fiút mint Megváltót küldte e világra. „Hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél engem.”

De hogyan? Mi, emberek itt vagyunk, amott az örök Isten, a maga magasztosságában és dicsőségében. Lehet-e egygylé egymástól két merőben ellentétes valami? Mózesre gondolunk, akihez e kiáltás hangzott: „oldd le a te saruidat lábaidról, mert a hely, amelyen állasz, szent föld”. Mózes ott, ahol dicsőségben kellett az Igének hozzájőnnie, határt vont, kerítést állított fel, ezt mondotta: mindenki, aki átlép e határvonalon, sőt, aki érinti e vonalat, halál fia legyen! Most Krisztus átszakítja a határt, azt mondja: Mindenki jöjjön be az Atyához! Mily hallatlan dolog is az, amit kér. De kér! Ezt úgy cselekszi, hogy emlékezetébe idézi az Atyának, hiszen ő megbocsátotta az embereknek ezt az elválasztó bűnt, hiszen felkészítette őket az Atyával való közösségre. „Szalonképesé” tette őket a menny számára. Nemcsak mint vendégek nézhetnek a kerítésen át a mennybe, nem! Egészen be akarja vonni őket. Itt egy olyan üzenet csendül fel hozzánk, amely szinte meghaladja felfogóképeségünket. Akinek Krisztus megbocsátja a bűnt, arról nemcsak valami sötétséget vesz el, hanem annak egyszersmind világosságot ajándékoz. Az örökké ragyogó fényt, dicsőségét adja, melyet ő az Atyától nyert. Van olyan dicsőség, van olyan túlvilági ragyogó fény, hogy ezt a legtisztább alpesi pír sem közelíti meg. Ezt a „ragyogó” fényt adtam nekik, mondja Krisztus. Most eszünkbe ötlük a Mi-atyánk befejezése: „Mert tiéd az ország és a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen.” Most ez a dicsőség, mely egyedül az Atyáé, a Fiúnak adatik, ő általa mi is részesülünk abban. Mindazt, amit ő az Atyától kapott, nekünk akarja adni. E szinte felfoghatatlan üzenet hallatára a pünkösdre gondolunk, arra a tűzhöz hasonló fényre, amely a gyülekezet felett láthatóvá lesz a Szentlélek által. Gondolunk itt arra az új ruhára is, melyet az országúton felhajtott vendégeknek ajándékoztak, mielőtt a királyi menyegzőbe indulná-

nak. Gondolunk a fehér ruhások megszámlálhatatlan seregére, kezükben pálmaágakkal, akik az ő ruháikat megmosták és megfehéřítették a Bárány vérében. Gondolunk arra az ígéretre, hogy: „Az igazak pedig fénylenek, mint tündöklő nap az égen, az én Atyámnak országában.” Ilyenre gondol ez a magasztos imádság. „És én azt a dicsőséget, amelyet nékem adtál, önék adtam, hogy egyek legyenek, amiképpen mi egy vagyunk: Én öbennük, és te énbennem, hogy tökéletesen eggyé legyenek, és hogy megismerje a világ, hogy te küldtél engem, és szeretted őket, amiként engem szeretted.”

Ilyen mélyre hajol alá Jézus önmegtagadása, erre kéri az Atyát: Szeresd őket, miként engem szeretsz. Azt a szeretetet, melyet az Atya neki ajándékoz, kész megosztani a hozzátartozókkal. Ilyen teljesen lett testvérünk. A hozzátartozókat is magával kívánja vinni oda, ahová őt az Atya mennybemenetele által felmagasztalta. Azt a területet, amelyet az Atya a maga jobbján kijelölt számára, meg akarja osztani hozzátartozóival. „Atyám, akiket nékem adtál, akarom, hogy ahol én vagyok, azok is énvelem legyenek.” „Atyám... – akarom!” Milyen különösen hangzik ez Jézus ajkán. Ez az egyetlen hely, ahol a Fiú ezt mondja Atyjának: akarom! Éppen itt áll ez, éppen itt érvényesíti akaratát az Atyával szemben, ahol ő semmit sem a maga javára, hanem mindent csak övéi javára kér és akar Atyjától, itt, ahol ő csupán Megváltó kíván lenni és maradni. Lássák meg a dicsőséget övéi is! Áradjon el rajtuk is az ő dicsősége. Ott „nézzék az ő ábrázatát” (Zsolt 17). Teljenek meg dicsőségének szemlélésével, látva őt szemtől-szembe. Ott teljesednek majd be a boldogmondások egytől-egyig.

Ezt a hallatlan dolgot kéri utóljára a Főpásztor mindazok számára, akik hinni fognak benne. A benne hívők számára fenntartott előjog ez mindazokkal szemben, akiknek szintén lett volna alkalmuk hinni benne, ámde nem akartak hinni. Előjog ez azokkal szemben, akik szintén ismerhetnék Krisztust, de nem akarják megismerni. Előjog mindazokkal szemben, akik ismerik ugyan Krisztus nevét, de szégyellik őt. Hogyan lehetne ezt az előjogot igaztalannak vagy részrehajlónak tekinteni? Hiszen megfelel az örök igazságosságnak, hogy az Atya azoknak, akiknek odakínálta az új öltözetet, és azt visszautasították, akik a nekik ajándékozott szentséget megvetették, az ő ırgalmasságát lábbal tiporták, ahelyett, hogy két kézzel kaptak volna utána, hogy ő ezeket mindazok mögé állítja, akik idejében mentették magukat. Ezért könyörög itt végül az Atya igazságosságáért. „Igazságos Atyám! És e világ nem ismert téged, de én ismertelek téged, és ezek megismerik, hogy te küldtél engem, És megismertetem ő velük a te nevedet, és megismertetem, hogy az a szeretet legyen öbennük, amellyel engem szeretted, és én is öbennük legyenek.”

Ez a helyzet Krisztus egyházának egységével, amelynek tagjai lehetünk. Ez az egyház az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek egymással való egységén alapul. Ez az egység teljesen Krisztuson és munkáján nyugszik. Szó szerint Krisztustól függ! Nem a földhöz, hanem a mennyhez kapcsolódik. Krisztus a szőlőtő. Aki hisz benne, összetartozik ezzel a szőlőtővel. Krisztus a Fő. Aki hisz benne, az tag a Főn, bevétel az Atyának a Fiúval való közösségébe. Egyedül Krisztus az, aki egyházának ezt az egységet meg tudja teremteni, megteremti és meg fogja teremteni. Az egyháznak ezt az egységét akként vitte végbe, hogy a hozzátartozókat nem rázta le magáról, maga mögött hagyva őket, amit valójában nem ítéltünk volna el, hanem hozzátartozóit örök könyörületességében magával vitte az Atyához. Ott van Vele minden hozzátartozó! Ezek ott vannak és vele maradnak, ezt az egységet e földnek semmilyen hatalma, a pokolnak semmiféle cselvetése nem tudja többé megsemmisíteni, amióta Krisztus, a Főpap így imádkozott: „Hogy mindnyájan egyek legyenek, amint te énbennem, Atyám, és én tebenned.”

Mi hiszünk az egyháznak ebben az egységében. „Hiszek Szentlélekben. Hiszek egy közös keresztyén anyaszentegyházat: szenteknek egységét.” Hisszük! Ez azt

jelenti, hogy amikor az egyház egységéről beszélünk, amikor látjuk, hogy beletartozunk ebbe az egységbe, akkor egyenesen Krisztusra tekintünk, az ő megváltói művére. Nem tekintünk magunkra. Vannak keresztyének, vannak közöttünk olyanok, akik ifjúságuktól szenvedtek amiatt, hogy olyan kevés a látható közösség, ifjúságuktól fogva keresik a közösséget. Keresték itt és ott, néha azt hitték, már-már megtalálták azt. De végül mindig csalódás várt rájuk. Nem ismerjük-e valamennyien ezt a nyomorúságot? Hogyha magunkra mint keresztyén emberekre tekintünk is, mi a Krisztus egyháza egységének mindig csak fogyatékos és megszegyenítő jeleit látjuk. E jelek oly kevésbé elégítenek ki, hogy minduntalan az a veszély fenyeget, hogy kételkedünk az egyház egységében, kétségbeesünk, ahelyett, hogy hinnénk azt!

E szétszakadozottságunk miatt szenvedünk. Szenvendünk, hogy a világon egyházak vannak, ahelyett, hogy Egy Egyház lenne. Szenvendünk amiatt, hogy van egy római katolikus egyház, és hogy van egy evangéliumi egyház. Valamennyien szenvendünk amiatt, hogy ez az evangéliumi egyház, hála Istennek, levetett magáról minden kényszerűt hitbéli dolgokban, de különösen sok részre szakadt. Hogy másrészt a római egyház keresztyénietlen, hatalmi eszközökkel tartja fenn – eléggé fogyatékosan – az egységet. Az egyháznak ez a széttörtsége, amely római vonalon lélektelen kényszerrel, evangéliumi oldalon épp oly lélektelen szétagoltságban él és van, az időlegesség állapotát mutatja, amelyben most élünk. Nem élünk tökéletességben, még csak adventben vagyunk, annak várásában, ami tökéletes. De, amint az a tény, hogy nekünk most még meg kell halnunk, nem semmisítheti meg a tényt, hogy Krisztus él és feltámadott, éppen úgy az a tény, hogy az Egyház helyett most még csak egyházak vannak, nem semmisítheti meg azt az egységet, amelyet főpapi imájában Krisztus maga kér egyháza számára. Azért hiszünk tehát az egyház egységében, ha most még nem is látjuk azt. Aki pedig nem hisz abban, mivel még egyházak vannak, az hasonlatos ahhoz a balga emberhez, aki nem hisz Krisztus feltámadásában, mivel még vannak, akik meghalnak. Mi hiszünk egy egyetemes keresztyén egyházat, és ebben a mi adventi időnkben is kitartunk ebben a hitben, mind ama napig, amikor azt, amit most hiszünk, látni is fogjuk: „Lészen egy akol és egy pásztor.” És mi vár rád, ó, föld akkor, ó, mi vár rád?! Ámen.

Jézus elfogatása és kihallgatása

Alapige: János 18,1–14.19–24

Az ige Jézus sikeres elfogatásáról szinte kézzel foghatóan időszerű, mert olyan egyház szól most róla, melynek terjeszkedését, amennyire csak sikerül, gátolják és korlátok közé szorítják, ha nem is üldözik és nem is nyomják el. Olyan gyülekezethez szól, amelyik ismét sejti, mit jelent, mikor Krisztus egyházát fogságba vetik. E mai ige világosságában nem is idegenszerű nekünk, hogy lehetséges ilyen fogság. Arra emlékeztet bennünket, hogy a fogság szinte vele jár a keresztyénséggel. Már az Ótestamentum beszél Isten népének kemény, évtizedes, sőt négyszázados egyiptomi, későbbben babiloni fogságáról. Zsoltárokon át hangzik az ének „Sion foglyairól, akik könnyhullatással vetnek és vigadozással aratnak.” Ének azokról, akik „általmenvén a siralomvölgyén, forrássá teszik azt”. Ének arról a csapatról, amely „dicséretet énekel az éjszakában” Ha most maga a keresztyénség feje, Krisztus maga áll fogolyként a világ előtt, akkor a tagoknak sem szabad csodálkozniuk, ha egy nap ellenük is kiadnák az elfogatási parancsot. Mivel ma is lehet az egyház fogságban, ezért kettős okunk van arra, hogy pontosan odanézzünk és odahallgassunk, ahol – mint itt – Jézus elfogatásáról van szó.

A módról, amelyen magatartást tanúsít fogságában a keresztyénség Ura, mindennek előtt egy kis megjegyzés világosít fel, amit a negyedik evangélistánál találunk. Azon az

éjszakán, amikor Jézus a régóta híres egyházfejedelem, az egykori főpap, Annás előtt állt, azt olvassuk, hogy a főpap egyik szolgája arcul ütötte a vádlottat, kifejezetten azzal a megokolással, hogy az nem fogolyhoz illően viselkedett. Szokás volt ugyanis, hogy a foglyok, legalábbis kihallgatásukkor, sírtak. Ha mindjárt nem is jajveszékelték, hogy meglágyítsák az akkori kemény bírák szívét. Ha ezt nem tették, saját érdekük javallta, hogy legalább is alázasosan magukat alárendelve viselkedjenek. Ez a Názáretből való fogoly, Jézus azonban úgy viselkedik, mint aki nem alattvaló, még kevésbé úgy, mint egy vádlott. Úgy beszél, mint nemes ember, mint egyenrangú fél, mint szabad a szabadok között. Az idős Annás beavatott ember és mindent tud. Jézus az előtte való kihallgatását csak mesterkedésnek látja, hogy legalább kifelé őrizze meg a tekintélyét, a jog látszatát keltse. Hiszen az ítélet már régen megvan, legalább is Lázár feltámasztása óta. Ezért e régi egyházi férfiú kérdései nem őszinték. Ezt Jézus érzeti is vele, amikor neki méltó feleletet ad. „Én nyilván szólottam a világnak, én mindenkor tanítottam a zsinagógában és a templomban, ahol a zsidók mindenünnen összegyülekeznek, és titokban semmit sem szólottam. Mit kérdesz engem? Kérdezd azokat, akik hallották, mit szóltam nekik: ímé, ők tudják, amiket nekik szólottam.”

Így fogoly csakugyan nem beszél. De lehet az ember megkötött kezekkel is szabad. Lehet vádlottként állni a bíró előtt, s mégis felette állni a bírónak, mivel az igazság a vádlott oldalán van, s a bírón pedig a jogtalanság. Így áll Jézus Annás előtt. Nem hangsúlyozhatjuk ismételten eléggé, hogy Jézus passiójának semmiképpen nem az az értelme, mintha Jézus meghajolna az emberi erőszak előtt. Ami előtt a keresztt útján meghajol, az a legmagasztosabbnak, a mennyei Atyjának az akarata és trónja. Ez előtt egészen meghajol ő. Csak az értette meg teljesen a keresztest és Krisztus alázasosságát, aki ebben a legmagasztosabb Úr előtti alázasat és ebben az Atyával szembeni fiúi engedelmisséget látja, de nem a meghunyászkodást a hatalom előtt, kitérést a jogtalanság elől, vagy olyan valakit, aki hallgatólagosan jóváhagyja, megtörten helyesli az aljasságot és a jogtalanságot. Aki Krisztus kereszttjét úgy értelmezi, hogy az megadás a zsarnokkal szemben, és az embereket „ekképpen tanítja”, hamisan tanít, és azt sem látta, nem hallotta, amit a szenvedéstörténetek nekünk mondanak. Azzal, hogy az Úr keresztre megy, nem ejt csorbát sem az isteni, sem az emberi jogokon, sőt, igazában most állítja fel azokat visszavonhatatlanul minden idők és minden népek számára.

E tekintetben sokat megmagyaráz az a mód is, ahogyan Jézus a törvényszéki szolga rendreutasítására reagál. Jézus egyszer a Hegyi Beszédben azt követelte, hogy aki arcul üt téged jobb felől, fordítsd feléje a másik orcádat is. S itt szerfelett figyelemre méltó, hogy ő ezt itt, itt, ahol jogról vagy jogtalanságról van szó, éppen ezt nem cselekszi meg. Nem tartja oda ütésre a másik orcáját, hanem formálisan protestál a jogellenes eljárással szemben. „Ha gonoszul szóltam, tégy bizonyosságot a gonoszúságról, ha pedig jól, miért versz engem?” Hatalmukban tartják őt. Kezeit összekötötték, mivel kész teljesíteni Atyja akaratát, aki őt keresztre viszi. De napvilágra kell jönnie, semmiképpen sem maradhat rejtve, hogy csak az erőszak áll az oldalukon, de semmiképpen sem a jog. Van olyan keresztyénség is, amely krisztusibb akar lenni Krisztusnál. Ez megütközik azon, hogy Jézus itt szembehelyezkedik kínzóival. De az olyan keresztyénség, mely minden áron szelid lelkű akar lenni, szelídlelkűségét a gyávasággal és jellemtelenséggel téveszti össze, és nem hivatkozhat arra, aki itt Annás előtt az arculcsapás ellen tiltakozik. Gotthelf Jeremiás írja egyik könyvében: „Mindennek meg van a maga ideje, mondja bölcs Salamon. Szép dolog a szelídlelkűség és türelem, de vannak idők, amikor úgy látszik, hogy a szelídlelkűség és türelem mögött az a finom egoizmus rejtőzik, amelyiknek nincs inyére, hogy háborgassák nyugalmában. Vannak idők, amelyek tanúbizony-

ságot követelnek, amikor férfiak mérkőznek, amikor minden fegyverrel védeniük kell magukat, mivel a legszentebb dolgot támadták meg, és a legdrágábbat fenyegetik.”

Így azt, aki keresztre ment, követhetjük úgy is, hogy visszük utána a keresztet, közben hallgatunk és tűrünk, de bizonyos tekintetben követhetjük úgy is, hogy közben beszélünk és tűrünk. A kereszt útja nem mindig csendes, lehet az egyszer hangos is. A keresztet hordozó nem mindig marad néma, lehet beszédes is – mint itt, Annás főpap előtt, ahol valaki megkötözve áll, s íme, mégis szabad. A mellette bizonyosságot tevő gyülekezet is szabad marad, ha mindjárt meg is kötözik kezeit, szabad, még ha talán bilincsbe verik lábait, szabad marad, ha mindjárt el is vonják tőle a kenyeres kosarat, szabad marad, még ha betapasztják a száját is. Ő, a megkötözött is lehet szabad, a kicsiny is lehet erős, a nyomorult is örvendező, a halandó is élő. A megkötözött szabadságában hinni annyi, mint hinni, ebben az időben, Jézus Krisztusban. Nem hinni többé a megkötözöttek szabadságában, megalkudni a zsarnoksággal, elismerni hatalmas győzelmeit, azt jelenti: megtagadni azt, aki azon az éjszakán Annás előtt állt. Az ember szinte nem is meri kimondani, mert oly sokszor hangoztatták frázisként, ezért gyanúsán hangzik, ámde mégis talál arra, aki ott áll Annás előtt: megkötözve is szabad ő! Ma már aligha igaz az, amit Schiller mondott: „Szabad az ember, ha mindjárt bilincsben született is.” Nem, az ember nem szabad. Ő azonban, aki Annás előtt áll, megkötözve, arcul csapva is – szabad. Azért szabad, mivel engedelmesen hajol meg mint Fiú Atyja akarata előtt mind kereszthaláláig. S aki hisz annak, ott, aki engedi, hogy ez a fiúi engedelmeség magához vonja, aki az ő keresztjének életerőivel fegyverkezik fel: az szabad! Aki- ket a Fiú megszabadított, azok valóban szabadok már! Ezért az ember ugyan nem, de a keresztyén ember szabad, még ha bilincsben született is. Szabad a keresztyén ember akkor is, ha nemcsak nem születik bilincsben, hanem bilincsben él, és abban hal is meg. A keresztyén ember szabad, mivel hisz abban, aki azon az éjszakán megkötözött szabadként áll Annás főpap előtt.

Igen, a megkötözöttek szabadsága már abban a módban is megmutatkozik, ahogyan Jézust fogságba vetik. Tulajdonképpen nem is fogják el Jézust, hanem ő maga adja oda magát fogságra. Az egész történet során valóban ő a cselekvő fél. Jellemző már a hely is, ahol fogságba kerül. A Getsemánében éppen engedelmesen alávetette magát Atyjának, kivívta a készséget a kehely kiürítésére. Ez az engedelmisség szabad-dá tette őt mindentől, amit még vele az emberek cselekedhetnek. Ezt a szabadságot, mely fiúi engedelmisségből fakad, felismerjük abban, hogy ő az, aki nemcsak fogságba jutásának helyét, hanem idejét is meghatározza azzal, hogy Júdást elküldi a vacsoráról. Szándékosan keresi fel a Getsemánét azért, hogy Júdás ott találhasson reá. „Ismeré pedig azt a helyet Júdás is, aki őt elárulja vala, mivelhogy gyakorta ott gyűlt egybe Jézus az ő tanítványaival.”

Ott, a kert bejáratánál várnak rá ellenségei fáklyákkal és fegyverekkel. De nem azoknak kell felkutatni őt, hanem ő az, aki királyian eléjük lép, lámpásaik fénykörébe. Ő szólal meg először, ő szólítja meg őket úgy, ahogyan nem a szolga, hanem az Úr szokott először megszólalni, s feltűnő, hogy kétszer kérdezi: „Kit kerestek?” Kétszer felel nekik: „Én vagyok!”, sőt még harmadszor is itt áll ez a sokatmondó: én vagyok az. Ez egyszerűen ezt jelenti: Én vagyok az, akit ti kerestek. De, aki az eredeti görög szöveget nézi, és annak értelmét, az előtt fel kell tűnnie, hogy ezek pontosan ugyanazon szavak, melyet Jézus az egész negyedik evangéliumon keresztül folytonosan használ, valahányszor személyének titokzatos voltáról szól: „Ego eimi” = „Én vagyok” Én vagyok a világ világossága, az életnek kenyerere, az út, az igazság és az élet, a jó pásztor, az igazi szólótó, és végül: Mestereteknek és Uratoknak mondotok, s ez is én vagyok!

Ezzel, hogy én vagyok, amit fogságba esésekor háromszor is mond, mint egy dialkialtással tartja oda kezét a poroszlók köteleinek. Foglyul ejthetik ugyan, de ő a világ világossága. Sárral dobálhatják meg, nevét eltörölhetik, gúnyjal, dühvel árasztthatják el, de egyen nem változtathatnak: minden időket és minden világokat besugárzó fény ő és az is marad. Kivetköztethetik a ruhájából, növelhetik szegénységét és szükségérzetét, hogy epedve kell kiáltania: „Szomjúhozom”, de mindezzel nem tudják megakadályozni, hogy ő megmaradjon az élet kenyerének. Oda fogja kiáltani a világnak: „Vegyétek, egyétek, ez az én testem. Igyatok ebből mindnyájan.” Most megverhetik ugyan a pásztor, szétszórhatják ugyan a nyáját, de éppen ezzel következik be, hogy ő lesz a Jó Pásztor, aki életét adja a juhaiért. Elvehetik ugyan életét, de azt nem gátolhatják meg, hogy éppen ezzel mentse meg mindazok életét, akik hisznek benne.

Ezt a fenséges szót: „Én vagyok”, azokkal veti szembe, akik úgy gondolják, hogy most megsemmisítik őt. Ezt a fegyveres szolgálknak mondja, de mondja Júdásnak is, és ő érzi is e szavaknak súlyát. De mondja ezt a tanítványoknak is, sőt, úgy mondja, hogy meg kell hallania valamennyi ördögnek, akik éppen most akarnak triumfálásba kezdeni azon, hogy őt elfogták. Mondja ezt az angyaloknak is, úgy mondja, hogy megmozdul rá a menny és a pokol: ÉN VAGYOK! Nem csoda, hogy mikor ezt a szót elfogóinak odamondja, különös megjegyzésként olvassuk: a katonák Júdással együtt visszahőkölnek és a földre esnek. Ezt az esetet, melyet János – más esetekkel együtt – Krisztus passiójában megörökített, sokan „legendás” vonásnak nevezik. Ámde, ha az egész evangéliumon át hallottuk ezt: Én vagyok, úgy többé nem csodálkozunk, hogy ez a szó ilyen rendkívülien hatott. Ahogyan ott Annás előtt tiltakozik, úgy itt is megmutatja előbb, hogy ki az erősebb. Nem az, akinek sikerül valamilyen erőszakos cselhez folyamodnia, hanem az a másik, aki a Mindenható Fia, még akkor is, ha most mindjárt alul marad is. Akivel Isten maga van, azt bizvást legyőzhetik, mert Istennek tetszik, hogy leverettetésen át is ő győzzön.

Ezután azt kérdezi: „Kit kerestek?” Ezt ezúttal azért, hogy megvédje tanítványait. A poroszlók ne fogják el valamennyit, csupán őt, akit keresnek. Ezért szolgáltatja ki magát nekik. Úgy teszi azt, mint jó pásztor, aki fedezi nyáját. Ezzel a parancsszóval: „Azért, ha engem kerestek, ezeket bocsássátok el.” Elbocsátatja tanítványait. Jól tudja, hogy azok még nem képesek elviselni a fogságot. Még nem adatott nekik az az erő, amely a fogságban is szabadá tesz. De eljön az idő, amikor mint megköltözött apostolok, a szabadság tanúi lesznek. Azonban még nincs itt tanúbizonyságuk órája, ahogyan – amikor véres jelenet van készülöben – kíméletből elküldjük gyermekeinket, úgy bocsátja el ő is övéit. „Ha engem kerestek, ezeket bocsássátok el.”

Péter azonban nem akar gyermek lenni, neki nincs szüksége védelemre, neki nem kell kímélet, s nem akarja, hogy óvják és elküldjék. Sőt! Megtámadott Urának védelmezőjévé akar válni. A karddal, önhatalmúan, keresztezni akarja az Atya akaratát. Ezt a szót hallja: „Tedd hüvelyébe a te szablyádat, mert akik fegyvert fognak, fegyverrel kell veszniök” (Mt 26,52) – avagy nem kell-e kiinnom a pohárt, amelyet az Atya adott nekem? Péter többet akar tenni, mint amennyit tennie kell. Ez is bajunk nekünk, keresztyéneknek. Nem csak amiatt szenvedünk, hogy semmit vagy csak keveset tudunk tenni, mindig fennáll annak veszélye is, hogy többet akarunk tenni, mint amennyit kell, vagy amennyit tudunk. Péter figyelmeztetés számunkra. Csupán többet akarásból végül kevesebbet végez, mint amennyit kellene és tudna. Péter nem akar megmaradni juhnak, ő úgy viselkedik, mint pásztor. Ezért elveszett báránnyá lesz, aki külön fáradságot szerez a pásztornak. Péter szerepet akar játszani, s ezért – mint hamarosan látni fogjuk – kap is szerepet, de ez nem olyan lesz, ami tetszésére lehet. Ámen.

Péter megtagadja Urát

Alapige: János 18,15–18a.25–27

„Ha meg kell is veled hálnom, meg nem tagadlak téged.” (Mt 26,35) A szikla-tanítvány ünnepélyes órában ezt ígérte Urának. Annak, hogy Péter kész meghalni Uráért, első biznysága a Jézus elfogatásakor tanúsított magatartása. Péter fegyvert fog és ezzel azt kockáztatja, hogy ő is fegyver által vész el. Másodszor is megbizonyítja halálra szántságát azzal, hogy Jézus elfogatása után sem tud egyszerűen belenyugodni abba, hogy elhagyja Urát. Péter, semmire sem ügyelve, követi őt, és pedig addig, ahol – amint azt János különösen szemléletesen írja le – a főpapi palota terjedelmes épületei állnak. Péter általmegy a nagykapun oly messze befelé, hogy – amint Lukács említi – Jézus nem veszíti el őt szeme elől, s így Péter is láthatja Urát. S az udvar belső területén Péter nem az oszlopok és kerítés mögött oson, nem! Péter, szinte esztelen merészséggel, az emberek közé vegyül, részt véve beszélgetésükben, egy őrtűz világító fényében – amely az udvaron ég – helyezkedik el.

Péternek e halált megvető bátorsága a legdicsőbb emléket lengeti, amelyben – e világi síkon – csak része lehet egy férfinak. Azt a dicsőséget, hogy mindvégig hű maradt a zászlóhoz, amelyre egyszer felesküdt. Péter így remélheti, hogy bekerül azoknak seregébe, akikkel joggal dicsekszünk a történelemben, hogy az utolsó csepp vérükig hűek maradtak. A követőknek ez a hűsége a legnagyobb és legmagasztosabb dolog, amiről a népek minden időben és minden helyen énekelnek és beszélnek. Gondolunk Saul királynak arra a fegyverhordozójára, aki a vesztes csata után is kitart szerencsétlen ura mellett a Gilboa hegyén. Gondolunk azokra a hősköltevényekre, amelyek így kezdődnek: „Fegyvert s vitézt éneklek”, és szólnak a férfihűségről, amelyik az árulás sötét hátteréből annál világosabban ragyog elő.

Péter felé most ez a legnagyobb, korunkban és világunkban legmagasztosabbnak tartott férfiúi dicsőség int. Azt fogják írni róla: Péter híven követte Urát, mind a bírákig. De most egy pillanatra arra gondolunk, hogy hiszen itt áll bírái előtt az, aki ezt mondja neki: „Az én országom nem e világból való.” De éppen azért, mivel itt nem e világból való királyról van szó, azért nem is a „férfihűség” a fontos, ezért Péterrel is merőben más valami történik, mint amit megszoktunk ilyen esetekben. Azt, amit e világ minden királya nagyra becsül, ami után e világ minden királya kapva-kapna, amit sok uralkodó sóváran kívánt akkor, amikor lehanyaglott a szerencsecsillaga, éppen ezt nem fogadja el e király. Az történik itt – Krisztus engedi, hogy ez történjék –, hogy Péter a főpap udvarában szörnyen botladozik és elbukik. Péter nem hal meg Jézusért, hanem megtagadja Urát. Nem lehet emlékművet állítani neki.

Igaz, hogy Péter halálra jut, de másképp jut halálra, mint ahogy a világ urának szolgálója juthat. Péter nem lesz hősi halott a főpap udvarán. Ő tanítványi halált hal. Szörnyű, idegenszerű, megfoghatatlan ez a tanítványi halál. Péter, aki hősként vonul ki, két szoknya előtt megtagadja Urát. Péter egy szolgálólány előtt tagadja meg, mondja a negyedik evangélista, s ez a szolgálólány: kapuőr. Egy második alkalommal is megtagadja az előcsarnokban egy leányzó előtt, ezúttal átkozódva és szitkozódva. A kakas kukorékol és Péter egyszerre olyan gyermekké válik, aki teljes akarattal szerette volna teljesíteni kötelességét, de belefeledkezett a játékba, végül borzalmasan ébredt a valóságra. Annak felismerése, hogy mit tört össze, hegyként nehezedik rá. Most az történik, hogy ez a férfiú, aki hősként vonul ki, most úgy cselekszik, ami egyébként a gyermek szokása: sírva fakad. Szinte férfiúi szégyent érzünk, hogy ezt kell hallanunk. Ez a „férfi”, mert Péter mégis csak az – sír! Ilyen a tanítványi halál. Ilyenek azok, akik hűséget fogadtak ennek a királynak. Így is halálra kerül a sor, de ez különös halál. Péterben volt akarat,

halálba megy. Halálba kerül becsülete, intelligenciája, hűsége, mindaz, ami a legjobb rész volt benne. Amije csak volt, valóban mindene halálba jut. És kint, a falon kívül, egy nyomorult ember fetreng könnyek között, undor rázza és szégyen önmaga előtt. Így, ilyen radikálisan hal meg annak a királynak a szolgálatában, aki nem e világból való. Ilyen a tanítványi halál.

Péter azonban nem magában álló kivétel. Az apostolok és próféták is mind Péter mellé lépnek. Mennyire férfiúként indul el Mózes is! Hős, amikor veri az egyiptomit. Későbbben ott látjuk idegenben, a pusztában negyven évig őrizi a nyáját. Milyen férfiasan indul Pál is, és megtörtén fetreng Jeruzsálem és Damaszkusz között a porban. Pál esete pontosan kiegészíti a Péterét. Az apostolok és próféták történetében nem lehet emlékművet állítani. És mégis! Emlékművet állítanak ők maguknak. Ez pedig: gyenge órájuk emlékezete. Miért cselekedték ezt? Hiszen hatalmukban állt volna a feljegyzésekből kivetni a sötét, a nagyon is sötét árnyékokat. S ők nem tették. Volt okuk erre, mert éppen gyenge óráik emlékei váltak Isten kegyelmének emlékműveivé. Emléket állítottak ezzel annak, aki híveitől elhagyottan, végül is egymagára maradt. Csak egyetlen egy „utolsó vércseppig való hűségről” beszélnek, s ez Uruk hűsége. Egyetlenegy tart csak ki, s ez az ő Uruk. Egy van, aki nem ábrándít ki, s ez az Úr! S ez az Úr nem irigylésre méltó halállal hal meg. Nem! Az a tanítványi halál, amikor kezdjük felismerni: nem én öérette, hanem ő hal meg énérettem! Ezért Krisztus egyházában voltaképpen csak egyetlenegy emlékmű van, s ez a Megváltó keresztye. Az egyházból minden más emlékműnek el kell tűnnie. S erről leginkább a misszió tud, amelynek szolgálatában annyian halnak meg tanítványi halállal, és annyian tapasztalják meg Isten kegyelmét.

Az ilyen tanítványi halál azonban nem veszteség, hanem nyereség. Annak ajándéka ez, aki mindenkiért meghalt, hogy szeretteit belevonja a maga halálába, s ezek bizonyoságot tehesse nek arról, hogy mindenkor testükben hordozzák az Úr Jézus halálát. Péter könnyei ott a kőfal tövében szintén ajándékszámba mennek. Olyan ajándék, mely a keresztyén egyházból – már tudniillik ahol valóban Krisztus egyháza van – soha nem hiányzott. A misszióról szóló szép könyvecskéjében (Columban und Gallus) Blanke professzor elbeszéli, hogy a 9. századbeli barátának, Ptilonnak, aki herculesi termetű és valódi Péter-természetű volt, megadatott „a könnyek ajándéka”, az az adomány, melyről már a 3. századbeli egyiptomi szerzetesekkel kapcsolatosan megemlékeznek. A római misekönyvben még ma is van három olyan ima „a könnyek ajándékáért”, melyek közül az egyik így szól: „Leghatalmasabb és legkegyelmesebb Isten, aki a szomszédhoz népek a sziklából élő víz forrását fakasztottad, csald ki kemény szívünkől az összetöretetés könnyeit, hogy tudjuk megsiratni bűneinket s azokért irgalmasságodból bocsánatot nyerhessünk.” A könnyeknek ez az ajándéka adatott meg Péternek a főpapi udvar „siratófala” mellett. A legnagyobb ajándék, amivel e világ urai megajándékozhatnak: a hősi halál. Krisztus, az egyház Ura azonban többel ajándékoz meg: az elkövetett bűnök miatti könnyek ajándékát adja, a tanítványi halált. Ha Péter a maga akarata mellett tart ki, a legnagyobb veszteség éri. Ez esetben bevonul a világ hőseinek galériájába. Hála Istennek, Krisztus megakadályozta őt ebben, Péternek nem sikerült megragadnia azt a hervadó babékoszorút, amelyet a világ tud adni. Krisztus többet szánt Péternek. Péternek nem az a rendeltetése, hogy hőssé váljék, hanem hogy mindvégig tanítvány maradjon!

És Péter, mint tanítvány, belekerülve Jézus halálába – így mondhatjuk – többé már nem magánember. Ha magánszemély volna, minket itt már nem érdekelne. Péter azonban az isteni program része. Péternek – ezt kell mondanunk – Isten országában hivatalos képviselővé kell lennie. Ez a hivatása, amiről itt szó van: Te Péter vagy, és te János vagy, és te Jakab vagy, te meg Pál vagy, mindannyian, ti apostolok és próféták, hiszen reátok is – mint egykor Péternek ígérte Jézus – rá akarja Jézus építeni Anyaszentegyhá-

zát. De milyen különösen építi Isten az ő egyházát régen is és ma is. Isten mindenkit összetör, akire szüksége van az építéshez. Péter előbb gyermekké lett, ők előbb Isten gyermekeivé lesznek, akik megismerik a bűnbánati sírás kegyelmét, hogy akkor azután bizonyágtételükkel az egyház fundamentumává legyenek. „Ha a földre esett gabonamag el nem hal, csak egymaga marad, ha pedig elhal, sok gyümölcsöt terem.”

Ebből a nézőpontból Péter tagadásának története – önmagában véve az egész Szentírásnak egyik legszomorúbb története – Isten végzése folytán örvendetes üzenetté lesz számunkra. Íme, Jézus Krisztus ilyen szétmálló anyagból tudja megépíteni Anyaszentegyházát. Az oszlopnak először szét kell mállania a síratófal mellett, a damaszkszi sivatag fővényében, a sziklának előbb porrá kell omlania, de Isten tenyerén ez a fővény szem sziklává lesz, melyre az Úr az ő egyházát építi. Az egyház Ura meg tudja tenni, hogy „fővényre építsen”. Ezt a világ egyetlen építőmesterének sem tanácsolnánk. Ezt ismét csak a misszió érti meg teljesen. Idézem a hindu keresztyén nőnek, Ramabai Panditanak, a pogány misszió egyik gyermekének kijelentését: „Dicsőség és hála neked, óh Isten, aki, hogy megtörd az önzés hatalmát, azokkal szolgáltatod magad, akiket megvet a világ. Kezedben egy szalmaszál olyan erős, akár a villámsugár.”

Ígéretesek az olyan összetörtetések, mint Péteré, meg Pálé, s a többieké a Szentírásban, mivel azok a kereszt alatti összetörtetések. Annak, aki az egyházat építi, az ilyen kudarcok, az ilyen csődök a legkedvezőbb építési feltételek. A kövek, amelyeket a világ építőmesterei elvetnek, ép szegelekővekké lehetnek. Krisztusnak úgy tetszik, hogy ilyen módon építse egyházát. Krisztus olyannal épít, amit megvet a világ, amire mindenki részvétellel és sajnálattal tekint. Ámde ő épít. Épít ma, amikor a gyülekezet valamennyi nép között síró Péterként a falon kívül hever – építi gyülekezetét, dacára a ma is még magasra ágaskodó, bármilyen alakban megnyilvánuló büszkeségnek. Úgy épít, hogy megalázza a mi férfiúi büszkeségünket, az asszonyi, az apai és anyai büszkeségünket, műveltségi és kultúrbüszkeségünket, még a missziói büszkeséget is, bárhol jelentkezett is az a tegnap egyházában. Fennhéjázó, felfuvalkodott nemzet voltunk. Majdnem szétpukkantunk büszkeségünkben. E büszkeség mind kikristályosodott és egybetömörült a büszkeségnek különösen magasra emelkedő építményévé. Az emberi büszkeség, e világ fejedelmének ez a védőbástyája, most az egész földön látható a nemzeti büszkeség és a faji elbizakodottság alakjában. Ittas a világ. Új nemzeti és faji öntudatának mámorában tántorog. E védőbástyával szemben a keresztyén gyülekezet most parányi, kudarcot szenvedő Péterként áll. A gyülekezetre is ilyen Péter-óra érkezett el. A mélység hatalmainak titokzatos támadásaira sok tagadás, sok gyengeség, sok csőd, sok keserű sírás támadt a népek egyházaiban. De e Péter-órában ezt kiáltja oda a Mester egyházának: „Legeltesd az én bárányaimat!” „...te Péter vagy, és ezen a kősziklán építem fel az én anyaszentegyházamat, és a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat.” Ámen.

A Genezáret partján

(Lelkigondozói rovat lelkipásztorok részére)

Gyökössy Endre

XIX.

Mi történik az utolsó „órában”?

Gyermekeim, itt az utolsó óra, és amint hallottátok, hogy antikrisztus jön, most meg is jelent; mégpedig sok antikrisztus jelent meg: ebből tudjuk, hogy itt az utolsó óra.

Közülünk indultak el, de nem voltak közülünk valók; mert ha közülünk valók lettek volna, megmaradtak volna közöttünk. De nyilvánvalóvá kellett lennie, hogy nem mind közülünk valók.

Nektek pedig kenetek van a Szentől, és ezt tudjátok is mindnyájan.

Nem azért írtam nektek, mintha nem tudnátok az igazságot, hanem azért, mert tudjátok az igazságot, és azt, hogy semmiféle hazugság sem származhat az igazságból.

Ki a hazug, ha nem az, aki tagadja, hogy Jézus a Krisztus? Ez az antikrisztus, mert tagadja az Atyát és a Fiút. Aki tagadja a Fiút, azé nem lehet az Atya sem. Aki vallja a Fiút, azé az Atya is. Amit tehát ti kezdettől fogva hallottatok, az maradjon meg bennetek! Ha megmarad bennetek az, amit kezdettől fogva hallottatok, akkor megmaradtok ti is a Fiúban és az Atyában.

Az az ígéret pedig, amelyet ő maga ígért nekünk, az örök élet.

(1Jn 2,18–25)

Már az első sor hallatára méltán felkaphatjuk a fejünket: *Itt az utolsó óra!* – Mégis igaza volna egyes szektáknak, akik többek között erre a jánosi ígére hivatkoznak, hogy hamarosan vége lesz a világnak?

Vagy a Bibliát támadóknak van igazuk, mert kétezer év múlt el azóta, s mégsem vált utolsóvá egyik óra sem?

Mindkét gondolkodásmódnak alapvető hibája, hogy nem ismeri a *bibliai* gondolkodásmódot. Szó szerint értelmezik az ígét, s nem veszik figyelembe például Péter apostol megállapítását: *Az Úr előtt egy nap annyi, mint ezer esztendő, és ezer esztendő annyi, mint egy nap.* (2Pt 3,8)

Amint a teremtés hat napja évmilliókig tartó korszakokat jelentenek, úgy ez az „óra” is egy *korszak*, amely Jézus születésével kezdődött és visszajövetelével fejeződik be.

Felvetődhet a kérdés: miért kékis Jézus visszajövetele? A választ ugyancsak Péter levelében találhatjuk meg:

Nem késtelkedik az Úr az ígérettel, amint egyesek gondolják, hanem türelmes hozzátok, mert nem azt akarja, hogy némelyek elveszenek, hanem azt, hogy mindenki megtérjen. (2Pt 3,9)

Tehát Isten hosszútűrő szeretete nyújtja meg az „utolsó órát”, ezt a korszakot, aiont, hogy mindenkinek legyen lehetősége a megtérésre.

Nos, ezt az utolsó aiont éljük most. Időtartamát mi nem tudhatjuk, csak Isten! *De lesz egy nap, amelyet az Úr tud...* (Zak 14,7) *Nem a ti dolgotok, hogy olyan időkről és alkalmakról tudjatok, amelyeket az Atya a maga hatalmába helyezett.* (ApCsel 1,7) *Azt*

* Gyökössy Endre: *Mélységeken át – az öröm titkáig*. Szent Gellért Kiadó és Nyomda, Budapest.

a napot viszont, vagy azt az órát senki nem tudja: sem az ég angyalai, sem a Fiú, hanem csak az Atya egyedül... (Mt 24,36)

Tehát Isten nem a végnap kiszámítgatását, nem a gnóvizist bízta ránk, hanem a *megté-
rés!* Az a mi dolgunk!

Mi szívesen felcseréljük a kettőt. Érdekesebb tetszetős spekulációkat kitalálni, szá-
mítgatni, mint megtérni! Pedig János is erre figyelmeztet ebben a levelében szüntelen.

Nos, mi történik ebben az utolsó „órában”, korszakban?

A Szentlélek övéiben aktualizálja az Igét, személyessé teszi a megváltás tényét. A
Kisértő pedig késlelteti. Hogyan? Az „antikrisztusok” által.

János korában éppen a gnóvizis képviselői által, akiket az első gyülekezetekből tetsze-
tős elméletek által sikerült megnyernie a Kisértőnek. Hogy kik voltak ezek? *Közülünk
indultak el, de nem voltak közülünk valók; mert ha közülünk valók lettek volna, megma-
radtak volna közöttünk. De nyilvánvalóvá kellett lennie, hogy nem mind közülünk valók.*

Tehát nem kívülvalókról van itt szó, hanem olyan lelkekről, akik látszólag csatla-
koztak az első gyülekezetekhez, de csak a gyülekezetekhez és nem Jézushoz!

S ez a folyamat azóta is tart. S ez az antikrisztus munkája. A Kisértőé. Belülről bom-
lasztani Krisztus gyülekezetét, egyházát, azokkal, akik egyszer oda tartoztak, de kivál-
tak abból, és gnóvizisokkal, spekulációikkal próbálják fertőzni az igaz tanítást. Ki ne is-
merne ilyeneket ma is? De minél inkább közeledik az utolsó óra, az utolsó korszak vé-
ge, annál inkább tisztázódnak a dolgok. A Krisztus-követők egyre inkább elválnak az
egykor közéjük tartozóktól.

De nyilvánvalóvá kellett lennie, hogy nem mind közülünk valók. – Tehát – Jézus
szavaival – elvált a konkoly a búzától. S az is nyilvánvaló, amit ebben a példázatban
Jézus a szívünkre kötött: nem a kiszaggatás a dolgunk, hanem a megkülönböztetés. A
kiszaggatás és az ítélet az Úré és nem a miénk. A miénk csak a megkülönböztetés! Erre
János így utal: *Nektek pedig kenetek van a Szenttől, és ezt tudjátok is mindnyájan.* – A
Szentlélek kenetéről van szó. A Szentlélek teszi képessé Krisztus igaz követőit, hogy
megkülönböztessék a konkolyt a búzától. A Krisztus-követőt az antikrisztusoktól, a
gnosztikusoktól.

Azt hiszem mindenki, aki megkapta a Lélek kenetét, átélte már azt a kényelmetlen
és szorongó érzést, hogy találkozott valakivel, aki Istenről, Jézusról beszélt – s mégis
úgy érezte, ez az ember nem Jézusé. S nehezen tudta volna megmondani, miért. Ez a
Lélek belső vezetése.

Áldott emlékezetű főnököm egy alkalommal meghívott a gyülekezetünkbe egy „fel-
kapott és divatos” ige hirdetőt. A vendég igazán tetszetős és szellemes szolgálata után
halkan csak annyit mondott nekem:

– Ez nem jó illatú ember.

Felkaptam a fejem és megkérdeztem, hogy érti ezt? Nem tudta megmagyarázni, csak
megismételte:

– Nem jó illatú ember, nem Krisztus-illatú. Meglátod majd, ha tovább élsz, mint én,
hogy ez az ember, ha az lesz számára a kedvezőbb, minden további nélkül szembefor-
dul Krisztussal és az evangélium ügyével...

Néhány évtized múlva ez valóban megtörtént. Akkor döbbsentem rá, hogy öreg mes-
terem valóban „mindent tudott” De ez a „tudása” belső, karizmatikus, Lélektől való
felismerés volt. Ha szabad így fogalmaznom: ez a „pneumatikus szaglás”, különös ha-
todik érzék.

Miért nem tudunk eléggé könyörögni a Lélek ajándékaiért, hogy adott esetben fel-
ismerjük az antikrisztus küldötteit? Akik rendszerint a „fény és az eszesség” tú-
zijátékával kápráztatnak el bennünket – egy időre. De minél inkább közeledünk az óra

végéhez, annál inkább lelepleződnek – a Lélek által. S éppen ez a sorozatos lelepleződés jelzi, hogy gyorsan múlik ez az óra, és közeledünk a kifejléshez.

János megjelöl még egy felismerési lehetőséget: *...tudjátok az igazságot, és azt, hogy semmiféle hazugság sem származhat az igazságból.*

Ezt már nem „érezzük”, hanem tudnunk kell! Ha valaki egy nyilvánvaló evilági hazugságot akar az Igével megmagyarázni, az Igéből erőszakosan kimagyarázni, amikor számára az Ige csak eszköz és nem egyéb – akkor tudnunk illik, hogy ez nem a Lélektől való, hanem az antilélektől! Mert semmiféle hazugság nem származik az igazságból.

S hogy el ne tévedjünk és akárkit meg ne bélyegezzünk, hogy megkülönböztetésünk határozott legyen, János félreérthetetlenül megmondja, hogy ki a hazug:

Ki a hazug, ha nem az, aki tagadja, hogy Jézus a Krisztus? Ez az antikrisztus, mert tagadja az Atyát és a Fiút. Aki tagadja a Fiút, azé nem lehet az Atya sem. Aki vallja a Fiút, azé az Atya is. Amit tehát ti kezdettől fogva hallottatok, az maradjon meg bennetek! Ha megmarad bennetek az, amit kezdettől fogva hallottatok, akkor megmaradtok ti is a Fiúban és az Atyában.

Előfordulhat, hogy valaki félreérti vagy nem jól érti az Igét, esetleg tudatlanságból rosszul mondja – ez még nem hazugság, csak tudatlanság vagy tévedés.

De az már valóban hazug, aki határozottan tagadja az Atyát és a Fiút. Azaz elismeri, hogy Jézus nagy ember vagy nagy próféta, esetleg a legnagyobb – de nem a *Krisztus*, nem a *Messias*. Nem Ő a Megváltó.

A gnosztikusok például a legnagyobb szellemnek tartották Őt, de megváltó szenvedése és halála gnózisukból elsikkadt. Talán éppen ezért nevezi János ezeket a korabeli gnosztikusokat „antikrisztusok”-nak, mert Jézusnak a Krisztus-voltát vonták kétségbe! Ez hiányzott tanításukból. Ezért nem antijézusok, hanem antikrisztusok.

Ilyen értelemben még az úgynevezett „nagy teológusok” között is bőven akad antikrisztus. Alig van olyan gyülekezet vagy közösség, ahol titkon ne élnének antikrisztusok, akik Jézust „igen sokra becsülik”, igen „nagy szellemnek” tartják, talán a legnagyobbaknak – de a Megváltó lényével nem tudnak mit kezdeni. Legfeljebb a gondolatait mondják megváltó gondolatoknak, de nem az életét, szenvedését és halálát.

S így – mondja János –, ezek számára Isten Isten ugyan, de nem Atya. Nem Jézus Krisztus Atyja! Isten csak annak Atyja, aki számára Jézus a Krisztus.

Aki tagadja a Fiút, azé nem lehet az Atya sem. – Akinek Jézus nem az Atya Fia, annak Isten nem is lehet Atyja! Lehetetlen, hogy eszünkbe ne jusson Jézus kérdése a tanítványokhoz Cézarea Filippinél: *Hát ti kinek mondotok engem?* – S Péter vallomása: *Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia!* (Mt 16,15–16)

Hát *mi* kinek mondjuk Őt? – Nem a szánkkal, hanem szívünk mélyén! – Ki nekünk Jézus?

Egy francia riportert éveken át szüntelenül izgatott Albert Schweitzer személyisége. Mindent elolvasott tőle és róla, és mégsem tudta igazán: ki is ez az ember. Egy társaságban összeakadt egy orvossal, akiről kiderült, hogy Schweitzer asszisztense, barátja Lambarénében. Megkérte, beszéljen neki Schweitzerről! Hogy lehet az, hogy őt a világon mindenki tiszteli, szereti, becsüli? Az orvos csak ennyit felelt a kérdésre: – Nézze, erről nincs sok értelme beszélni, mert a lényeket nem lehet szavakba foglalni. De ha van pár hét szabad ideje, akkor kísérjen el Lambarénébe! Ismerje meg személyesen Schweitzert!

A riportert kapva kapott az alkalmon és elutazott. Heteket töltött a leprakórház melletti telepen. Miután hazatért, könyvet írt Schweitzerről. Végül így próbálta megfogalmazni a lényeket: Mi a titka? Hogy ő valóban olyan, amilyenek mi csak *akarunk lenni* a szívünk mélyén. EMBER! – Tegyük hozzá: *Krisztus-féle ember!*

Nos, valahogy így vagyok én Jézus Krisztussal. Rengeteg bölcs filozófiát olvastam már Istenről, szellemes spekulációkat, elméleteket, ám mégsem tudtam igazán: kicsoda Isten. Számomra Jézus Krisztus volt az a „közvetlen munkatárs”, Aki bemutatta, megmutatta Istent, Aki Lényén keresztül bevezetett Isten ismeretébe. Azóta tudom, hogy Isten nem sors, nem gondviselés, nem vak végzet, nem „mindenek alapszellem”, stb., stb. – hanem mindezekén túl és ezek felett: *Atyám!* Mégpedig szerető és igazságos menyeyi Atyám. Én ezt hallottam meg *kezdettől fogva*. Attól fogva, amikor az evangéliumok Jézus Krisztusát megismertem, és halálomig *megmaradok ebben*. – A kis-ázsiai gyülekezeteknek is ezt tanácsolja János: *Amit tehát ti kezdettől fogva hallottatok, az maradjon meg bennetek! Ha megmarad bennetek az, amit kezdettől fogva hallottatok, akkor megmaradtok ti is a Fiúban és az Atyában. Az az ígéret pedig, amelyet ő maga ígért nekiünk, az örök élet.*

Kérjük Isten Lelkét, hogy megkülönböztethessük a konkolyt a búzától, az antikrisztusit a krisztusitól, hogy egyre mélyebben és tisztábban szerethessük Jézus Lényét s rajta keresztül, sőt *Benne* az Atyát!

Uram, add, hogy örülni tudjak az életnek.
Kérlek: láttass velem jobb napokat.
Hadd tehessek ezért én is valamit.
Segíts, hogy tudjam és értsem,
miért vagyok a Földön és kikért is élek?
Soha el ne felejtsem: Kié vagyok.
Uram, adj nekem gyógyító hitet.
Csak Te adhatod ezt, beismerem.

Uram, bocsásd meg ártó szavaimat.
Tisztítsd meg szívemet és számat.
Érintsd meg nyelvemet és oldj fel
konok hallgatásaimból.
Add, hogy gyógyító jó szóval szólhassak.

Uram, segíts, hogy egészen Feléd fordulhassak,
Aki nem félig fordultál felém.
Bocsásd meg rosszul sikerült jóakaratomat.
Szólj rám szüntelen, hogy jól cselekedhessem a jót.
Áldalak azért is, hogy gyógyító ereje van a hitnek,
új élet kezdéséhez is segít.
Hadd adhassam át Neked a régít.

Uram, csak Te tudod,
mennyire szeretnék békeességben élni
– és nem sikerül.
Hadd keressem Benned a békeességet
– mert Te vagy a Béke.
Hadd lehessen én is békeességszerző követed.

Áldalak és magasztallak,
hogy rajtam tartod a szemed
és most is könyörgésemre figyelsz. Ámen.

Alkalmi prédikációk

Bibliáórára

Móra László Tibor

Kajántó

A feltámadás

Alapige: János 11,23–27

Egy alkalommal, kezdő lelkész koromban vonaton utazva beszélgettem valakivel. Sok mindenről beszéltünk, és amikor megtudta, hogy lelkész vagyok, akkor azt mondta, hogy minden olyan szép a Bibliában, olyan szép tanítások vannak benne, de egy valami nagyon érthetetlen, ami teljesen bizonytalanná teszi őt. Ez pedig a feltámadás. Gyakorlati ember lévén, mérnökként nem tudja elképzelni, megérteni ezt az egészet. Nagyon naiv és gyermekes, mert semmi kézzelfogható nincs benne. Számára az egész hit megáll ott, hogy véget ér az élet, és befejeződik minden. Utána már semmi sem lehet, mert nem lehet bizonyítani a feltámadás tényét.

Sokszor keresztyén életünk sarkpontjaként emlegetjük a feltámadást. Mert sok mindent el tudunk hinni a Szentírásból, de ez az esemény, ami húsvétkor történt, valahogy túl nehéz, túl bonyolult. Racionális világunkban, ahol hiányzik sokszor a csoda megtapasztalása, nehéz elfogadni egy olyan tényt, amiről majdnem kétezer éves dokumentumok számolnak be. Mi is tehát a feltámadás?

A mai ige Jézus egyik csodájáról szól, ahol megmutatja a világnak, hogy kicsoda ő, mekkora ereje és hatalma van neki, hogy bele tud szólni a természet törvényébe, amit mi megdönhetetlennek hiszünk. Hogy az élet nem ér véget a halállal, hanem van folytatása.

A történet Lázár feltámasztásáról szól. Az előzményeket ismerjük. Jézus tanítványaival együtt van, amikor hallja az üzenetet, hogy Lázár, aki a barátja, beteg. A válasza az, hogy ez a betegség nem halálos, és azért van, hogy általa dicsóíttessék az Isten Fia. Még pár napig marad ott, és utána visszaindul Júdeába, hogy „felköltse” Lázárt. Ekkor mondja el tanítványainak, hogy barátja meghalt, akik érthetetlenkedve fogadják a hírt, és vonakodnak visszamenni. Mikorra odaér Betániába, barátját már el is temették. Itt, a település bejáratánál zajlik le az a párbeszéd Jézus és Lázár egyik testvére, Márta között. Ez az ige, ez a párbeszéd pedig megmutatja nekünk, hogy mi is tulajdonképpen a feltámadás.

Próbáljuk behelyezni magunk Mária helyébe. Valószínű, hogy sikerül, hisz mindannyian átélhettük már azt, hogy egy kedves hozzátartozót el kellett temetnünk. Ilyenkor meg nagyon eleven a seb a lélekben. Ezt a sebet próbálja Jézus gyógyítani, amikor azzal fordul a gyászoló asszonyhoz, hogy feltámad a testvére. Mi erre az emberi reakció? Nem akarom megsérteni a Mestert, és azt a választ mondom, amit elvár. Tudom, hogy feltámad, az utolsó napon – mondjuk Mártával együtt. De ez nem vigasztal engem, ezzel nem értem el semmit. Ha itt lettél volna, akkor nem hal meg. Ott van a válaszban az alázat, de a felelősségre vonás, a dac, a harag is. Miért nem voltál itt, ha szerretted?

Erre válasz az az önvallomás, amelyben Jézus bizonyosságot tesz mindarról, aki ő. Összefoglalja tulajdonképpen az evangélium lényegét, azt, amiért ő erre a világra jött. Ő a feltámadás és az élet.

Itt álljunk meg egy pillanatra. Mi is ez? Nem fordítva kellene legyen? Élet, és utána talán a feltámadás? Emberi logika szerint igen, ez így van. De itt az isteni logika működik, amely teljesen más, mint a miénk. Van élet, amit megkapunk tőle. Utána jön a halál. De ez nem a vég, a teljes megsemmisülés, mert ezt követi a feltámadás utáni új élet.

Hogy ezt megértsük, a halált kell tisztáznunk, azt, hogy mi is tulajdonképpen a halál. Amit mi látunk, az egy félelmetes dolog, amitől retteg és fél az „egészséges életössz-tönnel” rendelkező ember. Ellentéte mindannak, amit az ember szeretne, ami az ember lénye és lényege. Azt látjuk, hogy az élet – egy hasonlattal élve – egy hosszú mondat, amelyet befejez egy nagy fekete pont. Ez az emberi, racionális megközelítés. De van egy isteni megközelítés is. Az előbb használt hasonlatot folytatva el lehet mondani, hogy az élet egy hosszú mondat, amelynek a végén kettőspont van, és folytatása van. Vagy egy gondolatjel, ami szintén valamit bevezet, amit „szem nem látott, fül nem hallott, emberi szív el nem gondolt” Ezt kell megértenünk, azért, hogy el is tudjuk fogadni, életünk részévé váljon ez a gondolat. Erről beszél Jézus Mártának.

Mi kell ahhoz, hogy ezt az ember megértse és elfogadja? A hit. Tulajdonképpen ezen áll vagy bukik az egész dolog. Hisszük vagy nem, hogy az élet nem ér véget a halállal. Hisszük vagy nem, hogy Isten képes arra, hogy porainkból újjáteremtse a feltámadáskor, úgy, ahogy megelevenítette a próféta előtt a völgyben levő kiszáradt csontokat (Ez 37).

Mit mond Jézus? Ő a feltámadás és az élet. Bele kapaszkodva tudunk átjutni a „túl-só partra”. Egyedül csak ő tud ebben a mi segítségünkre lenni. Senki és semmi más nem. Aki hisz, ha meghal is él, mert ott van a Krisztus által biztosított halál utáni új kezdet, a meghalás a bűnre nézve és az átmenetel az örök életre. De az ige itt nem áll meg. Jézus még valamit hozzáfűz az elmondottakhoz, ami megint elgondolkoztat mindenkit. Aki csak él, és hisz bennem, soha meg nem hal – mondja Krisztus. Tényleg így van? Mit látunk ebben a világban? Azt, hogy mindenki meghal, nincs kivétel. Akkor meg nem elégséges a hitünk? Senki nem hisz igazából? Mit jelent ez? Átmenetel az örök életre a halál után. Nagyon nehéz megérteni. Nincs itt ellentmondás? Nincs itt az, hogy rosszul értelmezte valaki a Szentírást? Hogy mondhat ilyent az Úr? Mi ennek az értelme, a lényege?

Nem szó szerint kell ezt értelmezni, hisz a Szentírást soha nem lehet szó szerint, betű szerint venni. Jézus igazat mond. Ami elporlad a halálban, az a mulandó, az, amiről Jób azt mondja: „én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll. És miután ezt a bőromet megrágiák, testem nélkül látom meg az Istent.” (Jób 19,25–26) Vagy amiről Pál beszél: „Elvettetik érzéki test, feltámasztatik lelki test.” (1Kor 15,44)

Krisztusnak erre a kijelentésére, hogy aki hisz benne, ha meghal is él, válaszol Márta. Ez egy hitvallás részéről: „Hiszem, hogy Te vagy a Krisztus, az élő Isten fia.” Eljuttott oda, hogy már nem a sirt látta, ahol testvére, Lázár feküdt, hanem azt a dicsőséget, amit látott István is megkövezése alkalmával (ApCsel 7,55–56). A feltámadás ismerete hitvallássá kell váljon, nem csak pusztán egy ismeretté. Az nem is lehet elégséges. Belső bizonyossággként kell megjelenjen, mert megértettem és elfogadtam, amit ő, a feltámadás Ura mondott. El kell tudjam fogadni az ő csodáját. Mert csak akkor mutatja meg az Ő isteni erejét és áll meg a porom felett, hogy lelki testben feltámasszon. Ámen.

Bányai László

Bukarest-II.

A házasság ajándék

Alapige: 1János 4,16

A házasság Isten csodálatos ajándéka és gondoskodása az ember számára, amiben bárki megtapasztalhatja a feltétel nélküli szeretetet, a hűség és az őszinte megbocsátás értékét egy neki rendelt, de nem tökéletes társon keresztül. A házasságban egy férfi és egy nő saját határozásából elkötelezi magát, hogy egymás bátorítására, segítségére és védelmére törekszik egész életében. Ilyen módon ez egy felelősségteljes, biztonságos és meghitt közösséget jelent számunkra, és áldásul szolgál életünk minden más területén is. Az a ház maradandó, amelynek jó az alapja. A házasságot is jó alapra kell építeni! A Szentírás képes olyan, Isten által kínált modellt felmutatni, amely egy férfi és egy nő kapcsolatát határozza meg.

Egy kissé éles megfogalmazásban azt is mondhatjuk, hogy a házasság Isten tökéletes ajándéka tökéletlen embereknek. A házasság nem arra való, hogy attól boldogok legyünk, hanem két boldog ember házassága lehet boldog házasság. A házasság nem „ígéret földje” A Szentírásban nincs olyan „boldogmondás”, hogy „boldogok a házasságok”. De boldogok lehetünk, hogy együtt haladhatunk az „ígéret” földje felé, akár „negyven éven át a pusztában”, hiszen láthatjuk az előttünk haladó felhőoszlopot, az Úr jelenlétének biztosítékát.

Fel kell fedoznünk és meg kell tanulnunk társunk „szeretet-nyelvét”, a bensőséges, családi kapcsolatot, ugyanis csak a folyamatos szeretet-közlés erősíti és tartja életben a házasságot. Szükséges a szemléletváltás, amit a gyakorlatban is meg kell tennünk. Nevezetesen azt, hogy önzésünket és elvárásainkat félretéve, társunkat helyezzük önmagunk elé és fölé, és azt kutassuk, hogy neki mire van szüksége: mit adhatunk neki, ami őt segítené és emelné, amitől teljesebb lehetne testi-lelki közösségünk, megemlékezve a Szentírás tanításáról, hogy jobb adni, mint kapni.

A tartós házassághoz felelősségtudat is alkalmazkodás kell. A rengeteg válás egyik oka, hogy nem ismerték eléggé egymást, s csak később jöttek rá, hogy nem valók egymáshoz. Egy másik ok, hogy amikor a gyermekek felnőttek, már nem igénylik a szülők gondoskodását, s így magára marad a két szülő. Már nem köti össze őket a gyermekekért viselt közös gond. Egyre kevésbé tudják elviselni egymás hibáit.

Pál apostol Krisztus és az Anyaszentegyház szövetségét hozza eléink. Krisztus mindhaláláig szerette az Anyaszentegyházat, sőt életét adta érte. Ez az Anyaszentegyház hú marad Krisztushoz, még ha üldözést szenved is érte. Egyedül csak szeretet által válik a házasság is biztos szövetséggé, kölcsönös oltalomná.

A házasság szövetségkötés, amiben nélkülözhetetlen önmagam, a társam és kettőnk megváltozhatatlan egységének és változó személyiségének ismerete, valamint annak a tudata, hogy a döntés egy életre szól. Szövetségkötésre a házasságban azért van szükség, hogy kitartsunk egymás mellett, és közös jövőnket szemmel tartva, dolgozzunk a kapcsolatunkon. Fiatal korunkban sokszor nem látjuk egymást reálisan, mert rávetítjük a másikkra a bennünk élő ideális nő vagy férfi képét. Később sok minden változik, de jó újra elfogadni egymást abban a tudatban, hogy Isten ajándéka ő a számunkra.

Tulajdonképpen a házasság egy olyan párkapcsolat, amelyben két egymást szerető ember, egy férfi is egy nő felelős döntést hoz, hogy egy életen át vállalják egymást, mert bíznak egymásban és önmagukban is. Korunk egyik betegsége, hogy az emberek nem bíznak egymásban, de önmagukban sem. Nem bíznak abban, hogy tudják tartani magukat ahhoz, amit ígérnek. Keresztyén ember számára a házasság egy olyan szertartás, amelyben Isten színe előtt a házasulandók szövetséget kötnek egymással. Más szóval: Isten a tanúja annak, hogy szövetséget kötöttünk. A szövetségkötés tartalmát jól kifejezi a református esküvői fogadalomtétel szövege, mely szerint „holtomiglan vagy holtáiglan” elkötelezem magam a hűségre. Az nincs benne a szövegben, hogy csak akkor kötelez a hűség, a gondoskodás és a párom segítése, ha soha nem okoz nekem kellemetlenségeket és csalódásokat. Előre lehet tudni, hogy lesznek nehéz percek vagy nehéz napok, hiszen társam is ember.

Isten tanácsainak engedve, újra kivirulhat egy házasság. A házasságra készülő fiatalokat készítsük fel idejében a testi és lelki egységet építő harmonikus kapcsolatra, a Szentírás útmutatása alapján. A már házasságban élőkkel ismertessük a társ kapcsolat építésének bibliai alapelveit egységük mélyítése és a mély válságok megelőzése érdekében. A házassági kapcsolatukban bajba jutott pároknak mutassuk meg a Szentírásban megfogalmazott kivezető utat. A jó házasság karbantartása Isten Igéje által történik.

A jó házasság olyan – mondotta egy neves sportoló –, mint egy tollaslabda-páros, amelyben nem ellenfélnek, hanem társnak tekintik egymást a felek, és arra igyekeznek, hogy a labda minél tovább maradjon fent. Fiú és leány együtt járása akkor valósulhat meg Isten akarata szerint, ha jól megértettük, mit jelent együtt járni az Úrral. Ha Jézus uralkodik a szívemben, akkor a szerinte való együttjárás nem erőltetett és nem törvényeskedő. A házasságot Isten adta számunkra ajándékképpen, de sajnos, mint annyi minden más, a mi kezünkön ez is elromlott. Az elrontott házasság okozza a legtöbb kudarcot, kiábrándulást napjainkban. Ki vagyok én? Isten eltorzult képe, de olyan, aki számára Isten lehetővé tette azt, hogy Őt újra képviseljem. Isten szociális tükre ez: drága vagy nekem, szeretlek.

Jó, ha a középkorú és idősebb emberek saját életükkel mutatnak jó példát és adnak jó kedvet a házassághoz gyermekeiknek, unokáiknak. A házasság példamutató lényege lehet az egység. Ezzel azt az egységet fejezzük ki, amit egy nő és egy férfi, két félemler kapcsolatára alkot: egy egész emberként. A két felet a szeretet láncá tartja egészben. Tudnunk kell rendszeresen válaszolni az alábbi kérdésekre, egész életünk folyamán: Ki vagyok én? Kinek szeretném látni magam? Ki vagy te? Kinek szeretnék látni téged? Kik vagyunk mi? Kiknek szeretnénk látszani mások szemében? A mennyország és a pokol itt, a földön kezdődik. Naponta szerezhetünk pokoli és mennyei pillanatokat egymásnak. A boldogság együtt, a születés–halál–örök élet hármában érhető el számunkra.

A házasság egy éltre szóló kapcsolat. Csak a házasság tesz minket felnőtt személyiséggé, hiszen empátiára, folyamatos szeretetközlésre és az önzés visszaszorítására nevel minket. A házasságban az ember halad, mégpedig előre, hiszen „a hivatalos elköteleződéssel eltorlaszoljuk a visszafele vezető utat” Fontos, hogy tudjuk: a templomi esküvő nem a pompáról vagy a meghittségről szól, hanem igazi célja az, hogy Isten előtt is vállaljuk a házasságot és az esküt, melynek így „Isten a tanúja” A keresztyén ember házassága nem magántügy, ugyanis a szeretetteljes házasság igehirdetés, amely ezt hirdeti: „Isten szeretet!”

Isten tehát minden olyan házasságban ott van, ahol a szeretet jelen van. Emellett ugyanakkor az is igaz, hogy a házasság folyamatos küzdelem. Nem az a tökéletes házasság, ahol nincs probléma, hanem ahol a felek együtt küzdenek a problémák kikü-

szöböléséért. A házasság egy természetes és Istentől származó dolog, ami nem szorul reklámra.

A házasság ajándék, Isten szeretetének az ajándéka. Vigyétek haza ezt a nagy ajándékot és éljétek Isten szeretetében. Ámen.

Temetési igehirdetés

Gudor András
Gyulafehérvár

A láthatatlanok örökkévalók

Alapige: 2Korinthus 4,18

S. J. az ő 72 éve alatt sokszor nézett és gyönyörködött a láthatókban. Hétgyermekes családban nőtt fel. A legszebb gyermekkorá azoknak van, akik ilyen szép nagy családban nőnek fel. S. J. gyönyörködött gyermekkorában s ekkor vésődött szívébe a gyermekek iránti szeretet. Amint teltek az évek, gyönyörködött a természet csodálatos világában. Mint vincellér csodálta a szőlőtáblákat, emlékezett Jézus szavaira: „Én vagyok a szőlőtő, Ti a szőlővesszők: aki én bennem marad, én pedig ő benne, az terem sok gyümölcsöt: mert nálam nélkül semmit sem cselekedhettek.” (Jn 15,5)

Csodálta a szőlőtőkét, a belőle áramló életnedvet, amely életerőssé növelte a szőlővesszőket, hogy aztán kifejlődjenek rajta az illatos, zamatos, színekben pompázó gyümölcsök. A vadba beoltott nemes szem hozza meg a szőlővesszők visszametszése és válogatása után a sok gyümölcsöt. A bűn vadságába beleágyazott krisztusi szeretet árad szét a Krisztusból táplálkozó életken. S. J. az élet csodálatos erejét szemlélhette, amikor a téli ernyedés után tavasszal újraébred, rügyet bont, kizöldül, őszire gyümölcsöt terem, az áldott anyaföld emlőin táplálkozva adja az életet megerősítő italt, az Úr Jézus vért ábrázoló bort.

S. J. nemcsak a természet erejében gyönyörködött, hanem saját erejében is. Ifjú korában tört ki a II. világháború, besorozták, elbúcsúzott szeretteitől s 14 évig nem látta szülőfaluját. A front, a légerek komisz kenyere nem tudták megtörni életerejét. S ha betegen is jött haza, mégis csak hazasegítette őt az ifjú erő, amelyet lelkébe-testébe adott a Teremtő. Aztán családot alapított, Isten megajándékozta családját két gyermekkel. Ekkor S. J. nemcsak a természetben, nemcsak a maga erejében, hanem a gyermekeiben is gyönyörködött. Békességes, csendes természetével csak nézte őket, belső örvendéssel örvendett bennük.

A mostoha sors, a megélhetés gondja sokfelé vetette családját s csendes munkás természete mindenütt megbecsülést szerzett számára, Ő pedig megtanulta, hogy mindenütt a jót nézze, a jót lássa és megelégedett legyen. De akárhol volt, szíve mindig hazavágyott, s mikor félig-meddig elkészítette a régi házát, hazajött, mert itt érezte otthon magát, ahová a gyökerek kötötték. Gyönyörködött falujában, ismerőseiben, rokonaiban.

S amikor gyermekei felcseperedtek, nagyot fordult a világ. J. bácsi lebontotta a régi vályogházat és szép téglaházat húzott fel magának s családjának. Szíve-lelke büszke volt, s gyönyörködött keze munkájában. Szerette ezt az életet, gyönyörködött a látható dolgokban.

S. J. testvérünk ebben az életben nemcsak a látható dolgokkal találkozott, hanem láthatatlanokkal is. Először bizonyára akkor, amikor édesanyja imádságra tanította, amikor belenézett édesanyja két szerető szemébe s onnan a Mindenható Isten szeretete sugárzott feléje. Aztán találkozott a láthatatlannal, amikor konfirmált, amikor örök hűséget fogadott Istennek s elnyerte Isten gondviselő, megváltó és megszentelő áldását.

Aztán – ha addig nem is – a 14 évi katonáskodás és fogság alatt bizonyára újra találkozott a láthatatlannal. Hányan elestek mellőle, hányan hívták segítségül Isten nevét, hány vérben fürdő ember emlegette Jézus nevét. Hányszor lehetett ő is a 14 év alatt a halálnak torkában. Ekkor a golyószüvitések között, a halálhörgések között ő bizonyára találkozott a láthatatlannal. Hangtalanul feltörő könnyörgése meghallgatásra talált – Uram, tarts meg engem!

Aztán találkozott a láthatatlannal, amikor jóban-rosszban örök hűséget fogadott élete társának, majd amikor gyermekeit ajánlotta fel a Mindenható Istennek. Aztán a lágeri munkaszolgálat alatt találkozott az Ő Megtartó Istenével, amikor több napon át térdig érő hóban dolgozott és megfagytak a lábai. A láthatatlannal találkozott, amikor egy év alatt háromszor operálták meg. Közel volt ahhoz, hogy elveszítse szeme világát, de a láthatatlan Isten könyörült rajta. Végül jött a majdnem fél esztendeig tartó halálos betegség. Ekkor S. J. újra találkozott a láthatatlannal. Az úrvacsorát kétszer vette fel betegsége alatt s a láthatatlan Isten hirdette neki Krisztusért bűnei bocsánatát.

Nem volt templomba járó ember, de azok is, akik Isten templomát nagyon ritkán keresik fel, látják a láthatatlant. A láthatatlannal való találkozásból nyerte S. J. azt a csendes, becsületes, munkás, szorgalmas életet, melyet közöttünk folytatott, azt a türelmet, amellyel az élet keresztjeit hordozta, s azt a megbocsátó bölcsességet, mellyel a családi élet keresztjét s egyéni szenvedéseit viselte.

Ha pedig most megkérdezhetnénk őt, melyik ér többet: a láthatók nézése vagy a láthatatlanok nézése, bizonyára azt felelné: a láthatatlanok nézése, mert ott találkozott az az örökkévaló Istenel, aki őt erre a világra küldte, vezérelte, megtartotta és megáldotta, végül aki őt hazahívta az örökkévalóságba.

Most, amikor búcsút veszünk tőle, amikor elbúcsúzik a hitvestárs, akivel kitartással 47 évet éltek együtt, amikor elbúcsúznak gyermekei, unokái, akiket ő annyi szeretettel nevelt, a szép számú rokonság, a szomszédok, a falu két nyelvét beszélő keresztyén népe, fogadjuk szívünkbe koporsója mellett Isten üzenetét. Szívünket ne vakítsa el a látható világ gyönyörűsége, ne csak a láthatókra nézzünk, hanem a láthatatlanokra is, mert a láthatók ideigvalók, a láthatatlanok örökkévalók. Ámen.

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Jenei Tamás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

400079 Cluj/Kolozsvár, str. I. C. Brătianu/Király u. 51.

Tel: 0264-592453; Fax: 0264-595104; Email: belmisszio@reformatus.ro

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület

Misztótfalusi Kis Miklós Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Dávid Zoltán

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Salamon Emese

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

ISSN 0254-4458

Bod Péter

Szent Hiláriu

(Részletek)

Micsoda a józóság?

A testnek és elmének megtartója, a szemérmességnek őrizője, a vétkeknek kergetője, elűzi a vakmerőséget, elkerüli a veszedelmet, jól igazgatja a házat.

Miért vagyon az igazságnak mérték a kezében?

Hogy az egyfelé se hajoljon; hanem suum cuique mindennek megadja az övét. Azhonnan az ítélőbíró úgy eskették meg az egyiptziusok, hogyha a király parancsolja is, az igazságtól el nem távozik.

Micsoda a törvény?

Erős sövény, amely kirekeszti a gonoszokat, város kőfala, amely őrzi a jókat.

Melyik az igaz békesség?

Mikor egyezséged vagyon a' erkölccsel, visszalkodásod a vétkekkel. A békességnek négy ellenségei vagynak. A fősvénység, irigység, harag, kevélység. A békességnek gyökere az alázatosság.

A békességes tűrésnek mi a fundamentoma?

A békességes tűrés vaspáncél, melyen semmi által nem hat, ha az a fundamentoma: Legyen az Úrnak akarata. Az Isten tetszésén való megnyugovás.

Miről esmértetik meg, ha jól vagy rosszul igazgattatik valamely város?

Az isteni tisztelet helyéről, a törvényházzról, az oskoláról, a piacról: mindezekre nagy gondviselés kell.

Hogy lehet a városnak megmaradni?

Ha a városnak lakosi engedelmeskednek az igazgató tiszteknek, a tisztek ismét a törvénynek.

Melyik városban jó lakni?

Amelyben a jó emberek becsületben vagynak, a gonosztevők megbüntettetnek.

Mi a város lelke?

A törvény. Mint a rest lélek nélkül eldől, úgy a város törvény nélkül széjjelomlik.

Ki a boldogtalan ember?

(1) Aki mit tud, másnak nem taníthatja. (2) Aki amit tanít, maga nem cselekeszi. (3) Aki amit nem tud, mástól meg nem kérdi.